

1. శ్రీ శ్రీ భావన - శ్రీ రామాయణ సుబ్బారావు _____ 197-199
2. శ్రీ శ్రీ భావన - శ్రీ రామాయణ - శ్రీ రామాయణ మహాభారత - 200-210
3. శ్రీ శ్రీ భావన - శ్రీ రామాయణ మహాభారత - 211-232
4. శ్రీ శ్రీ భావన - 'సంపత్' _____ 232-234
5. శ్రీ శ్రీ భావన - _____ 243.
6. శ్రీ శ్రీ భావన - శ్రీ శ్రీ భావన - శ్రీ రామాయణ - 245-250
7. శ్రీ శ్రీ భావన - శ్రీ రామాయణ - 251-252
8. శ్రీ శ్రీ భావన - శ్రీ రామాయణ - 253-258
9. శ్రీ శ్రీ భావన - శ్రీ రామాయణ - 259-
10. శ్రీ శ్రీ భావన - శ్రీ రామాయణ - 261-267
11. శ్రీ శ్రీ భావన - శ్రీ రామాయణ - 268-277
12. శ్రీ శ్రీ భావన - శ్రీ రామాయణ - 279-283
13. శ్రీ శ్రీ భావన - శ్రీ రామాయణ - 284
14. శ్రీ శ్రీ భావన - శ్రీ రామాయణ - 286-289
15. శ్రీ శ్రీ భావన - శ్రీ రామాయణ - 291-292

సంపుటము 20
సంచిక 3

శ్రీ భాను ఫాల్గునము

1943 మార్చి

ఈ గీ తం!

= శ్రీ రాయప్రోలు సుబ్బారావు =

ఈగీత మెవ్వరో ఇంపుగా పాడేరు
కానరా రెవ్వ రీకనుచూపుమేరలో
పాటలో రాగంబు వైటచాటయి మీఱ
రాగాన నాదంబు అవికమాటున పొంగి

జాటింది నాలోన

స్వాతిబిందువుభాతి,

చిమ్మలై, చిలపలై,

చెరువులై నిండింది. ఈగీత...

తుదిలేని ఆరాట మెదను వేటాడంగ
కడలేని కుతుకంబు కంఠముగ కబళింప,
మనసునంతా లేపి మరుగుమూలలు చూచి,
కన్నులన్నీ విప్పి మిన్ను మన్నూ కాంచి,

తలపు దీపము చూప

నలుగడా వెదికాను,

నలపు వాకిలితీయ

వాడలా వేచాను. ఈగీత...

దిక్కులా వీక్షించి ప్రక్కలా లక్షించి
 స్మృతిలో పరీక్షించి మతినే సమీక్షించి
 తలముస్కలయి పాటు తమక మాపగలేక
 అవశమై ఉలికించు అళుకు నోపగలేక

శోధించి, నన్నిట్లు
 వేధించు ఈస్వాదు
 సాధుగీతముజాడ
 సాధింపలేనైతి. ఈగీత...

ముత్యాలదండలో మురియు సూత్రంబట్లు
 గీతిలో రాగంబు సూత్రమై స్ఫురియించు
 వాయుమండలమహావర్తంబులకా దేలి
 సక్షత్రచిత్రమండలమార్గములు దాటి

పొన్నాకుపై బడ్డ
 కన్న తేనియబోలె
 నాకర్ణయుగపాళి
 పోకెనో తా నేల? ఈగీత...

నాదమై స్వరపరిచ్ఛేదమై, తాపాప
 నోదమై, నవరసాస్వాదనామోదమై,
 లలితంబుగా, ప్రియావళితంబుగా, సుధా
 మిళితంబుగా, నభోగళితంబుగా రాలి

పెరిగింది కొండలై
 విరిగింది మంచులై
 కలిసింది శ్రుతిలాగు
 బలిసింది రుచిభంగి. ఈగీత...

పిలిచింది చెలినోలె, నిలిచింది నీడమై
 చవిచూపి మధువట్లు సాగింది సావలీల,
 కరిగెనో నవనీతకబలరాశివిధాన
 అరిగెనో సురభిచక్రారచక్రముచాయ

తాకింది హృదయంబు
తడిపింది నడిగుండె,
ప్రాకింది నిలువెల్ల
బ్రహ్మరంధ్రముదాక, ఈగీత...

కాదట! ఇది విశ్వకల్యాణసుందరీ
పాదాభివాదంబు, ప్రణయోపదేశాను
వాదంబు మాధురీభగవత్ప్రసాదంబు?
అంతఃకరణమందు
ఆనందవల్లినే
పూయించి కాయించి
పూర్ణక్రతువు నల్ప. ఈగీత...

ఆంధ్రభాషాచరితము- ధాతువులు

= శ్రీ కోరాడ రామకృష్ణయ్య =

ఆంధ్రమున 'అను' అనునది ధాతువుగా గ్రహింపబడగా, తమిళమున 'అ' అనునది ధాతువైనది. కన్నడమున 'అను-ప్రారుర్నా' యని శబ్దమణిదర్పణకారుడు 'అను' అనుదానికి ధాతువుగా బరిగణించినాడు. కాని 'అను' అనుదానికి 'అను' అను రూపాంతరముగూడ నాభాషలో కొన్నిచోట్ల కనబడుచున్నది. 'అను' అనునది తెలుగులో ధాతువుగా గ్రహింపబడినను భూతకాలిక రూపమున 'అయెను' అనుదానిలో దీర్ఘాకారము కానవచ్చుచున్నది. ఈదీర్ఘత్వమును సాధించుటకే "అనునకు వక్రంబు గూడుచో దీర్ఘం బను" (బాల. క్రి. ౧౦౦ మా) అను సూత్రమును వైయాకరణుడు కల్పించినాడు. పిదప మరల దీర్ఘమునకు ప్రాప్యము విధించి, త్రికము మీది ఆసంయుక్తపాల్లునకువలె ద్విత్యముచేసి "అకన్య-ఆక్కివ్య" వలె 'అయెను' అనుదానినుండి 'అయ్యెను' రూపమును సాధించినాడు. ఇది యీధాతువునకు సంబంధించిన రూపసాధనప్రక్రియ. ఇచ్చట ప్రాప్యవర్ణముతో గూడినది మూలధాతువా, లేక దీర్ఘవర్ణముతో గూడినదా యను విషయమును నిర్ణయించుట కొంత కష్టమేయైనను, ఇతరసహాయభాషలలోని పెక్కు రూపములలో దీర్ఘమే తరుచు కనబడుచుండుటచేతను, తెలుగునగూడ కొన్నిటిలోనైన నది గానవచ్చుట చేతను 'అ' అనునది మూలధాతు వనుట సమంజసమనవచ్చును. అయితే తెలుగుకన్నడ వైయాకరణులు

'ను' వర్ణమునుగూడ ధాతురూపములోనే చేర్చి యున్నారుగదా. ఆ చెల్లు వచ్చిన దన్న విషయము పరిశీలింపవలసియున్నది. మన చిన్నయనూరిగారికి నుమారు రెండువేల సంవత్సరములు పూర్వమున నున్న తమిళభాషా వ్యాసకర్త యగు తొల్కాప్పియవార్ అనువాతడు ధాతువులపై కు, డు, కు, టు అనునవి యనుబంధములుగా తేరుచుండు నని చెప్పియున్నాడు. తరువాతికాలపు శబ్దమణిదర్పణకారుడు కన్నడభాషలో గూడ 'కుం' అనునది ధాతువులపై తేరుచుండు ననియు, నా కుమంతరూపము కాలాదిభేదము, లింగవచనభేదమును లేకయే తెలుగులోని తద్ధర్మార్థకరూపములవలె ప్రయోగింపబడుచుండు ననియు చెలిసియున్నాడు.

"సవవాసి ధూతదోర్ లిం
గవచనదోర్ తర్త వతఃమానభవివ్య
ద్వ్యైవస్పౌతిగళ నుంకుంప
బ్యవు తావవ్యైకవచనకౌర్ నెలిసిరుం"

(శ. మ. ద.)

తమిళమున 'అ' ధాతువునుండి 'అనుం' అనురూపము వర్తమానభవివ్యక్తులయందు ప్రయోగింపబడును. ఇదియే తెలుగున 'అనును' అయినది. కన్నడమున 'అను' పై 'కుం' చేర్చుటచేగాబోలు (అనుకుం) 'అకుం' అను రూప మేర్పడినది. 'పా' అనునది తమిళమున ధాతువుగా గ్రహింపబడుచున్నది. తెలుగున 'పావు' ధాతువు. ఈ 'వు' అనునది 'ను' వర్ణముయొక్క

రూపాంతరమే యైనచో 'పోగు' అనునది దాని వెనుకటిరూప మగును. తమిళమున 'పో' అనునదే ధాతువుగావున 'అగుం' వలెనే 'పోగుం' అను రూపముకూడ నేర్పడియున్నది. ఇదియే తెనుగున 'పోవును' అను రూపమున నున్నది. కన్నడమున 'అక్కుం' వలెనే 'పోక్కుం' అను రూపము నేర్పడినది. ఇట్లు కాలాది భేదము తెలుపని-అనగా తద్ధర్మార్థకము లనబడు నీ ఆగుం - అక్కుం - అగును; పోగుం-పోక్కుం-పోవును మొదలగు రూపములలో 'గుం' అనునది యీ భావలలో సమానముగనే కనబడుచున్నను, ఇది యెట్లు వచ్చినదో, దీని సహజరూప మేమో తెలిసికొనుట కవకాశము కనబడుటలేదు. ఇందుకనే కావలెండుచేలయేండ్లక్రితము కోల్కాప్పియనార్ చెప్పినట్లే ఆధునికశబ్దకాస్త్రజ్ఞుడగు కార్వెల్ పండితుడుకూడ గు-గు, చు-చు, కు-కు, టు-డు, పు-టు మొదలగునవి ధాతువులపై జేర్చబడు ననుబంధము లని మాత్రమే చెప్పియారటన్నాడు. కాని యిది యెట్లేర్పడినదో, వీని మూలరూపము లేమైయుండునో పరిశీలించ దొరకొనలేదు. ఎట్లు తెలిసికొనుట? సంస్కృతమున ధాతువుపై జేర్చబడు వికరణప్రత్యయములగు అ, య, ను మొదలగునాని మూలరూపములుగాని, విభక్తిప్రత్యయములగు ఆం, భాం, భిన్, ఏ, ను మొదలగునాని మూలరూపములుగాని తెలియవచ్చినవా? అట్లే యిదియు నాయాయర్థములను నూచించు ప్రత్యయములే యైయుండు ననుభావమే ప్రబలియుండుటచే, వాని మూలస్వరూపాశ్లేషణమునుగూర్చియు నాదాసీస్యము కలుగుట తటస్థించినది. కాని యాదక్షిణ దేశభాషాస్వరూప లక్షణములు సంస్కృతాది భాషలక్షణములకంటె నించక భిన్నములుగా గనబడుటనుబట్టి, తద్భాషాసంప్రదాయదిన్నాములనుబట్టి వీని జావల నశ్యేషించినచో వాని మూలరూపముల జాడలును జరియవచ్చునేమో యను నాశ కలుగకపోదు. ఈద్రావిడభాషలను వ్యాకరించినవారు సంస్కృతభాషావ్యాకరణభక్తిని యవలంబించి, సప్తవిధప్రతులను ఏర్పరించి ఆయావిధక్త్యర్థములను నూచించు ప్రత్యయము లనువానిని విడదీసి చూపియున్నను, అందు ద్వితీయావస్థలు, లేదాచతుర్థ

లలో గనబడు 'ని, కు' అనునవిగాక తక్కిన విభక్తి ప్రత్యయము లనబడునని- చేతి, వలన, కంటె, అందు, లోపల మొదలగునవి కేవల ప్రాతిపదికపైనిగాని, సంబంధార్థదోష్టకదిహ్నుతో గూడిన ప్రాతిపదికపైగాని చేరిన స్వతంత్రపదములే యను విషయము పరిశీలించినవారికి వ్యక్తమగుచునేయున్నదిగదా. వీనికి స్వతంత్రప్రయోగమును భాషలో కలదుగదా. అట్లే యీ భాషలలో ఆర్థభేదమును నూచించుటకుగా శబ్దకల్పన మేరితిని జరిగియున్నదో, జరుగుచున్నదో పరిశీలించినవారికి సామాన్యముగా నీ భాషలు మొదటి నుండియు తమ సంయక్తపదరూపత్యలక్షణమును (Agglutinative Nature) నిలుపుకొనుచువచ్చినవే యను విషయము పాశ్చాత్యకమానము. కాలక్రమమున నుచ్చారణమందలి నేగము, అలసక మొదలగు కారణములచే నాయారూపములలో గొంత మార్పు కలుగుట తటస్థించినను, మొత్తముపై నీ భాషలలో బ్రత్యయములుగా గ్రహింపబడుచున్న ఆయా శబ్దములు తమ ప్రత్యేకతను సంపూర్ణముగా గోలుపోయి కేవల మర్థము గుర్తింపరాని యట్టి ప్రత్యయావస్థ నింకను బొందినట్లగపడదు. ఇట్టివానిలో గొన్నిటికి వైయాకరణులు శబ్దపల్లవము లని పేరుపెట్టిరి. "ధాత్యాదులకు ధాతువు లనుప్రయుక్తంబు లయి విలక్షణార్థాభిధాయకంబులగు నీయవి శబ్దపల్లవంబులు నాచుడు" (తా.ల. క్రియా. ౧౧౫ నా) అని చిన్నయనూరి వీనికి నానునిదేశము చేసెను. కొన్ని ధాతువులకుగాని, శబ్దములకుగాని యితరధాతువులు జతపరుపబడినపు డాశబ్దవ్యయసమ్మేళనముకలన బూర్వమందున్న యర్థముకంటె భిన్నమగు నర్థము బోధింపబడుచున్నదను భావము సామాన్యమైన ఫలితార్థముగా గ్రహింపవచ్చునుగాని, బాగుగ పరిశీలించినచో పెక్కు స్థలములయందు మొదటి ధాతువుయొక్క, లేదా శబ్దముయొక్క మూలార్థమును వ్యక్తీకరించి దానిని క్రియారూపమును బొందించుటకు దోష్టమగు నవశ్యధాతువు (Auxiliary root)గా నీరెండవధాతువు నిలుచుచున్నదని చెప్పవలసియుండును. ఒక్కొక్కప్పుడు కేవలము భిన్నార్థము కలుగుటయు లేకపోలేదు. ఈభాషలో నొకధాతువుపై, లేదా శబ్దముపై నర్థభేదచ్ఛాయలు

నూచించుటకు వేరుకట్టయు లనువ్రయుక్తము లగుచు
వచ్చుటచేతనే యీ భాష యంతయు నిట్లు పెరుగుచు
వచ్చిన దని చెప్పవచ్చును. ఇట్టికట్టపల్లవము లెన్నివిధ
ములుగా వేర్పడుచున్నవో ముందు పరిశీలించెము.
ఈ భాషలలో నూతనకట్టకల్పనమునకు విశేషముగా
వోడ్పడినవానిలో 'కొను' ధాతు వొకటి. కొను-
దీనికి తమిళకన్నడములలో 'కొర్' అను రూపము
కలదు. దీనిని సహాయధాతువుగా గ్రహించి కన్నడమున
వేర్పడిన కొన్ని రూపములు:—

కన్న. కణ్ కొర్ - తె. కణ్ణాను. త. కణ్ణాకొర్.

కయ్ కొర్ — చేకొను, కయికొను, కైకొను. త.
కైకొర్.

కొరకొర్ — కొరకొను.

కెంగొర్ — చెనుకొను

మారొర్ — మారొకొను. త. మారుకొర్

ముంగొర్ — మునుకొను

నెలెకొర్ — నెలకొను. త. నిలైకొర్.

త. భయంగొర్, భయంగొర్. భీతికొను. భయకట్టయు
తెనుగున పడు ధాతువుతో జేరినది.

కూస్తుకొర్ — కూరుచుండు. 'కూస్తు' అనుదాని
మూలరూపము 'కూర్' అయియుం
డును. తెలుగున నది 'కూరుచు' అయి
'ఉండు' అను సహాయధాతువుతో
నూడినది. కాని కొనుతో జేరలేదు.

అందికొను, అంకొను (అంకలి + కొను),
ఈకొను—ఈయకొను— ఇయ్యకొను. (ఇచ్చుటను
గ్రహించుట—(To be prepared to yield)

క. మెయ్ గొర్. మేకొను — మెయికొను
(తనపైవేసికొనుట)—అంగీకరించుట. (To take upon
oneself)

త. విటిత్తుకొర్ — మేలుకొను. (మేలుకను-
కొంచు) = పైకి (బాహ్యమున) చూచుట.

త్రెక్కొను. త. ఎడిత్తికొర్—ఎత్తికొను—ఎత్తి
కొర్. పుచ్చుకొను. త. అడిక్కొర్—అడుకొను,
అడికొను (అడికోలు). త. ఒప్పికొర్—ఒప్పుకొను,
ఒప్పికొర్. వారికొను, వీడుకొను—వీట్ కొర్. వలగొను-

క. బలగొర్. త. వలగొర్. కొలుకొను. త. తేటి
కొర్—తేటుకొను.

తోడ్కొను, దూకొను, పొట్టొను, పెనగొను,
ఊకొను, ముంచుకొను, ఉసికొను, అడగొను, మునురు
కొను, అడ్డుకొను, అరిగొను, అంకెగొను = కప్పుకొను,
తఱిగొను, కలకొను, కడుకొను, గొనకొను, నులుకొను,
అనుకొను, తమిళకొను, గొడకొను, అలముకొను, కడలు
కొను, కూకొను, నెట్టుకొను, తక్కుకొను, తార్కొను,
డికొను, పయికొను (త. మేట్ కొర్), మొనకొను,
మొదలుకొను (త. ముడల్ కొర్), పట్టుకొను (పట్టు
కొలుపు-త. పట్టికొర్), దొడ్డకొను, అనుకొను, కల
గొను, కొల్లగొను (త. కొత్తైకొర్ చూడగొను (త.
చూడైకొర్), దోచుకొను.

తమిళపై యాకరణు లిట్లు సహాయధాతువులుగా
వచ్చునని చెప్పినది ముఖ్యముగా నాలుగు ధాతువులు
కలవు. కొర్, విడు, ఇరు, ఒటి.

విడు—వందివిట్టా (వచ్చివేసివాడు), పడిత్తు
ట్టా (చదివివేసివాడు). ఇరు — ఎరుత్తిరుందాన్
(=లేచియున్నాడు). ఒటి—కట్టాటిందాన్ (=చెడి
పోయినాడు)

తె. క.

అడు:—అల్లాడు—అల్లాడు,

ఓలలాడు—ఓలాడు,

కొట్లాడు — కొట్లాడు,

కొందాడు — కొడ్డాడు.

తెనుగున కొందాడు, కొనియాడు అను రెండు
రూపములు కనబడుచున్నవి. 'కొని' అనుదానితో
సహజమైన భూతనూర్ణరూపమే 'కొట్టు' అనునది
కన్నడమున. 'కొనియాడు' అని తెనుగురూప ముండ
గా 'కొందాడు' అను మఱియొకటి యీ భాషలోని
కన్నడభాషాసంసర్గమువలన సంక్రమించియుండును.

కొనియాడు, ఊగాడు, ఊటాడు, నునిసాడు,
చెరలాడు, దోగాడు, వెన్నాడు, లాగులాడు, వేటాడు,
తిరుగాడు (క. తిరిగాడు), బోరాడు (క. హోరాడు),
చూటాడు (త. సొల్లాడు), వేలాడు, విడవాడు

పాలపాడు, తునుమాడు, తూటాడు, తగవులాడు, తూగాడు, అసియాడు, నలుమాడు, చెండాడు, ఉల్లపమాడు, ఉరియాడు, ఇన్దులాడు.

పడు:—అలపడు, ఏరుపడు, చొప్పడు, వెలువడు, తడవడు, కలపడు, కీడ్చుడు, చేడ్చుడు, మ్రాన్చుడు, భయపడు, వీడ్చుడు, ఉరలబడు, పాల్చుడు, విరుగబడు, విడిచుడు—వీడుపడు, వెన్నడు, అగపడు (అగ్గము=అగ్గి నము. cf త. అగ్గఁ=లోపల Inside), ఈడిగిలబడు, కనబడు, కూడబడు, చేరబడు, చేపడు, చిక్కునడు, కోల్చుడు, తోడ్చుడు, తొట్టుపడు, అదిరిపడు, కట్టుబడు, చొరబడు, వివబడు, నిలబడు, దిగబడు.

ఆరు:—అసలారు, ఏపారు, ఒప్పారు, అలరారు, పొంగారు, తనుపారు, పాలుపారు, పొనరారు, వెలరారు, పొంగారు, చల్లారు, అణగారు, ఎలరారు, ఎసలారు.

పోవు, పోయు:—మూరిపోవు, ఆపోవు, పటిపోవు, కొంపోవు, బునిపోవు, అమ్ముడుపోవు, సరిపోవు, పొంపిరిపోవు, ఈచపోవు, పొలిపోవు - పారిపోవు, ఈడపోవు, పాలుపోవు, వీటిపోవు, కలపోయు, బునిపోవు, వాపోవు, ఎత్తుపోవు, లొట్టపోవు.

తెంచు, తేరు:—ఆరుగుడెంచు - ఆరుడెంచు, ఆడరుడెంచు, ఏతెంచు—ఏగుడెంచు, తోతెంచు, తాగుడెంచు, పోవుడెంచు, పుతెంచు, నడతెంచు, బయలుతెంచు, వీతెంచు, చనుడెంచు, మొలతెంచు, కవియుడెంచు, చొత్తెంచు, పటతెంచు, అగుడెంచు, వెగయుడెంచు.

అటు:—ఉక్కలు, ఏపలు, పెంపలు, పాలుపలు, రూపలు, సిగ్గలు.

ఉండు:—కూరుచుండు. 'కూరిచి + ఉండు=' అనియు, నిందు 'కూరుచు' ధాతువునకు ద్రియపడునని యర్థ మనియు నుప్తార్థప్రకాశకాకారుని మతము. కన్నడమున 'కూస్తుకొండు', 'కూడునడు' అను రూపములు గలవు. 'కూడు' అనునది అర్వాచీనము, వ్యావహారికము. దీనినిబట్టి 'కూలు' అనునది మూలధాతువైయుండునీహ యని తోచుచున్నది. కూలు,

కూస్తు, కూస్తు అయియుండవచ్చును. 'కూడు' అను వాచికరహితరూపము కావచ్చును. కూరు, కూర్చు = ప్రియము అను నర్థము కలది వేరుధాతు వైయుండును. కన్నడమున 'కూర్ - కూరు' అను ధాతువు (To sit down) ఈయర్థముననే గలదు. ఇది 'కులిర్' అనుదాని రూపాంతర మని నిఘంటుకారుని యభిప్రాయము. 'కులిర్' 'కుల్లిర్' యొక్క రూపాంతరమైయుండును. ఇదియే ఆభావలో ప్రాచీనరూపము. 'కుల్లిర్' అనుదానినుండి యేర్పడిన అర్వాచీన రూపములు కులిర్, కుల్లుర్, కుల్లు, కూడు, కూర్ అనునవి కలనని క్లిష్టైకపండితుడు నిఘంటువులో నిచ్చియున్నాడు. 'కులికు' నుండి కులికు కొండు—కులికుకొండు—కూరుకొండు—కూస్తుకొండు అను రూపములు పెరిగినవి. వీనినుండియే తెలుగున (కూరుకొను) 'కూకొను' అను వ్రాహ్మణేతరులలో న్యవహరముననున్న రూప మేర్పడియుండును. కుల్ + ఉండు = కుల్లిర్ — కూడు — కూరు—కూరు—చు—ఉండు = కూర్చుండు—ఇట్లే రూప మేర్పడియుండును. దీనినిబట్టి చూడగా మొత్తముమీద వీని కన్నిటికి 'కుల్లు' (కులల్) అనునదే మూలరూపముగా నున్నట్లగపడుచున్నది. 'కుల్లిర్' కుల్లు — కూరు అని శిష్టభావలో వేర్పడి దానిపై ఇగు — ఉండు చేరగా కూరిను - కూర్చు — కూర్చు + ఉండు = 'కూర్చుండు' అను రూపము కలిగియుండును. 'కులిర్' అనుదానికి 'వంగు' అను నర్థముకూడ కన్నడమున నుండుటచేతను, ('కులిర్' ఋజు భేదే' అని శబ్దమణిదర్పణము. To bend, To stoop, Squat) 'కులిర్' (To seat, Rest) అని తమిళమునను, 'కూండు' అని వ్యావహారికతమిళమున నుండుటచేత నిది కూను, నూను, కుని మొదలగు శబ్దములకు సంబంధించినదై "వంగి అసీనుడగుట" అను మూలార్థముగల ధాతువుగా గావరచ్చుచున్నది.

'ఉండు' సహాయధాతువుగా గలిగిన మఱికొన్ని శబ్దపల్లవములు : పరుండు, పన్నుండు, నిలుచుండు.

ఇంచు:—అంగించు, అగ్గలించు, అప్పలించు, ఉంకించు, ఉంకించు, ఉమ్మలించు, ఏగులించు, క్రుళ్లగించు, గనుకించు, మొక్కలించు, గుంపించు, ఒత్త

రించు, విచ్చలించు, తెగలించు, మ్రచ్చించు, దొంగిలించు, అడ్డగించు, పంకగించు, మందలించు, పాటించు, కొండలించు, కళకలించు, తమకించు, తేగిరించు, ఈసడించు, తులంగలించు, తొంగలించు, చెంగలించు.

ఇల్లు:—పుల్లగిల్లు, పెగ్గడిల్లు, దద్దటిల్లు, తల్లడిల్లు, తారసిల్లు, పుల్లసిల్లు, దురసిల్లు, తత్తటిల్లు, గాసిల్లు, పల్లటిల్లు, కూరడిల్లు, నివ్వటిల్లు, చూపిల్లు, అంపిల్లు, సిక్కటిల్లు, పరిభవిల్లు.

ఈ ఇంచు, ఇల్లు అను ధాతువు అనేకములగు సంస్కృతధాతువులను తెలుగుధాతువులుగా మార్చుట కుపయోగపడుచున్నది: రంజ్ - రంజిల్లు; భిద్ - భేదించు, భేదిల్లు; గర్హ - గర్హించు, గర్హిల్లు; జ - జయించు; భుజ్ - భుజించు; గుణించు, ఆర్థించు, యాచించు, కయించు, పోషించు, సంతోషించు, వర్షించు, హర్షించు.

ఇల్లు సంస్కృతధాతువులను తెలుగుధాతువులుగా మార్చుట కుపయోగపడిన సహాయధాతువగు 'ఇంచు' అనునది ఈ, ఇచ్చు, ఇంచు, ఇను ఇత్యాదిరూపములు గల 'ఈ' ధాతువే యైనను, దీనినికా 'ఇంచుకొ' ప్రత్యయముగా జేసి యీప్రత్యయము సంస్కృతధాతువులపై వచ్చు నని వైయాకరణులు స్థాపించినారు: "సంస్కృతంబునకు, అంగలాదులకు ఇంచు క్కను" (తాల వ్యా. ౬. ౬౩)

కావున నీ 'ఇంచు' అను సహాయధాతువుమూలముగా ననేకములగు సంస్కృతధాతువులకేకాక, పెక్కు దేశీయధాతువులకు, శబ్దములకును ఈభావలో బ్రయోగార్హత, మరల ధాతుత్వసిద్ధి యేర్పడినది.

అంగలాదులలో కొన్నిటిని పరికింపుడు:

అడకించు, పరికించు, పలవించు, ఒప్పగించు, అరగించు, ఆవులించు, ఉంకించు, ఓసరించు, కారిం చు, గాలించు, చాడించు, తిలకించు, తులకించు, అప్పగించు, ఆలించు మొదలైనవి.

దీనిలో తద్భవరూపములు కొన్ని గలవు. అప్ప గించు - 'అర్పణ' అనుదానినుండి, ఆలకించు - 'ఆలక్ష'

అనుదానినుండి యేర్పడియుండవచ్చును. 'ఒప్పగించు' అనుదానిలో 'ఒప్ప' అంగీకారమును తెలుపును. రూపాంతరము 'ఒవ్వ' (వ్యతి. ఒవ్వని). త. ఒవ్వ - To be like, To be congruous. ఇది త. 'ఒ' - To be of the same mind - ఏక భావము అను నర్థము గల ధాతువునుండి యేర్పడి యుండవచ్చును. లేదా త. ఒల్లు (To agree, To be fit, Suitable, To combine, Unite, Join) అను ధాతువునుండి ఒల్ + పు = ఒప్ప. అని యేర్పడినను ఏర్పడియుండవచ్చును. 'ఒల్లు' నుండియే వ్యతిరేక రూపము త. ఒల్లుమై = Contempt, Absence of desire, తె. ఒల్లుమి అనునది యేర్పడియుండును. దీనినుండియే 'వలచు' ధాతువుకూడ తరువాత జేర్పడి యుండును.

ఇట్టి భావలలోని మూలరూపములను బరికింపగా 'ఒప్ప' అనునదే మూలధాతు నని చెప్పటకు వీలులే దనియు, ఇది 'ఒల్' అనుదానినుండియో, 'ఒ' అనుదానినుండియో యేర్పడిన రూప మనియు తెలియవచ్చుచుండగా, ఈ 'ఒప్ప' అనుదానికి 'ఇంచు' అను సహాయధాతువును జేర్చి దానిని ధాతు పల్లవముగా జేయు సందర్భమున అది 'ఒప్పించు' అనియేకాక 'ఒప్పగించు' అను రూపముగాగూడ జేర్పడుచున్నది. భావలో నదివరకు ఏర్పడియున్న యీ రెండవరూపమునగూడ సాధించుటకొరకే వైయాకరణుడు "అడ్డాదుల కించుక్కు పరంబగు నపుడు నుగాగమం బగు, నప్పాదులకు విభావ నగు" అను సూత్రముచే కొక నుగాగమమును వికల్పముగా విధింపవలసినవచ్చినది. ఈ 'గు' గాగమము తొల్లాప్రియర్ తరుణ భాషావ్యాకరణమున ధాతువులపై గలుగు నని విధించిన 'గు-కు' అనుదానితోను, కన్నడమున శబ్దముజేదర్పణకారుడు విధించిన 'గుం-కుం' అను దానితోను, కావ్యైకపండితుడు తెల్పిన 'కు-గు' అనుదానితోను సమానమైనదేకాని, తద్భిన్న మని తలపవలసిన ట్లగపడదు. అయితే ఇది మూలధాతువులతో సంబంధించినదికాక కొన్నింటిపై నేదో యొక్క ప్రత్యేకార్థమున జేర్పబడుచు

వచ్చిన దనిమాత్రము మన మూహించుట కవకాశము కలుగుచున్నది. ఇంతకుపూర్వము మనము గమనించిన యీ భావలలోని సంప్రదాయమునుబట్టి యీ 'ను' అను నది యితర ధాతువులపై నొక కాలమున తేర్చబడిన యొక సహాయధాతువుయొక్క యవశిష్టరూపమాయను సంజేహమును గలుగకమానదు. ఆంధ్రవైయాకరణుని మాత్రముప్రకారము ప్రేరణార్థమును మూచించుటకుగా అడ్డాదులపై నించుటకు, లేదా 'ఇంచు' అనుదానిని తేర్చి రూపనిష్పత్తి చేయు సందర్భమున నడుమ నొకప్పుడు 'ను' గాగమము రా నగత్య మేమి? ఇది కాస్త్రుఫక్తి ననుసరించి చేయబడిన విభాసముగాని వాస్తవముగా నీ 'ఇంచు' అనునది 'అడ్డును' అనుదానికి తేర్చబడియుండును. 'అడ్డు' అనుదానిపై తేర్చి కల్పింపబడిన రూపము భావలో లేకపోవుటచేకాబోలు దీనికి వైకల్పికత్యమును చెప్పలేదు. 'ఒప్పించు-ఒప్పించు' అనుదానివలె 'అడ్డించు - అడ్డిగించు' అని రెండు రూపములు లేవన్నమాట. 'అడ్డు' సకర్మకమైనపుడు 'అడ్డివేయు' అను రూపము వ్యవహారమున గలదు. వామవాచకమైనపుడు 'అడ్డు' అనగా అభ్యంతరము. దీనినుండి క్రియారూపము, లేదా ధాతుపల్లవము 'అడ్డును' (అడ్డు+అను) = అభ్యంతరము కలుగు. దీనినుండి ణిజర్థకము - ప్రేరణార్థకరూపము చేయవలసినప్పుడు 'ఇంచు' లేదా 'ఇచ్చు' అను సహాయధాతువు యొక్క సానువాసికరూపమును తేర్చగా 'అడ్డును + ఇంచు = అడ్డిగించు' అగును. అనగా అభ్యంతరము అగు నట్లుగా ఇచ్చుట-లేదా చేయుట. ఇదియే 'కాన్' (ఆగ) ఇచ్చుట=కావించుట+అభ్యంతరము కావించుట' కూడ వగును. దీనినిబట్టి 'అడ్డిగించు'లోని 'ను' గాగమస్వరూప మెట్టిదో మనకు కొంతవరకైన బోధ పడుట లేదా ?

తక్కినవానినిగూడ బరిశీలించెను. 'ఒరగించు' - 'ఒర' అనగా ప్రక్క, అంచు. ఇది విశేషణము గానే కాని క్రియారూపముగా వ్యవహారమునుండి తొలగినది. cf. ఒరచూపు. కావున దీనిని క్రియగా చేయుట కొక సహాయధాతు వాదశ్యకము. ప్రాచీన కాలమున 'అను' ధాతువు ఇట్టి సహాయధాతువుగా

చాల పనిచేసినట్లుగపడుచున్నది. కావుననే యీ భావలలోని యనేకమాలధాతువులపై 'అను' అను సహజ స్వరూపముతోగాని, యొకప్పుడు తదవశిష్టరూపమును కేవల 'ను' వర్ణముగాగాని యది పొడిమాపుచు న్నుది. ఒర + అను = అనగా ప్రక్కకు అను-వంగు అను వర్ణమున 'ఒరను' అనునది యేర్పడినది. దీని రూపాంతరమే 'ఒరగు' అనునది. ఒరగునట్లుగా ఇచ్చుట, లేదా కావించుట-చేయుట=ఒరగు + ఇంచు=ఒరగించు. పెల్ల గించు - పెల్ల అనగా ఎండి ముక్కలుగానైన మంటిగడ్డ (A chip, A flake, A clod). పెల్ల అనునట్లుగా ఇచ్చుటకావించుట-పెల్ల + అను + ఇంచు పెల్లగించుట. (పెల్ల) అను (నట్లు)- ఇచ్చుటయే అగించుట. ఇదియే వర్ణవ్యత్యయముచే 'కావించుట' అనుచున్నది. భూమిలోపల చేర్చు గల యొక మొక్కను పైకి లాగి ఉన్మూలించినచో, దాని మొదట నున్న భూభాగము పగిలి పెల్ల అనునట్లు చేయుటయే అగును గదా. కావుననే పెల్లగించుట అనుదానికి ఉన్మూలించుట అను వర్ణ మేర్పడినది. ఇదియే దీనికి సహజ మగు మూలార్థము. దీనినిబట్టి "స్పృదయుమునుండి భావములను పెల్ల గించు" అను సందర్భములలోగూడ లాక్షణికముగా నిది ప్రయోగింపబడుచుండును. ఇట్లే చిత్తగించు, మేళగించు మొదలగునవి. చిత్తము (దాని యందు) అగునట్లు ఇచ్చుట (=చేయుట)= చిత్తగించుట. (రెండువస్తువులు) మేళనము అగునట్లు ఇచ్చుట= మేళగించుట. 'గ' కారము 'వ' కారముగా మారుటచే 'మేళించుట' కూడదు. వీనికి పెల్లించు, చిత్తించు, మేళించు అను రూపములు లేవు. కాలేదు. కాని 'ఒప్పు' మొదలగు కొన్ని దేశ్యకల్పములపైని, 'కువ' మొదలగు కొన్ని సంస్కృతకల్పములపైని 'ఇంచు' అనునది చేరువప్పుడు 'ను' గాగమము విభావ అవ్వారు. ఒప్పించు-ఒప్పగించు, అప్పించు - అప్పగించు, కొప్పించు-కొప్పగించు, పల్లించు- పల్లగించు- ఇవి యప్పాదులుగా జెప్పబడినవి. వీనిలో అప్పగించు అను రూపము ప్రయోగములతో నిఘంటువులలోగూడ గ్రహింపబడినది గాని 'అప్పించు'రూపము కనబడుట లేదు. వ్యవహారమునను గానరాదు. 'అప్పు గించు' 'ఒప్పగించు' అనుదానితో సమానార్థకము

గనే తెలుపబడినది. ఇక పల్లము—గుట్టముపై చేసెను
 తన. దీనినుండి 'పల్లిండు' రూపము ప్రాచీనప్రయోగ
 ములందు గానవచ్చుచున్నదిగాని పల్లగిండు అను
 రూపము కొనవచ్చుట లేదు. క్యాచిక్కిముగా వెచ్చుట
 పై న ముందుటనుబట్టి వై యాకరణుడు గ్రహించెడిమా.
 కొపించు, కొపగించు అను రూపము లున్నవి. నిఘంటు
 వులలో నీరూపద్వయమును సమానార్థకమే యైనట్లు
 మూచింపబడియున్నదిగాని (అప్పగించు - ఒప్పగించు -
 ఒప్పించు; కొపించు-కొపగించు) వీనికి గాంధీయర్థభేద
 మున్నట్లు పొడకట్టకపోదు. ఒకవిషయమై వానిని
 ఒప్పించుట-తనతో నేటిభావము కలవానినిగా తేసి
 కొనుట ఒప్పించుట. లేదా ఒకపనిని చేయుట కంగీ
 కరించునట్లుగా తేయుట ఒప్పించుట. ఈ యర్థముననే
 'ఒప్పగించు'అనునది ప్రయోగింపబడునా? మూలార్థము
 ఒప్ప-వీటిభావము-అనునట్లుగా చేయుటయే యైనను,
 వ్యుత్పత్తియను నొక వస్తువును వానియొద్ద నుంచుకొని
 రక్షించుటకు అంగీకరించునట్లు చేయుట అను వర్థము
 లో బ్రయోగింపబడుచున్నది. ప్రాచీనకాలమున "తన
 కానుక లొప్పగించి" - "కానుకలను ఇచ్చు" అను
 వర్థములోగూడ నుండియుండును. కాని 'ఒప్పించుట'
 'ఇచ్చుట' కాదుగదా. ఒకనిని పట్టి మఱియొకని కొప్ప
 గించుటకును, ఒప్పించుటకును భేద మున్నది.

ఇంతకును ముఖ్యముగా మనము గమనింపవలసిన
 దేమనగా, నీభాషలలో కొన్ని మూలధాతువులపై
 వాధార్యమును క్రియారూపముగా మార్చుటకు,
 లేదా వాధార్యమునందలి క్రియాభావవ్యక్తి కరణమునకు
 గాని, ఆభావముయొక్క భిన్నచ్ఛాయలను మూచింప
 వలసినప్పుడుగాని తోక ధాతువును తేర్చి చెప్పు
 చుండెడివారనియు, కొంతకాల మైనపిదక నుచ్చా
 రణజేగముచేతిగాని, స్వరము, ఊరిక మొదలగువాని
 యందు గలిగిన భేదముచేగాని యా చేర్చబడిన ధాతువు
 లోని భాగము లేమైన లోపించినచో, తరువాతి
 కాలమునా రది యంతయు గలిసి యొకే ధాతు
 వనియో, లేదా అర్థభేదమును మూచించు వాయావర్ణము
 లేమూలధాతువుయొక్క యవశిష్టభాగములో తెలియ
 నవ్వడు అని ఆయావర్ణములను మూచించు ప్రత్యయము

లనియో తలచుట సంభవించిన దనియు తెలియవచ్చు
 చున్నది. ఇంతేకాక యావర్ణముల నితరధాతువులపై
 గూడ వాయావర్ణమున తేర్చుచుండుటయు గలుగవచ్చును.
 ఇట్లాయావర్ణముల మూలార్థ మేమో తెలియక ఒక
 ప్రత్యేకార్థమును మూచించు వ్యాకరణవిహ్ను ముఖగా
 బరిగణించును. ఇట్టి విహ్నుములు పెరిగినకొలది ఆ
 భాషయొక్క ప్రత్యయంతావర్ణ ముదురుచుండును.
 కొంతకాలమున కిప్పటి ఇండోయూరపియన్
 భాషలయందువలెనే వాని పూర్వ చరిత్రమును
 దెలిసికొనుట కవకాశము లేని స్థితి యేర్పడ
 వచ్చును. ప్రస్తుతము ద్రావిడభాష లనునవి
 యట్టి స్థితి కింకను వచ్చిన ట్లకపడదు. వాని
 సంయుక్తవదయాపావర్ణ (Agglutinative nature)
 కొంతవర కింకను సువ్యక్తముగానే యుండుటచేత,
 రత్తద్వాపాసంప్రదాయరీతులనుబట్టి, అందు ప్రత్యయా
 వర్ణను బొందినవాని పూర్వచరిత్ర నశ్యేష్టింప యిత్నిం
 చినచో, వాని మూలరూపములను కనిపట్టుటయేకాక,
 వీని కన్నిటికిని మూలభాష యనదగిన ప్రాచీనద్రావిడ
 భాషయొక్క స్వరూపలక్షణముల మూహించి తెలిసి
 కొనుటకు దగిన యవకాశ మేర్పడగలదని తోచు
 చున్నది.

ప్రస్తుతము అడ్డాదులకు, అప్పారులకు ఇంచుక
 పరమైనపుడు చేయబడిన 'ను'గాగమము కేవల మర్థము
 లేని 'ను'వర్ణమాత్రముగాక అడ్డు, ఒప్ప మొదలగు
 వానికీ ధాతుత్వమును కల్పించుటకుగా తేర్చబడిన
 'అను' అను సహాయధాతువుయొక్క యవశిష్టరూప
 మైయుండు నని ఆయా రూపముల యర్థవిచారణవలన
 మనకు దెలియవచ్చుచునేయున్నదిగదా. వాస్తవముగా
 అడ్డను, అప్పును, కొపను అనునవి స్వతంత్రధాతువు
 లుగా నీభాషలో లేకపోవుటనుబట్టియు, 'ఇంచు'
 చేర్చినవృత్తి ఈ సువర్ణము కనబడుచుండుటనుబట్టియు
 ఇది 'ఇంచు' అనువానిని తేర్చినపుడే వచ్చు నొక
 అగమ మని వైయాకరణులు తలచుటలో నాశ్చర్యము
 లేదు.

ఈ 'ను' వర్ణవిట్టిపందర్శముననే కాక యీ
 భాషలో ధాతువులక బరిగణింపబడుచున్న యితర

రూపములలోగూడ గ్రహించుచున్నది. ఆంధ్రవైయాకరణు బట్టి సువర్ణాంతరూపమునే ధాతువుగ గ్రహించి, వానినుండి క్రియారూపనిష్పత్తి సలుపుచున్నాడు. అట్టి వానిని గొన్నిటిని బరిశీలించుము. వైయాకరణులు చెప్పిన అడంగ్యాలు కలవు. వీనినిని ప్రేరణించునట్లు పరమ సువర్ణము వీని కడవ్రాటికి బహుళముగా లోపమును విధించినారు. అవగా 'ఒప్పుగించు-ఒప్పించు' వలెనే అడంగించు-అడచు; కరగించు-కరచు; నరిగించు-నరుచు-భూతిగా సువర్ణాంతములుగా గ్రహించబడిన ధాతువుల నుండి సువర్ణవిరహితములగు ప్రేరణార్థకరూపము లేర్పడుచున్నది. వెనుకటివానికిని, వీనికిని భేద మేమనగా, అవి—అప్పుదులు—సువర్ణాంతములు కావు. కావున ఇంచుగాగమును చేపివచ్చును నుత్ విధానము చేయవలసివచ్చినది. ఇవి సువర్ణాంతములు. కావున రెండవ రూపమును సాధించుటకు కడవ్రాటికి లోపము చేయవలసివచ్చినది. మొత్తముమీద ప్రేరణార్థమున 'ను' వర్ణవిరహితరూపములు అచ్చట నిచ్చటగూడ నుండుట నిశ్చయము. ఇట్లే ఇంకను కొన్ని క్రియారూపములలో నీ సువర్ణము కావరాకుండుటచేతనే ఇది మూలధాతువునకు సంబంధించినది కాదని, 'అను' అను సహాయధాతువుయొక్క అవశిష్టభాగమని ఎంచబడినది.

వీని వితరణావధానములతో నోర్చియచినచో వీనియందలి 'ను'వర్ణము సహజముగ ధాతుగతమో, లేక యాగంతుకమో యను విషయమే కాక ఆయాధాతువుల మూలరూపము లేమైయుండునో యను విషయము గూడ గాంతవరత్నము చెలియకపోదు. అట్టివానిని గొన్నింటిని బరిశీలించుము.

అడంగు-అడంగు—అడంగు < అడంగు. cf అడంగు-అడ్డము. త. అడి=To strike, Press; అడై Obstruct, Hide, Conceal. క. అడై, అడగు = To hide, Disappear.

అటుగు-డిడ్డించు. త. అటు; క. అటుగు.

అలంగు-త్రమపడు. త. అలు; క. అల=To be tired, weary.

ఇలుగు-నచ్చు. త. మ. ఇల=To die.

ఉడుగు-కృంతు. త. ఉడై; క. ఉడె = To break, Crack, Despair. క. ఉడుగు=To shrink, To desist. (సం. ఉపహత ?)

ఊగు—త. మ. క. ఉజిర్ = To swing, Oscillate. త. ఊబుక్కు, ఊచల్, ఊంచల్ = ఉచూలల.

ఎలుగు = దిగు, నమస్కరించు. త. క. ఇలి; ను. ఇలి = To come down. త. ఇలంకు; క. ఎలుగు.

ఎలుంగు = తెలియు. త. మ. క. అటి = To know, Understand.

ఒడుగు = తొలంగు. త. ఒత్తు=To make room for, ఒడుంగు=To step aside.

ఒరగు=వంగు, వ్రాలు. త. ఒరం=Sideways, Edge. క. ఉలుగు=To be bent (సం. ఉచ్చర్త ?)

కడంగు=యర్జించు. త. మ. కు. కడ (కడచు) To pass through, To excel, Overcome. త. కడమై=Duty, Obligation (సం. కృత ?)

కడుగు=ప్రక్షాళించు. త. కటు, క. కళె = To remove.

కరంగు=ద్రవించు. త. కరై=To be reduced from a solid to liquid form, dissolve. క. కరంగు.

కలంగు=కలతపడు. త. కల=To mix, Mingle కలక్కం=Distress, Perplexity.

కలుగు=అగు, క. కలి=To join, To come together.

కొంగు=కపించు. త. క. కొయ్.

కుంగు=దిగబడు. త. కులి=To dig, Make hollow.

గొలుగు=క. కర-కిరి.to Shave. త. చిరై.

చిరుగు, చిరుంగు=ధిన్నుచును. త. క. కీల్ = To tear, Rend, (సం. ధక్ ?)

విభజించుట-విభజించుట. క. విభజించుట. క. విభజించుట.
 విభజించుట-To be decomposed. క. విభజించుట.

విజయించుట-విజయించుట. క. విజయించుట.

విజయించుట-To winnow. క. విజయించుట.

విజయించుట-To hide. అదేయించుట (Skt భా.)

విజయించుట. క. విజయించుట. క. విజయించుట.
 విజయించుట-Descend. క. విజయించుట.

విజయించుట-విజయించుట. క. విజయించుట.
 విజయించుట-Chop off into small pieces.

విజయించుట-విజయించుట. క. విజయించుట.
 విజయించుట-To give, Hand over. క. విజయించుట.

విజయించుట. క. విజయించుట. క. విజయించుట.
 విజయించుట-To go away; To go aside.

విజయించుట-విజయించుట. క. విజయించుట.
 విజయించుట-To turn round.

విజయించుట-విజయించుట. క. విజయించుట.
 విజయించుట-To cut. క. విజయించుట.

విజయించుట. క. విజయించుట. క. విజయించుట.
 విజయించుట-To wave, Swing, Hang.

విజయించుట-విజయించుట. క. విజయించుట.
 విజయించుట-to touch. క. విజయించుట.

విజయించుట. క. విజయించుట. క. విజయించుట.
 విజయించుట-To dip, Soak.

విజయించుట-విజయించుట. క. విజయించుట.
 విజయించుట-To flow down.

విజయించుట. క. విజయించుట. క. విజయించుట.
 విజయించుట-To sound, Utter, Speak.

విజయించుట-విజయించుట. క. విజయించుట.
 విజయించుట-To fly, Run swiftly. క. విజయించుట.

విజయించుట. క. విజయించుట. క. విజయించుట.
 విజయించుట-big. Large-ness, పెరుగు. Increase.

విజయించుట. క. విజయించుట. క. విజయించుట.
 విజయించుట-To twist, To be entangled. క. విజయించుట.

విజయించుట-విజయించుట. క. విజయించుట.
 విజయించుట-To fold, A fold. క. విజయించుట.

విజయించుట. క. విజయించుట. క. విజయించుట.

విజయించుట. క. విజయించుట. క. విజయించుట.
 విజయించుట-To rise. క. విజయించుట.

విజయించుట-విజయించుట. క. విజయించుట.
 విజయించుట-To burst, Open, To crack. క. విజయించుట.

విజయించుట-విజయించుట. క. విజయించుట.
 విజయించుట-To give, Hand over. క. విజయించుట.

విజయించుట. క. విజయించుట. క. విజయించుట.
 విజయించుట-To go away; To go aside. క. విజయించుట.

విజయించుట-విజయించుట. క. విజయించుట.
 విజయించుట-To turn round. క. విజయించుట.

సహాయధాతువుగా తేర్చబడుటకు దగిన ధాతువు 'అను' అనున దొకటి కనబడుచున్నది. కావున సత్ప్రాచీనకాలముననే యచేకమూలధాతువులపై నీ 'అను' అనునది చేరి, వానిని ధాతువల్లనములముగా తేయుటకు దోడ్పడియుండు ననుటకు సందేహింప నక్కరలేదు. ఒకవేళ 'శుం' అనునది వర్తమానార్థక ద్యోతకము, లేదా చిన్న మైయుండునాఅనితలచుటకును పిలువేదు. ఏలయునగా నచేకములగు నిరర్థధాతువులపై 'శుం' వచ్చుట లేదు. కాని 'శుం' అనునదిమాత్రమే వచ్చుచున్నది. నడచును, పొడును, తినును, చెడెలును, పీడును, చూచును, ఆడును. తమిళమునందును ఆడుం, పొడుం, వరుం మొదలగువానిలో 'శుం' అనునదే తద్ధర్మార్థకరూపమును గల్పించుచున్నదిగాని 'శుం' వచ్చుటలేదు.

దీనినిబట్టి తేలిక చేసువగా ప్రాచీనకాలము నందలి ద్రావిడభాషలో అడ, కలి, వలి, అలె, అటి, కిల్, తిర్, తల్, కుటి, కుక, పెర్, పెనె, పలు, ముగి, మడి, వెల్ మొదలగునవి మూలరూపము లుగా నుండగా, వాని క్రియాభావములను వ్యక్తము చేయుటకు అనుట, సంభించుట, ప్రాప్తించుట అను సామాన్యార్థము గల 'అను' ధాతువు పీనిపై తేర్చ బడియుండుటచే, అడఁగు, కలుగు, నలుగు, ఎలుగు, తిరుగు, కునుగు, పెరుగు, పెనగు, మూగు, మడిగు, వెలుగు మొదలగు రూపము తేర్చడిన వనియు, పీనిపై 'శుం' చేరుటచే తద్ధర్మార్థకరూప మేర్పడిన దనియు తలపడగియున్నది.

ఈ సువర్ణాంతము, లేదా 'అను' ధాత్యంతరూపము పైతలెనే కొను, అకు మొదలగు సహాయధాతువులతో నూడిన ధాతువల్లన రూపములనుండియు తద్ధర్మార్థక రూపము 'శుం' చేర్చుటచేతనేగదా యేర్పడుచున్నది. చూడుడు.

- చేసికొను—చేసికొనును. త. తెయ్సికొన్లుం.
- పోరాడు—పోరాడును.
- ఏర్పడు—ఏర్పడును.
- ఒప్పురు—ఒప్పురును.

- కొనిపోవు—కొనిపోవును.
- కూర్చుండు—కూర్చుండును.
- అడ్డగించు—అడ్డగించును.
- తల్లడిల్లు—తల్లడిల్లును.
- ఏగుచెందు—ఏగుచెందును—ఏతేరును. ఇచ్చట మాత్రము 'తెంచు' నకు 'తేరు' కూడ వచ్చి చెందు రూపము లగుచున్నవి.

ఇట్లే వచ్చు, తెచ్చు మొదలైన ధాతువులకు వచ్చున, తెచ్చును అనియే తెలుగున రూపము లగు చున్నను తమిళమున వరుం, తరుం అని తేభపరీత రూపము లగవడుచున్నవి. దీనినిబట్టి విచారించగా అడఁగు, కలఁగు, వెలుఁగు మొదలగువానిలోని 'గు' వర్గము సహజముగా మూలధాతువునకు సంబంధించినది కాకపోయినట్లే ఈ తెచ్చు, వచ్చు, పుచ్చు, మెచ్చు, విచ్చు, క్రచ్చు, గుచ్చు, నచ్చు, హచ్చు, నొచ్చు, చచ్చు మొదలగు రూపములలోని కుది 'చు' వర్గముకూడ చేదోయొక సహాయధాతువుయొక్క యవశిష్టభాగమే యేమో యని తలంపవలయున్నది. ఈ 'చు' వర్గ మిధాతువులనుండి నిచ్చున్నమైన రూపము లన్నిటిలో కనబడుట లేదనియు, కొన్నిటిలో నేరు రూపము లగుచున్నవనియు వ్యాకరణమున తెల్పబడినదానిని బట్టియే తెలియుచున్నదిగదా. 'తెచ్చు'నకు తే - తేరులు, 'వచ్చు'నకు రా, 'హచ్చు'నకు 'హాడు', చచ్చు నొచ్చులకు చా-నోవులు—ఇది కొన్ని రూపములలో నాదేకము లగుచున్నవి. సామాన్యముగా నొక ధాతువు యొక్క సహజరూపము, లేదా మూలరూపము విద్యర్థకమధ్యమపురుష క్రియారూపములో గానబడుచుండును. ఇది వ్యవహారములో తొలుదొల్ల ప్రయోగము లోనికి వచ్చియుండదగు రూపముగనుక. కాని ఇట్లేవని భాషలో కాలక్రమమున సువర్ణాంతములు, సువర్ణాంతములుగూడ విద్యర్థకములుగా ప్రయోగింపబడుచునే వచ్చినవి. ఏలయునగా అవియే ధాతువులుగా గ్రహించబడినవి గనుక. 'తెచ్చు'నకు విద్యర్థకము 'తే' అని, 'వచ్చు'నకు 'చా' అని మన భాషలో నున్నవి.

గాని, ఇతర భాషారూపములతో బోల్పిచూచినచో, ఈ భాషలోని యితరరూపములతోనూడ బోల్పినచో తేర్, వర్ అనునవి మూలరూపము లనిపించును. తమిళమున నిది తేర్, వర్ అను రూపముల నున్నవి. ఆ భాషలో 'తా' ధాతు వనియు, 'తర్' దాని రూపాంతర మనియు, అట్లే వర్, (క. బర్) ధాతు వనియు, 'వా' 'వా' వాని విస్తృతరూపములనియు చెప్పెదరు. విచారింపగా 'తర్' 'వర్' అనునవి మూలరూపము లని తోచకపోదు. వ్యతిరేకరూపము త. 'వరాదు' క. 'వారదు'. ఇందు వర్—బర్ అను రూపము కనబడుచున్నది.

ఇట్లే చొచ్చు—చొరు; మెచ్చు—మెరు; పుచ్చు—పురు; క్రెచ్చు—కెరు; విచ్చు—విరు; స్రచ్చు—కో—కోర్; నచ్చు—నరు; చచ్చు—చా; నొచ్చు—నో అనియు మూలరూపములైనట్లు వ్యక్తమగుచున్నది. వివచో నీ 'చు' అనునది మరియొక ధాతువునకు సంబంధించిన దనియు, నాయాధాతువుల లోని రేఖాదుల కిచ్చునట్లుతో గలిగిన సమీకరణము (Assimilation) మూలముగా నీ ధాతువుల 'చు' వర్ణాంతరము లైనవనియు తెలియుచున్నది. విచ్చు, స్రచ్చు మొదలగువాని యర్థమునబట్టి యివి విరు, కో—కోర్ అనువాని ప్రేరణార్థక రూపములుగా గనబడుటచే నీ 'చు' అనునది కన్నడమున 'ఇచు' అను రూపము గలిగియున్న 'ఈ' ధాతురూపమున 'ఇచ్చు' అను దానికి సంబంధించిన దని యూహింపవలెను. విడు-వడలు; విడిచు-విడుచు-వడలునట్లుగా జేయుట-విచ్చుట. దీనినండి మరల ప్రేరణార్థకము 'విచ్చుట' అనియు శేర్పడినది. కాని విడుచు - విచ్చు అయిన దనుటకు సంభేదము లేదుగదా. అట్లే తెర్ + ఇచు = తెరిచు > తెర్చు < తెచ్చు. వర్ + ఇచు = వచ్చు, (క. బరిచు); చొర్ + ఇచు = చొర్చు, చొచ్చు; మెల్ + (ఇ)చు = మెచ్చు (క. మెలయిచు); తె-మెలయించు; కో-కోర్ + (ఇ)చు = (కోరిచు)

స్రచ్చు; నో + (ఇ)చు = నొచ్చు; చా + (ఇ)చు = చచ్చు; పుర్ + (ఇ)చు = పుచ్చు (cf. పుచ్చు, పువ్వులు—పురుగులు, పువ్వ(డిట్టు) ఈ మొదలగు రూపము శేర్పడియుండును. కావున వర్, తేర్, చొర్, మెల్, కోర్, చా, నో మొదలైనవనే మూల ధాతువు లనియు, తెలుగున ధాతువులుగా గ్రహింపబడినవాని కుద గనబడు 'చు' అనునది 'ఈ' ధాతు రూపాంతరమగు 'ఇచు' అనుదానిలోని 'చు'వర్ణ మాయాధాతువులలోని యంత్యవర్ణముతో గలియుటచే శేర్పడిన దనియు స్పష్టమగుచున్నది.

ఇట్లుక కాలమున పహాయధాతువుగనో, ప్రేరణార్థముననో చేర్చబడిన 'ఇచు' అనున దాయామూల ధాతువులతో జేరి మాత్రు జెందిన దగుటచే దీని తొలి రూపము మరుగునడి, కాలక్రమమున 'చు'వర్ణకమో, ఇంచుగాగమమో యగుట తలస్థించినది. ఈవర్ణములు మరికొంతకాలమున కాయావర్ణములను బాగుగ వ్యక్తీకరింపకున్నచో మరల వానిపై వేరుకల్పములు, ధాతువులు చేర్చబడుచుండును.

మెల్ - మెలయించు: ధాతువు, మెల్ + ఇంచు - మెచ్చు, మెరయించు, మెలయించు. దీనిపై 'కొను' - మెచ్చుకొను. దీనిపై ప్రేరణము మెచ్చుకొనజేయు. దీనిపై విధి మెచ్చుకొనజేయవలయు. విర్ - విడు + ఇచు = విడుచు - విచ్చు - విడిచించు. దీనిపై కొను - విడిచించుకొను. దీనిపై చేయు - విడిచించుకొనజేయు. దీనిపై వలయు - విడిచించుకొనజేయవలయు (+ ఉడు)చు.

ఇట్టి భాషలలో వర్ణభేదమును నూచించుటకుగా నొక ధాతువుపై మఱియొక ధాతువును తేర్చుటచే రూపకల్పనము జరుగుచుండుటయేకాక ఆయా ధాతువులు సామాన్యముగా నాయాపములందు తమ స్వరూపమును, స్థానమును నిలుపుకొనుచు నుండుటనబట్టియే యాభాషలు సంయుక్తపదరూపము (agglutinative) లని చెప్పబడును, వాని పూర్వరూపము లగ్నేపించి తెలిసికొనుటగును గొంతవరకైనను సాధ్యమగుచున్నది.

వైచిత్ర్యము

= శ్రీ బొడ్డపాటి కుటుంబరాయశర్మ =

చిత్రకవిత్వము మునుపు మనము విచారణజేసిన వక్ర రచనావిశేషమేకాని యవ్యము కాదు. కనుకనే మనము పౌలభ్యముకొనలై, వక్రతచే చిత్రరచనయు, వీచిత్రరచనాపరిణామముగ భవనిశ్లేషాదులును క్రమమున కలుగుచున్నవని మోచించునట్లు వీనిని వేర్వేరు ప్రకరణములందు చర్చించుచుంటిమి. ఆనందవర్ధనుని భవనియు, వభివనశ్రుతిని వైచిత్రీయు, వంతకుని వక్రతయు సహాధరములేకాక యభేదము లనుట సర్వా లంకారకపమృతము. "కావ్యమునందు కాంతకు రసము జీవితము; శబ్దార్థములు శరీరము; గుణములు శౌర్యాది గుణములు; రీతు లంగస్థావనిశేషములు; ఉపమాద్యులంకారములు కటకమందిలాద్యులంకారములు; దోషములు కాగత్యఖంజత్వాదులు" ననినూడ వారు చెప్పియున్నారు. ఇంతకును చిత్రకవిక వక్రశ్రీరూపాంతరమును, ప్రతిష్ఠింప ట్లంకారగుణరీత్యాదిగర్భితము ననుట నిష్ఫలమేనాము.

ప్రపంచమందలి యన్నివస్తువులకలెనే కవిత్వమందలి యాంతరప్రేరణయు! నొక్కొక్కప్పుడు జీజించుచుండును. కాగా భావనాశక్తి మంటువడును. ఐనను కవిత్వము వ్రాయవలయు నను నపేక్ష యొకటుండును. ఇది విశిష్టముగ గన్పడవచ్చునేమోకాని సత్యము. ఇట్టి యిచ్చ ప్రేరణ కావాలను.¹ వాంఛనే

విశుద్ధమైన ప్రేరణగ భవించి రచనకు బూనుకొనిన కవుల కృతులు నిర్దిష్టముగ నుండుట తటస్థించుచున్నది. అంతరప్రేరణ జీజించి, భావనాబల ముడిగినవిదస కవిత్వము వ్రాయవలెనని శేవలము కలిగడి యాభవే నిర్మించు కావ్యమందు గత్యంతరము లేక చిత్రరచన తలయొత్తి శీత్రప్రయత్న సాధితముగ గన్పడును.

ఒకానొక కవి ప్రతిభాశాలి గాకయు, నిశితమైన భావనాశక్తి లేకయు, నొకేభావమును మాత్రము గర్భియుండి తన భావకూష్యతను మరుగుపరచుటకై యా యేలైక భావమును నానావర్ణకిచ్చితిమి జేయుట యిట్టి రచనావిధానమునకు ప్రథమపోపాన మని తోచును. దీనినే యేకభావోన్మాద² మందురు. ఇట్లు రసభావములందు వివిధత్వము బ్రదర్శింపలేకపోవుట యను జడిమి యొకానొక యుగమున కంతకు తటస్థించును. భావనాశక్తి యుడిగిన కాల మని దీనినే యందుము. అంగమందునూడ నొక్కొక్క యుగమిట్లే ప్రతిభాకూష్య మైపోవు తెల్లరు నెరుగుదురు. అంద్రమున బ్రబంధయుగమంతయు నిట్టిదే! ప్రబంధాకాళమునకు వేసుచుక్క 'శృంగారకాకుంతలము' పొడమాపెను. ప్రబంధయుగము పలపలమని తెల్లచారినది. శ్రీవాధపోతనల దీర్ఘ సమాసములేకావు. ఎన్నియో యనుకరణములు ప్రబలినవి. స్వతంత్రకథావిధానము లేదు. స్వతంత్రభావనాబలము లేదు. బాలీయమైన భావ లేదు. శుద్ధాధ్యాత్మికవిషయమే లేదు. ఆత్మకూష్యము; పిర్యము కూష్యము; శక్తి కూష్యము; సారము కూష్యము; చైతన్యము కూష్యము; ప్రాణమే కూష్యము. బహుదూరాస్వయము; బలాత్కర్మికాలంకారములు; ఉజ్జ్వలశ్రీతిభాదూరములు, వసంబద్ధములు నగ ప్రలాపములు; జీవకథాపీనములై ఇదపమానము

1. Inspiration.

2. Imagination.

3. "Poetic inspiration is one thing and the inclination to writing poetry is another."

4. Mono-mania.

లగు పాత్రలు; అంగాంగసాంగత్యభంజకములగు నష్ట దశవర్ణనలు; శిల్పము రసము లేని దృశ్యశ్రవ్యకృష్టచిత్రములు—సర్వము స్వాభావికవిరుద్ధము. ఎచ్చట జూచినను నీచదాస్యము! ఇట్టి భావనాశక్తి మాన్యులైన కవులనే సంకుసాల వృక్షసామకవి నిరసించుచు వారి కవితనుగూర్చి “పరికింపగ లజ్జలేని వానినగా చే!” (కవికర్ణ. పీఠిక, ప. ౧౫) అని పల్కినాడు. 5

అగుచో నిట్టి రచన మెట్లు ప్రజాదరపాత్ర మైనది యని కొందఱు ప్రశ్నింపవచ్చును. దీనికి ప్రత్యుత్తరము బహుశక్త్యము. భావములందు నానాత్వము, వ్యక్తీకరణమునందు సౌలభ్యమును లేని యానాటి కవులెట్లైచిరిని అదరించికో యిట్లే ప్రజాభిరుచియు దాని సావంధించియుండును. లేదా ప్రజాభిరుచిని బట్టియే కవులు ఆసలు దీని నారాధించియుండురు. వీలయిన, కవిత ప్రజాభిరుచి ననుసరించియుండును. లేనిచో నది యాయుగమువారికి కవితయే కాదు. తన యుగమున కుపకరించునదే మహాకవిత. ఈ ప్రతిభా భావమైన కేవలచమత్కూరసమన్వితచిత్రకవిత యొక వృదు జనామౌదయు నొంది వారి నానందింపజేసినది. కనుక దీనిని కవిత్వము కాదనలేము. మన తెలుగుల కవితాత్మ కది యొకరకమైన యభిరుచి యవ్విన దను కొనవలెనేకాని దానిని నిరసించరాదు. ప్రయోజనము లేకపోవుటయేకాక నిరసించుటలో నర్థములేదు. ఆనాటి ప్రాతపదార్థములు క్రొత్తచవుల మరగిన మన జీవ్యుల కెట్లు రుచ్యములుగ నుండును? ఆకాలమే యాయభిరుచిపై నధికారి. అదియే దాని నిందింప వలెను; లేదా యభిసందింపవలెను.

కామన్నచో మన దృష్టిపథమునుండి పరిశీలించి యొక్క విషయముమాత్రము చెప్పవచ్చును. భావన క్షీణించు యుగములలో నేకార్థప్రకణమయ్యు నానా

విధకృష్టవర్ణనీహీనతమై ప్రత్యేకప్రత్యేకభావనలుగా కనుపించునట్లు కృతులు చెప్పట ప్రజల కిష్టమై యుండుటచే నది సులభముగనుక నాకవులు దాని నవలంబించియుండురు. ఒకేభావమును బోధించునట్టి గ్రంథముల వెన్నేనియు గష్టము లేకయే పాఠకులు పారాయణ జేయవచ్చును. రచన సులభముగుటచే కవులకును, ప్రయాసము లేకయే భావము గోచరించుటచే పాఠకులకును తద్రచన మానందము గల్గించి యుండును. అంత చమత్కృతి జాపగల్గినందుకు కవులు గర్వింపియుండురు. క్లిష్టపదసంక్లిష్టమైన భావకావ్యమునందలి భావమును సర్వకవిసామాన్య మగుటచే సులభముగ గ్రాహ్యముజేసికొనగల్గినందుకు పతితలను విజ్ఞులగుండురు. ఇది మన బాలకుల వద్దలి. గణితశాస్త్రమునం దొక నూత్రమును వర్ణించి, యానూత్రము సుపయోగించవలసిన యభ్యాసములోని లెక్కల నొక నందవలెను జేసి, మన బాలురు క్రొత్త క్రొత్త లెక్కల జేయుచుంటి మని పొంగి పొరలి యానందించుచుండురు. ఎన్నియభ్యాసము లిట్టివి జేసినను తమరు గ్రహించిన విషయ మెక్కటియే యని వా రెంచరు. నూతనవిషయము బోధించు నింకొక నూత్రమును నేర్చుకొనుట కష్టముగనుక దానికంటె కంఠోపాతముగ వచ్చిన యాప్రథమనూత్రమే సహాయ పడు నభ్యాసము లేనియైన జేయుట కిష్టపడుదురు. నూతనవిషయమును గ్రహించుట యనినచో వారికి తల నొప్పి వచ్చును. ఈతెలిసిన నూత్రముపై పాఠన జేయుటయే మహావిజ్ఞాన మని సంతోషించుచుగాని యిది యొక యూరుచుట్టును నేయిసార్లు దినదినమును తిరిగి, వచ్చివచ్చుటనకే వచ్చుటవంటి దని తలపరు. వైచిత్త్య ఎంతో చేకూరిన జేసినవచ్చితి మనుకొనురు. ఇట్టిచే యానాటి కవులయు, పాఠకులయు నానందము.

ఆధునిక భావకవిత్వముందుగూడ నిట్టి యేకభావ మును వివిధపద్యరూపితో ప్రకటించుట గలదు. అందును ప్రణయైకజీవనమే పల్లవిగా గల్గిన రచనలకు ప్రచారము నిచ్చు కవుల పరిమత్తులు గలవు. కవు లిరిరిసాహిత్యసభల దీర్ఘకొను నాచారము తెలుగుల కవితను రాజులు బోషించు దితములనుండియు వచ్చు

5. "Whose mind is but the mind of

his own eyes,

He is a slave, the meanest we can

meet."

[Personal Talk. Wordsworth.]

యన్నది. సంస్కృతాంగవాద్యయములందును నిట్టి విద్యత్సభర లండెడిది. దినమంతయు కష్టపడుచు శ్రమధూర్యమైన జీవనము గడపువారికి నానందము గొల్పుటయు, భాషాసేవ నేయుటయు ననునవి పెక్కులు వీరి యాశయములుగా నుండును. కాని యవి నిరవేరకపోవచ్చును. ప్రస్తుతము మన యాంధ్ర దేశమునం దిట్టి సభలు కొన్ని కలవు. అందు ప్రపంచానుభవ మధికముగ గల కవులును గలరు. వారిలో కొందఱ కొకేభావమును పిష్టపేదగముగ రచించుటాచారమైపోయినది. అందును దేశకాలానుగుణముగాని ప్రణయైకసరణితే ప్రసంగించుట మతీయు నధికము. కనుక నేకొద్దిగనే రూపము మాత్రమే, ఈవైచిత్ర్యరీతి యాంధ్రుల కవిరాయందు యుగయుగములుగ పొదుకొని నేటిరజకు నిర్మయేయున్నది.

అర్యాచీమలలో శ్రీ దేవులపల్లి కృష్ణకావ్యీ గారియం దిది నిదదము. వీరి రచన లన్నియు స్త్రీధరములుగా నుండును. ఏకభాషావాదమునకు మొత్తము మీద వీరు శ్రమోదాహరణము. శ్రీ వేదల సత్యనారాయణకావ్యీగారియందుకూడ వీరైచిత్ర్యము కొంతగా కలదు. కాని దానిని కనుబడినీయక వేర్యరివిషయములనుగూర్చి రచించువట్లు పాకకులకు దోషతేయుట యందు వీరు సమర్థులు. ఇట్లు శృంగారమును, అందును విప్రలంభకృంగారమునేకొక, పెక్కు రసములను పెక్కుభావములందు జాపగల కవులు మన యాధునికులలో బహుసంఖ్యాకు లున్నారు.

అనగా వీరైచిత్రీ బ్రాధాన్యము నీయక రసవత్తరముగ బహువిషయములపై కవిత్వ రెప్పగలవారని యర్థము. బ్రహ్మశ్రీ రాయప్రోలు కుబ్జారావు, పింగళి లక్ష్మీకాంతముగారు, కాటూరి వేంకటేశ్వరరావుగారు, విశ్వనాథ శత్యనారాయణకవిగారు, రత్నావర్ణుల శివశంకరకావ్యీగారు, మ-రా-శ్రీ దువ్వూరి రామిరెడ్డిగారు, కీ. శే. సురజాడ అప్పారావుపంతులుగారు మొదలగు కొందఱు ప్రముఖులు.

వైచిత్రీ యనునది ప్రబలుటకు భావభావము శ్యము, భావవాగాంధీర్యము, విశుద్ధకవిత్వము మొదలుగా గలవి బోపించుటయే కారణము లనవలెను. ఈలోపములు బయలుపడవంతవఱకు నాయేకభాషావాదకవుల? కొకాకొక యుగము బ్రహ్మరథము పట్టును. ఇట్టి దోర్బల్యము పైకి ఉదీగినవెంటనే వీరభోగతిహా లగుదురు. అనంతమైన విశ్వపారస్వతాకాశమున నిట్టి నక్షత్రము రెన్నియో వెలవెలపోవుచుండుట మనము చూచుచుంటిమి. ఇది వారిని నిరసించుటకు గాదు. వాస్తవ మూహింప నేకవిషయోన్మాదులందు కొందఱు సర్వత్రులే కాదు. మహాకవులును గలరు. ఆంగ్లేయులలో 'కార్లీ' యసమానాన్నత్యము ననుభవించిన మహాకవి. కొంతవఱకు సాంధ్రకవులలో భావకవిత్వరేఖలందు కీ. శే. సురజాడ అప్పారావు పంతులుగారు, బ్రహ్మశ్రీ దేవులపల్లి కృష్ణకావ్యీగారు ప్రభృతు లుట్టివారే! వీరి యప్రతిమానఘనత వీరి నభివందించి, మ్రుతించుటపై యనుకరించు యవకల సంఖ్యనుబట్టియే గ్రహింపవచ్చును. కాని యాయను కర్తలు వీరి వసంతముగ, నవ్యానముగ, దురాగతముగ దోచికొనిపోయిరి. ఐనను వీరుమాత్ర మంగ్లకవుల నట్లు చేయలేదా యని కొందఱు అందురు. ఎట్లే నను భాషాంతరమునుండి సంగ్రహించుట యొక భాషకు బలుపు నిచ్చును. కాని యాభాషలోనే యొక కవినింకొకరు దోచుకొని వారు చెప్పినదే వీరును చెప్పట వాపువంటిది. వీరి తేలు! ఇట్టి యుపగ్రహములు కొరీప్రభృతుల సాంగ్లమునగూడ వాక్రయించినవి. ఏకభాషావాదమైనను విచిత్రరచన గల కవి కవులకు కవియై (Poets' Poet) కొంతకాలము రాణించును. కాని యాయుత్సరవిగ్రహముల జడత్యమునుమాత్రము రక్షణచే కాలము నులుతింపగలదు. అనంతముగ ననుకరణములను వినివినియుండుటచే మనకు మూలముపై కూడ గౌరవము తగ్గును. కాలక్రమమున ననాదరముచే మార్చికలు నశించును. అనుకరణము లరటిగలవంటిది. ఇట్లే చిత్రప్రబంధములును తల్లులగండమున బుట్టిన పిల్లలు.

6. Poetic Academies.
7. Mono-maniac Poets.

పర్యవసానముగ మనము గ్రహించిన దొక సంగతి. విషయవిభక్త్యము లేకపోవుట వైచిత్రీ

ప్రధానకారణ మనియు, నేకభావవ్యక్త్యాదము దీనిని ముఖ్యఫలిత మనియు గుణాహ్వానము. దీనిని యోచింప మనకు విచారము గల్గును. అపూర్వవ్యక్తి కరణచతుష్కారమును బాపబోయిన మనము తుట్ట తుడకు నేడు ఫలితముగ నేకభావోన్మాదకవిత్వమును పొందుచుంటిమి. విలాసార్థము విలైక్కునెట్టి గుణి యాచివది పాదములకు; కాని బాణము పోయి తగిలివది యవయవభారకేంద్రమైన వాణిప్రాసమునకు. ఇది బహు భోవ్యము. ఇట్టివానిని గుఱించి చెప్పటకేకాబోలు,

“అలకై బెడ్డ విసరి కాలాహి లేని
తెప్పలము నందు బాలువిధంబు గంటి.”

నని శ్రీయుత విశ్వనాథ సత్యనారాయణకవిగారు వల్కిరి.

విమర్శకు లిందుచేతనే వైచిత్ర్యప్రధానముగ నుండక, కవిత యప్రయత్నలబ్ధముగ నుండవలె నని మొరలిడుదురు. రస భావాదులకు భంజకములుగ నుండక, ప్రబలప్రయత్న పూర్వకముగను, కడు బలాత్కల్పితముగను తెచ్చి తొడిగిన యాధరణముల వలె కావ్యముం దలంకారము లుండరాదని యానంద విర్ధనుడు భావించెను. అతివర్ణనావిపర్యాదమును నిరసించుచు లొల్లటాదు లీపంగతిచే ప్రవచరచిరి. “అంగినః ప్రధానస్య అమావసంధానమ్” అని హేమ చంద్రుడు చెప్పెను, సంగాంగసంయోగము లేని యతివి ప్రరవర్ణనాదులు కావ్యకాంతకు ముఖముపైని ప్రణములవంటి వనెను. “ప్రాయేణ యమకే చిత్రే రసతృప్తి ర్న విద్యతే” యను పలుకునకు నిదియే భావము. ఇది యన్నియు బొందుపరచి విచారించిన యెడల వర్ణ శాస్త్రానుష్ఠము, తీవ్రప్రయత్నలబ్ధబంధము నగు చిత్రకవిత్వ సంస్కృతాలంకారికు లున్నతస్థాన విద్విన్లు లేరు.

చిత్రకావ్య మనగా వ్యంగ్యాధ్వనానన లేనిదని యభిప్రాయము. ఆనందవర్ణనాచారుడు రసభావాదితా త్వర్యహీనము, వ్యంగ్యాధ్వనికేవలప్రకాశశక్తిరహితము, వాచ్యవాచకవైచిత్ర్యాశ్రయోపనిబద్ధమాత్రము, వా రేఖ్యప్రాయము వనవది చిత్రకావ్య మనెను. మఱియు

కట్టవైచిత్ర్య వాగ్వికల్పన ప్రధానమై కావ్యానుకారి యగు నిట్టివానిని కావ్యత్వము సిద్ధింప దని యతడు నిష్కర్షగ జెప్పెను. కాని నూత్నరచితుని దృష్టి ప్రప్రథమమున బాహిరమైన కిరీరసంపదమైననే ప్రస రించును. అట్లే కవ్యాప్రయత్నమందు చాలమంది కవుల కిట్టి రచన మనివార్య మగుట యోచించి చిట్ట చివర కావ్యం “ఇట్టివాని నొక కావ్యవిశేష మందు ము” అనెను. ముమ్మటాదు నిట్లే యనెను. వాగ్గుట లిద్దలు. క్లృష్ణుడు “సాధుకబార్థ సందర్శనజాలంకార గ్రూపితమ్, మృలీరితసోపేతం కావ్యం కుర్వీత కీర్త యే” (వాగ్గుటాలంకారము) అనియు, హేమచంద్రు నను సరించి కవిత్వము “శబ్దార్థా నిర్దోషా సగుణప్రాయః సాలంకారా కావ్యమ్” (కావ్యానుకాసనము) అనియు ననిరి. వామనుడు కావ్యమునకు నలంకారములు సం యోగసంబంధము (అనిత్యసంబంధము) గలవి యనెను. త్కుద్రము, నహాస్వాద్యము నని ధిక్కరించి విశ్వనా థుడుమాత్ర మిట్టి చిత్రరచనకు కావ్యత సంగీకరింప లేదు. విద్యానాథపండితుడు “దోషవర్జితము, గుణాలం కార సహితము నగు గద్యపద్యరచన కావ్య” మను ననెను. ఈ విధముననే శబ్దాలంకారధూయన్తమైన చిత్రకవిత్వమగుటించి సంస్కృతాలంకారికులు పలు పురు పలువిధముల నుడిచిరి. అందరు నేకొలదిగనో మొత్తముమీద నలంకారములు కావలె ననినవారే!

ఇక తెనుగునం దాధునికులలో కావ్యవిమర్శక శ్రేష్ఠు లనబరగు మ. రా. శ్రీ కట్టమంచి రామలింగా రెడ్డిగారు లంకారములనుగూర్చి యిట్లు చెప్పెనున్నారు: “అలంకారములలో ప్రధానములైనవి యుపమోత్పే డైదులు... అనగా పోలికలు స్థాపించుట..... భావ ములు తీత్రముగ చెలరేగునపుడు వాని యుద్భవోద్రేక ములకు హేతువులగు వస్తువులందప్ప నితరములయొద్ద దృష్టి పారుట యసంభవము. మనము రేగినపుడు ఆలోచ నకు బూనుట యాదిత్యభంగమునకు ముఖ్యకారణము ... సాదృశ్యములలో గొన్ని సహజములును, అని వార్యములును... కాని భావములు మహోజ్జ్వలముగ రేగునపుడు ప్రకృతమునందే యవధానముంచుట మం దిది” (కవిత్వశిక్షావిచారము, పుటలు ౨౭, ౨౮, ౩౨) అనగా సంగాంగసంయోగమునకు, రసతృప్తికి

భంజకములుగాక నాతిని ప్రరములు, నప్రయాసలభ్యములు, పరశ్రమము వగు నలంకారములు ప్రకరణాదివివిధి యుండవచ్చునని నీ రంగీకరించుచున్నాడు. ఇది పరసముగనే యున్నది.

ఇంకొక్కటి మన మాలోచింపవలెను. భావనాశక్తి యంత యధికముగ కాకపోయినను కవికి సామ్యశక్తికూడ కొంత ముఖ్యము. ఎట్టి సామ్యశక్తియు లేని కవి యలంకారాన్వితముగ రచింపలేడు. అలంకారవైచిత్ర్య లక్ష్యాన్వితములు. కాగా చిత్రరచన ముద్భవించుచున్నది. ఈ సామ్యశక్తియే ప్రజ్ఞ, కాశలము ననియు, వైచిత్ర్యమే విద్వత్త్వి, చారుత్వము, చమత్కారము ననియు నాలంకారిక గ్రంథములందు పేర్కొనబడినది. ఇది యిట్లుండ భావనాబలము జీగించి, కవిత నశింపజేయు యుగములం దీచిత్రత్వ ముద్భవించి కవితకు కొంతవఱకు ప్రాణదానము చేయుచున్నది. ఇందుచే సామ్యశక్తియు క్రమము చిత్రరచనము క్రమము గాకపోయినను ద్వితీయస్థానమునైన నాక్రమించుచున్న దనవచ్చును. ఈ యలంకార గుణ వృత్తి రీతి కయ్యా పాకాదు లభ్యముగ రసభంగకరములుగానట్లుదికరీతిని ప్రయుక్తముగదో కవిశ్రమనకు కొంత శోభగనే యుండును. ఇది కవిత కట్టి యుండమును పొందుపరచుచున్నచో కొన్ని యుదాహరణల చాతము. అవి యాదాకపుల రచనకు వన్నె తెచ్చిన వనటలో సంక్షేప ముండరాదు :

నన్న పొరుగుడు:—

“ప్రమదాపాదపయ్యుప్రభ్రాన్తమిదిగో
పద్యాకరంబంచు...”

(ఆదిపర్వము, ౬-౧౩౨)

నన్నచోడుడు:—

“మలపగమన్న కల్పలత
మనస్థుసారి నమర్చునున్న శో
మలకరపువ్వురొణము.....”

“మృగదాలోకనదీప్తులంగణములం
బోల్పొందగానాచురుకా”

(మహాభ. ౨౮౩-౨౮౬)

తిక్కనాచ్యుడు:—

“కమగ్నాని శోపనేగమున...

.....నికాంతదంతనీ

దనరటదాస్యరంగవిక

టభ్రుకుటీచటలప్రవృత్తన

ర్వఘటవాప్రకారధమ

దమృగదాపరిణధమా ర్థియై”

“లలితంబులగు మట్టియల చప్పు డింపార
నందకైవడి నడ వల్లవచ్చి.”

నాచనపోమన:—

“అభ్రంకమందైవ యాలపోడు నరెండు
గ్రుందినా డీకండు పెంచివాడు...”

“ఇందుండు పాదుమారి నిందుండు పెద్దయ్య
నెత్తంబు నిండు చెన్నులలు గాఁయి...”

(ఉత్తరపాద. ౨-౧౫౦, ౬౧)

శ్రీనాథకవి:—

“అపారారంభములందు బ్రహ్మనెత్తై
లాదిశ్శక్తికాకందరా

కుపారశ్రోవకటాపాగద్దవనద

గ్లోదానరీపింధువా

గ్లపానీకీకరమానికాశిరముల్.....”

(కాశ. ౩-౧౪)

“లలితకలాపిశోమలక

లాపకలాపకలాపలాపకే

శలమృదుకేశమంజరులు.....”

(నైమ. ౬-౫౧)

పెదపాటి ఎత్తాప్రగడ:—

“మనస్థుధివ్యాగమమున కొంకారంబు

భూతేకు నాదల పూలదండ.....

.....

చంద్రు యదయిం చె కాంతిని ప్రంద్రు దెరుచు”

(మహారనైవధము, అసమగ్రగ్రంథము)

పోతనామాచ్యుడు:—

“స్వప్తిజగక్రయ్యాభవనశాసనకర్తకు, హాసమాత్రివి
ధ్వప్రదిలింపధర్తకు.....” (భాగవతము, ౮)

“బలిరై శ్రేణిం ద్రకరద్యయ్యాశృతజల

ప్రవేశవద్యాపిత్తిక” (౮-౬౦౮)

"అమరా రాత్రిక రాత్రితో తపవి

త్రాంధికాగ్రేణికో" (౮-౬౧౧)

మదికిసింగన:-

"అతరుణీలలామకు ప్రి

యంబున నే చని కాంచె వాజగ

త్పూరము, నక్షయోత్తిపరి

భూతివిధానసమర్థసత్ఫల

వ్రాతము, నవ్యపుష్పముక

రందదిలోలుపమ త్రిమట్టదో

పేతము, దత్తనిర్దరస

మోహితభాతము బారిజాతముకా."

(పద్మపురాణము)

ఒట్టి చిత్రవిచిత్రసజాలంకారరీతివృత్తాదులకు

ప్రవాధపోతనలు నెదులు. భట్టుమూర్తి ఖని. ఇవి

యెంత రమ్యములుగ నున్నవో చూడుడు :

పిల్లలమట్టి పినపీరన:-

"నిటలంబున నటించు భటిలాలకంబులు

మట్టదంబుల విలాసముల గెలువ"

(శైమిని భా. ౮-౩౮)

అల్లసానిపెద్దన:-

"...తుహినభూధరశృంగ

శ్యామలకోమలకానన

చేమాధ్యదరీయరీసీరిహా చేక్షక"

(ప్యాలో. ౧-౭౯)

"అట చని కాంచె భూమిసురుడు..."

(౨-౩)

"ఉల్లదలకాజలకంబు....." (౨-౬)

"సహసానఖంపవ ప్రసద త్రిపతిరంభ

మామూలపరిచయంతాధశోక్త(ము)"

(౩-౧౧౬)

తెనాలిరామకృష్ణుడు:-

"అచలసూతాభర్త కర్పించి మణిగాని

మృగములు లేబారి మేయ వచట..."

"అధ్రగంగాప్రవాహము లన్నియోగాని

తల ధరియింతు రందరును నరుల....."

(ఉద్యటా)

"పంపాతరంగరింఖని

ఝంపాసంపాత్యనూ నజలకగ్రేణి

సంపాతరీతిలనిల

సంపద నొదలించె పరమకైవోత్తంసుకా."

"నఖరాగ్రయవాననస్వేదకోరకం

బర్ధకమాయదృగంబలంబు....."

"కతివకంతీరవాక్తనఖాక్షరజర

తెక్కిరితరక్కుక్తికారక్కిరితలము(లు)"

".....యాపాతీరవాననం

దాపింధిచ్చదగుచ్చదచ్చవిమదాం

భకా, బంధంరక్తోణిపి

దాపాణింధమపాణి వాక్కు ప్లవక

నృం గూడి క్రిడింపకా."

"ఉష్టాన హోమాగ్ని నూద నొల్లదుగాని

విరవాజ్యరాత్తులై చెచ్చ మాయ"

"పరమేష్ఠిసండి నీతరముదాక వికుద్ధ

తరమైన వంశంబు దలపవైతి"

"హంకారములు లేవి, యుపపురందరవాతో

తృటసంబునకు పాల్పదవుగాక"

(పాండురంగ. ౧-౯౯, ౧౨౮, ౧౨౯, ౧౬౬,

౨౧౪; ౨-౮౩, ౮౮; ౩-౧౨, ౩౬; ౫-౧౭౬)

పింగళి మారవాద్యుడు:-

"చిత్రాంతి విరతి గానింపక"

"శేషుదర్శము చివ్వి కికాంశురుచి నవ్వి"

"మెఱుగుటద్దముమించు మించుబాగుల నింపు"

"ఈరంభయాను నీడు చేచేకయాను రతి

క్రీడావరాయణుల శేరిలమును"

"యమసం బాచెను దీచితాచయముసం

త్రాంచద్దనక్యామితో

యమనక"

(కళాపూర్ణ. పీఠిక౮, ౭౬౪-౧-౩౦, ౯౦; ౨-౧౧౨)

భట్టుమూర్తి:-

"ఏరాజ భూరిలేజోదనాలోకంబు

లోకంబు కమము నిరాకరించు"

- "లలనాజనాపాంగవలనావపదవంగ
నలనాభికాభంగదోషప్రసంగ(ము)"
- "ఏపారు పాదరిండ్ల నాపాటలాకోక
దీపార్చికవకలాప మరనె"
- "ఒకచాయ ననపాయ పికగేయ సముదాయ
మొకపీఠ నానామయూరనినద(ము)"
- "కవకనల్లిమత్తి కళపెంపుజడసంపు
పుష్పపరాగసంధూతి ధూతి"
- "నునునోధివాసభానురభిభోన్నతివాడు
ఘనపారతిలకవాసనలవాడు"
- "తలిద్రుప్రాయమనావి నలరాజు నలరాజు
నలరాజు చెగడు పోయగమునాని"
- "పరమానమానవత్తపమానతైరవ
చ్యవమానరజము మైవంట దివురు"

(నమదరిత్ర, ౧-౩౦, ౧౭౫, ౧౭౩; ౨-౭, ౭౮, ౧౦౭; ౩-౪౬, ౧౧౮)

ఇట్టి వెన్నియో ప్రబంధములం దెల్లెడను చెలది
వెన్నెలల నారబోసిన స్థిలమిది. నమదరిత్ర నమస
రించినవా రశేఖరం దిట్టివి చెక్కుగలవు. ప్రాచీనుల
చిత్రకవిత యొక్కొక్కప్పుడు గుణవృత్తిరిత్యలంకార
పాకాదులతో నిట్లు పృథ్వముగ నుండు ననుటకై
యింతగ విపులీకరింపవలసెను.

సారస్వతచరిత్రయం దంతటను మహోత్సవ
మైన భావనాబలముచే భావములు తీవ్రముగ లేగుట
యనునదికూడ సర్వదా శ్రేయము కాదు. అంతటి
తీవ్రమైన యాహ్వానాలచే కవిత్య ముడుకెత్తిపోవును,
కనుక చిత్రరచనావ్యవహారముకూడ నవ్యవస్థకు
పాసగుట మంచిది. ఉపోబలముచే కావ్యము, భావ
నాకత్తిచే కళయు శేర్పడుచున్న వనదగును. అయ్యది
మహాకత్తికంతులైన కవులే యొక్కొక్కప్పుడు కొన్ని
కృతులను, కొన్ని ఘట్టములను పులివిచేసినట్లు
రచించిరి. ఉచితవాక్యపరణితో, నింగితపరిజ్ఞానముతో
మనకు కడు సన్నిహితములగు పాత్రల సృష్టించి,
వన్నపాద్యునందైన సంతక లేదనదగు దృశ్యానుభవం

ధ్వనియందు మిన్నయై, కథాసందిధానమున మంచి
శిల్పము వెలార్చిన యాంధ్రకవితాపితామహుని మను
చరిత్రములోమాత్రము పూర్వాగ్రమున గొంత యాది
త్యము సన్నగింటయేకాక, యితరసము ప్రబంధ
మునకు మించినదై వత్సైక్యమును చెరచిన దని
పించుట లేదా? అంగ్ల సారస్వతముందు 'Lake
School Poetry' అనునొక సంస్కారప్రధానమగు
కవిత పుట్టుట కింకను మూడుశతాబ్దాలు పూర్వమే,
కళాపూర్ణోదయమున మహాసంస్కర్తృభావముతో
హీనపులసంజాతయగు నాయకను గైకొని కావ్య
విరుద్ధమైన కృంగారమును, కడువక్రమైన కర్మికభ
యందు దట్టించి నిర్వహింపగల్గిన పింగళి నూర
నాడుగ్గుడు "మంగళాంతాని కావ్యాని"యను వృద్ధా
చారమును పాటింపక శోకమునూడ నానంద మొప
గునగుచా యని మణిశంధరఖండితమ ప్రకయగు నా
లలనామణిని పునర్జీవికగ జేయకున్నయెడల పెంత
రపాసందము కల్గెడిదోకదా! ఇంతయేకాక యాతని
కృత్యంతమున చాల కల్పనాస్థానిత్యములు వాటిల్లినవి.
కథలోని చిక్కు విప్పిచెప్పనపుడు పునరుక్తి కర్మ యది
పులివిచేయబడినట్లే నది. షేక్స్పియరు మహాకవి
వంటివానియం దిది యధికము. అతని 'Measure
for Measure' అను దృశ్యకావ్యము భావనాకత్తి
మావ్యమై, రంగులుపులివిన కొయ్యిటామ్మవలె
నున్నది. కనుక నిట్టి రచనలు మహాకవులే వెలార్చి
రనుట సిద్ధము. అవి యనివార్యము లగుటయేకాక,
ద్వితీయస్థాన మాక్రమించు విట్టి కృతు లనునవి
యనలు కొన్ని లేనిచో విక ప్రభువ్రణీకావ్యము
లని కొన్నిటిని విభజించుటయం దర్థము లేకపోవలసి
వచ్చును. ఇది గల్గుటచేతనే గ్రంథములందు తార
తమ్యము నిరూపింప బలమవున్నది. లేనిచో శేది
యేదో చెప్పలేము. భిన్నభిన్నగ్రంథములందేకాక,
యొకేగ్రంథమునందు వీరపములగు ఘట్టము లుండు
టయు చూచితిమి. శ్రీతిరుపతికేకపేక్ష్యుల గ్రంథ
సంపుటి సంతయు నొక్కమారు చదివినచో నెచ్చట
మహాకవిత్యము వెలగొందినదో, యెచ్చట నల్పరచన
చెల్వడినదో తెలియును. కవిత్వయమువారి భారతమునే
పరిశీలించుడు. జగిలేని రచనము గొంత యుండుట

పర్వత్ర సాధారణము. "నడయచు నుండువాని చరణంబులకేద రాళ్ల తాపదుర్"

ఒక కాలముం దందరును కవిత్వము వ్రాయుట కారంభించుదు. ఎవ్వరు నీయుత్సాహము నాపలేరు. శ్రీ తిరుపతివేంకటేశ్వరకవు లవధానములు మొదలిడిరి. ఇక వందరు వానినే సాగించిరి. "త్యాగయ్య కృతులు పాడిన జోగయ్యయు పాడినట్లు" (గీరకం). కనుక కవిత్వ మొక్కొక్కయొక్కమందు చెలియలికట్ట మునిగి పోవునంతగ పొంగివచ్చుచుండును. ఏకవిధి తన ప్రవృత్తి ననుసరించి ఏక వన విష్ణుమనుజునో, ఆకవి యుష్మ దారచ నావిధానమువలన పూనుకొనును. ఒకరు అనుకరణములకును, మఱియొకరు శాస్త్రనిబంధనావ్యతిరేకములగు వక్రరచనలకును, నేతోక రలంకారప్రధానమగు చిత్ర కవిత్వలకును దారిదీయుచుండురు. ఇట్టివి జడసమానము లగుట సత్యము. కాని యొక సంగతి. పర్వపారస్వతములకు నిట్టిది యనివార్యము. చరిత్రకు తెలిసినంతలో నేయియేండ్ల తెనుగుల కవిత్వంబు, మరియు నీరసమైన ప్రబంధయుగ మతినిరంకుశముగ తన ప్రధానము సాగించినది యొకటి నందు కతాబులుమాత్రమే ! ఇది యొక లక్ష్మ్యపెట్టదగినది కాదు. అదియుగాక లాటిన్ పారస్వతమందలి 'అగప్టా' యుగమువలెను, ఆంగ్ల మందలి 'షేక్స్పియర్', మిల్లీ కొమహాకవులకు తెందిన యుగములవలెను, సంస్కృతమందలి కాళిదాస చిత్రనూడిత్యయుగములవలెను, ఆంధ్రుల తిక్కన శ్రీనాధయుగములవలెను ఉత్తరమోక్షమకవితాధి కారము గల పుష్కలయుగ మనిపించుకొనలేదుగాని, సరళరచనను పేలవలేయు, మాంద్యమును గలదిగ భ్రమించి నిరసించినట్టి రోమనుల 'Silver age of Latinity' వలెనే యాంధ్రుల కవిత్వలోని చిత్రరచన కూడ 'రజతయుగము' కాగలదు. బంగార మెంత యున్నను చెందిని కీథిలో పారవేయము. శ్రీ తిరుపతి కవులు చెప్పినట్లు కాలమునుబట్టి దేశభాషలలితాంశ

మారుట సత్కవిసమృతము. ఆకళ్యకతచే నుద్వితీ గల్గుటయు, నుత్పత్తిచే నాకళ్యకత యధికముగుటయు మనము పర్వవిద్యులందు చూచుచున్న విషయము. కనుక నాయాకవులయు, చదువరులయు వధిరుచి సౌలభ్యమును కాదని త్రోసివేచ్చి, అలంకారభూ యస్తవ్యక్తిప్రబంధవైచిత్రిని సంగ్రహింప మొదలిడిన దని మన మూహించికొందము. వారివారి పరమావధి యేదియో, వారు దాని నెట్లు వక్రముగ తేరగట్టికో విచారింపక, ప్రస్తుతము మన యభిరుచితో వారి కృతులను విమర్శించి నిరసించుట ఉప్పు తీయగా లేదనియు, చక్కెర ఉప్పుగ లేదనియు వగలుట వంటిది.

ఇక చిత్రరచన మన నెట్లుండునో విచారింపము. భూలముగ దీనికి మూడు విలక్షణము లున్నట్లు గోచ రించును. వామనుని 'రీతి'యు, భామహాదుల యలంకారసహితశబ్దార్థమును మనకు ప్రస్తుత మరసరమగు విలక్షణములు. మాహవదగు వైషనుగురించి సౌకర్యాత్మకము 'వైపరీత్యము' అను ప్రత్యేక తీర్మాకరింప విత్తలముగ నరయదగును. దండ్యాచార్యులు 'గుణము' కావ్యమునకు ప్రాణ మనెను. వామనుడు 'రీతి' కావ్యాత్మకమనెను. చిత్రరచన నాదరించు మన కవులు వామనీయు లాదురు. వీరు వ్యక్తిత్వమునైషమయ్యిదితీయత్వాదుల వలంబించుదురు. ఈవాల్లు సభికముగ చిత్రరచనలం దగుపడును. కనుక భూలముగ వీని లక్షణముల నరయదము :

గుణమతావలంబుల 'ప్రసాదము'నకు 'వ్యక్తిత్వము' విపర్యయ మువలెను. అనగా ప్రసాదము ములభార్థగోచరతగలది. వ్యక్తిత్వము గాఢమగు బంధ వైచిత్ర్యాదులుగల్గి చదువరులకు మనఃకోభక్తకాదులను పుట్టించును. దాని నాదరించుటకు పారస్వతపర్వ విజ్ఞానము సిద్ధింపవలెను.

'వైషమ్యము' 'సమతా'గుణమునకు విపర్యయము. అనగా సమతాకోమలసమృద్ధితము సమత. వైషమ్య మర్థాలంకారదాంభికమును, వికటబంధాద్ధత్య ప్రకటనమును గలది.

8. The demand creates the supply and so often the supply in turn stimulates the demand.

‘దీప్త’ మనిషురాక్షరప్రాయశః మగు పాకుమా ర్యమునకు విపర్యయము. పరుమతర్థభుటన గల్గి కృప్రోచ్చారణభూయిష్టమగుదానిచే దీప్త ముండును.

అధ్యాహారాది కష్టకల్పనలు లేక చదివిన తిక్షణమే యర్థము బోధపడునట్టి ‘అర్థవ్యక్తి’ గుణ మునకు దూరాద్యగోచరత గల ‘నేయత్వము’ విపర్యయ మునడుగును.

ఇంతకు మించి మన కప్రస్తుతము. కనుక యావద్రితగుణములును, వానిలోని యంతర్వేదములును ఈదృశ్యములకు వ్యత్యాసములు గల్గినచే యని యూహించుకొనిన బాలును, తెనుగుల చిత్రరచనలం దీరీతిమార్గ మధికము. ఉదాహరణల జాపబోయినచో శతగ్రంథపరిమాణ మగును. ప్రతిప్రబంధమందలి ప్రతి పద్యము నేదోయొక యలంకార గుణ రీతి వృత్తి పాకాదులకు సంబంధించియేయుండు నవనచ్చును, వీనిని చేర్చేరు గ్రంథములనుండి యొత్తిచూపుట యిపుడు రుస్సార్థము.

కొంతగ నలంకారవిషయ మాలోచింతము. నన్నపాద్యుని వాటినుండియు నేటివఱకు నేకొలదిగనో యలంకారసమన్వితముగాని రచనయే లేదు. వ్యాసపరిమితికి పాద్యమైనంతవరకు నలంకారకయ్యా రీత్యాదులు గల పద్యములను ప్రముఖులైన కొందఱి కవుల రచనలనుండి మాన్పే యొత్తిచూపిరిని. ఇక ఉదాహరణలవంక బోక అలంకారమునుగూర్చి యోచింతము.

“అపలు అలంకార మన నేమి” యని ప్రశ్నించు కొనినచో శబ్దార్థములకు అందమునుగూర్చు రచనయే యని తేలును.

“శబ్దార్థయోః ప్రసిద్ధ్యావా కచేః ప్రాధివ శేన వా, హారాదివ దలంకారః సన్నివేశో మనోహరః”

(చంద్రాలోకము, ౫-౧)

అని జయచేనమహాపండితుడు పల్కెను. భరత మహర్షి నాట్యశాస్త్రమున (పరువారన యధ్యాయము) చతుర్విధాలంకారములను ముచ్చటించెను. వీరప శబ్దార్థాభిధేయాలంకార భేదములు రెండును సమ్యావా

ర్తము లని భామహాదులు నుడివిరి. అలంకారములు కావ్యకరీరమై, శబ్దార్థములకు మొదట సౌందర్యము వాహించు ననియు, వీరప కావ్యాత్మధూతమైన రసాదులకు శరీరమాలమున శోభస్కరము లగుచున్న వనియు ముమ్మటాదులు విశ్వసించిరి. మొత్తముమీద మన యాంధ్రమునందు నిట్టి యలంకారగుణరీతివివర్ణిత మైన రచన మృగ్యము. వాని నాయాకాలము లాదరించి నవి. ఇపుడు నిందించుటకుగాని, పూర్వ్యులకై లేదుని మనలను మన మభినందించుకొనుటకుగాని యొట్టి యగ త్యము నున్నట్లు తోచదు.

ఆధునికులందైన నాలంకారికచిత్రరచన లే కొలదిగనో లేదని ప్రవచుగ తెప్పలేము. దుర్భాష్యా మగు మారాఠీయార్థము లాధునికవిలేయందును హెచ్చు నినచో నసత్యము కాదు. అర్జవభావవ్యక్తికరణము, సరళతైలియు నేటి కవులయంద వసలే లేవు. పాశుని కంపింపజేసి కీర్తియిచ్చుదమును మాటగట్టుకొనిపోవు నుద్దేశముతో విపరీతభావములను, రీతిత్వమును కల్పించు తైలియంద పష్పదవృత్తు అధునాతనకవులుగూడ వ్యక్త పరచుచునేయుండురు. ఒక్కొక్కప్పుడు కవివృద్ధయ మును కన్గొనుటకు పాశులము సంధ్రచుపడుచుండును. ఈయవృద్ధ మన కవిత్వమునకే కాక లలితకళలకన్నిటికిని బట్టిన దవనచ్చును, మహామహా లవదగు మన కొండల విద్యాంసుల సంరీతమందు రక్షి కలుగదు. చిత్రలేఖన మందు నిదేయవృద్ధ పాశగట్టును. చిత్రకాకు డీ చిత్ర యపునందు విశేషదరుఫదలచిన విషయ మేమియో యను నది మన కొక సమస్య యగుచున్నది. తాము వాస్తవ ముగ ప్రజ్ఞావంతులైనను గాకపోయినను పాశకులును, ప్రోతలును, ద్రవ్వలునుమాత్రము ఆధికధీకాలులగు సంద వలెనని మన కళోపాసకుల యభిప్రాయ మైనట్లు స్ఫురించును. వారు బుద్ధిపూర్వకముగ కళాగోపనము చేయునట్లగుపడుటయే దీనికి ముఖ్యకారణము.

నిష్కాపట్టముతో, నుఖదుఃఖాదిద్వంద్వవివేక మగు మనఃప్రవృత్తిని ప్రత్యక్షముచేయుటయే యాశయముగ గల భాతకవిత్వరచనమనందు, నేటి కవులలో కొందఱి కసలు భాత మమనది యున్నచో, నది మర్మము చేయుటయే వివిధకంటకావృతమగు

మగ్రాణ్యమునందు మనము నూర్చుమున భేదించుకొని పోవలసివచ్చునంత విశేషశ్రమ కల్గుచున్నది. భావాభ్యుత్పత్తియే భావగాంభీర్య మనుకొనుట దీనికి ప్రబల హేతువు. అది చిత్రకవిత్వమైనను, మర్యాదవిత్వమైనను, తాము చెప్పిన మహనీయవిషయమువంటి నాశ్చర్య కరమగు విధానమునకై శేవలము మనచే ప్రకంపింపబడుటయే బహుశః మన నేటి కొందరు కవుల ప్రధానవాంఛ కావచ్చు ననిపించును. ఒక్కొక్కప్పు డిది శేవలము అర్థరహితముగ మన్నును, ఇట్టి యద్భుతావహమగు పద్ధతిని ప్రదర్శింపగలిగినందులకుమాత్రము వారు జ్ఞానూపాధు లగుదురు.

దుర్గాప్రాయమగు భావయు, భావములను గలిగి, చిత్రప్రక్షాన్వితములై యుండమునకు పొందుపడక దానిని మరుగుచేయు నలంకారములను మోయుచు, మదకు మన శ్రమ కర్తమైన సంతోషవిషయ మేమియును వ్యక్తపరుపని రచనను చదువుటకు వ్యక్తిగతముగ మనము వాంఛింపకపోయినను, ప్రతివాడుల పక్షము నవలంబించినచో నొక సంగతిమాత్రము సమ్యక్తింప వలసివచ్చును. నాబ్ధియనుండలి కవులందరు నొకేవిధ

9. "He (Keats) still felt that 'Paradise Lost' is a great poem, but he was unwilling to imitate it. As Milton had his own style, so Keats had his own, and no poet can write anything genuine unless he is true to himself." ('Keats' view of poetry': page 81.)

10. "Style is the man" ('Art of Literary Study': page 45.) "What makes a writer's style is his use of characteristic words of characteristic order in which he shapes them into sentences of characteristic manner of treating the topics which are the subject of his sentences."

('Art of Literary Study': page 51.)

11. "Style follows man as his shadow." (Newman.)

మగ రనుభావములను కృతులలో ప్రతిబింబించినచో వది యన్నియు నొకే యంశమున రియాదుచేయబడిన వస్తువులవలె నుండి కవుల కర్తృహంతారమునే (Poetic Personality) నశింపజేయును. భిన్నభిన్న కవులకు భిన్నభిన్న భావవ్యక్తికరణపద్ధతు లుండవలెను. ఉండుటయు సిద్ధము. కనుక చిత్రకవు లొక కాళుకు జేందినవా రనుకొందము.

కొందలు కవు లొకకాళుకు జేందుట యటుండ ప్రతికవియు వ్యక్తిత్వము గల్గియుండవలెను. టెన్సు మహాకవియుని వ్యక్తిత్వముమగుటించి ప్రపంచింపుచు, 'సైటో' (Saito) పండితుడు పల్కిన పలుకులును, 'తైలినిసూర్పి' ముచ్చటించుచు ఛార్లెస్ విమర్శకు డును, 10 నూర్పుకు పండితుడును¹¹ చెప్పిన వాక్కులును మరువరానివి. ఇందుచే చిత్రకవుల నొకకాళుకు జేందిన వా రనవలెనుగాని శేవలము నిరంకుశముగ, నిర్వేకుక ముగ నిండింపలేము.

ఇప్పుడు రెండవ పక్ష మవలంబింతము. అవలం కృతమైన అంగవను రూపవతి యగుచో రూపవతి యనియు, రూపహీనయగుచో రూపహీన యనియు జెప్పవచ్చునుగాని, యుదలంతయు బంగరుతోడవులు గల యేదిద యుండగ జెయొ కాదో నిర్ణయించుట రుస్సాధ్యము. ఇట్లే చదువగనే సహృదయుల కర్థము స్ఫుటముగ బోధపడు కవికయే నాసిగల్గి వరదీయ మగును. అదియుగాక యలంకృతగాని ప్రత్యేకలయు నందహీనురా లనికూడ నవలెము. యావనమందు మాత్రము నిరలంకృతయై, యర్థగంభీరనిష్ఠాన్వితమైన భారతాదిరచనలు కొందఱు నాకర్షింపలేవు. ఉక్రేక మును నేవచ్చాదిహారము సలుపనీయక, నిష్ఠూరమైన భావనాబలముచే శీఘ్రించి, యా నిరుద్ధోక్రేకమును యథా విధిగ వ్యక్తపరచుటయే భారతాదిగ్రంథములందలి యనాకర్షక హేతువు. ఉదాహరణగ పరీక్షింపుడు:

"చేతులారంగ శివుని పూజింపజేసి

నోరు నొవ్వంగ వారికిర్తి నుడువజేసి

దయయు సత్కలంబు లోమగా దలపజేసి

కలంగ నేటికి రెల్లల కడుపుచేటు!"

అనిన భాగవతోక్తమగు పోకవాక్యమిది "ఏక మేనాఽద్వితీయం బ్రహ్మ"యను ప్రతివాక్యార్థము చిన్నవాడు మన కేమి యర్థమగును? ఆత్మావలోకనచే చిత్రకాంతి చేర్చుకొని పరతత్త్వసందర్శనా సందము నొందిన కవియొక్క ముద్రావ్యవధురగాన మందలి యర్థము మన కప్పుడు గోచరింపదు.

"పారమధర్మముకా విమల

సత్యము బాపముచేత బాంతుచే

భారము బొందలేక చిద

భారిన దైన యవస్థ దక్షిణ

వ్యూర లుపేక్ష నేసి రది

వారల చేటనుగాని ధర్మని

ప్రారకమయ్యె, సత్యపుధ

దాయకమయ్యెను దైవ ముండెడుకా"

(భారతము, ఉద్యో. 3-౨౪౩)

ఇందలి ధర్మార్థసాభాగ్య మేమియు చిన్న వాడు గ్రహింపలేదు సరిగదా ప్రాప్తయ్యె దీనిని కేలక నునిటాడ అనుకొనువారు గలరు.

"హా! యను ధర్మరాజ తన

యా! యను న న్నిడబాయ నీరు న

న్నేయను దల్లి నేవజను

నేయను, గృష్ణుడు బిడకచ్చె రా

చే యను, నొంటి పోక దగ

చే యను, నేగతి బోవువాడ నీ

చో యభిమన్యుడా యను బ్ర

యోక్తుల నుత్తర శర్మచే యనుకా."

(భార. ద్రోణ. ౨-౨౪౨)

ఇది వట్టి పొడిమాటలతో నూర్చిన పద్మ మను కొందురుగాని, సాలంకారములైన యచ్చలేమగు రామానుజమందలి "రా యనుగాయనం దొగలరా యని గేరునిగారపుం నొటా రాయను." ఇత్యాదుల చేతకలెనో, లేక రామాభ్యుదయమున సీతావిరవా ఘట్టమందలి "జాయను బాపవేది యనుబా యను" (౫౦౦) విత్యాదులచేతకలెనో మన ముక్కర్చింపబడ లేము. దీని! కారణము భారతమందు కచ్చితమగు

విశుద్ధరచన ముండుటయే! చిత్రకృతులం దిట్లుగాగ యలంకార కృత్రిమత మనలను కిక్కురే కళపరచు కొనును. పానుపాను మన యభిరుచి స్వచ్ఛతాభోధిత మగుకొలదియు భారతాదిగంభీరరచనలు మన కక్క గలవు. అప్పుడు నిర్భూషణతయే మహాభూషణ మని గ్రహింపగల్గుదుము. ఉద్రేకములను మొదట గుడించు కొని పిదప భావనచే సమన్వయించి రచించుచే యుత్త మోత్తమ మని పరిణతిబుద్ధుల మగుకొలదియు గ్రహిం తుము.

ఈ ప్రకరణమందలి పరిశీలనఫలితముగ రెండు విషయములను గుర్తెగిన మేలు. చిత్రరచన మీయలేని వరములను చదువరులు కోరకుండుట మంచిది యనుట మొదటిది. తా మానించు పారస్వతపట్టభద్రతతో భాషకవులు సంతృప్తి లగుట శ్రేయోదాయక మననది రెండవది. మానవస్వభావ మును ప్రపంచించుటలో చిత్రకవిత యెప్పుడును ద్వితీ యస్థానార్హ మే యగును కనుక నది కంకనహింపక తన యద్భుతావహ మగు పాండితీప్రకర్షకు పారితోషిక ముగ లభించుచున్న జగద్విఖ్యాతకీర్తితో సంతృప్తి తెందిన చాలును. కవియొక్క వ్యాపారము పోకకులను తనతో మార్చుకొనిపోవుటయేకాని తన బుద్ధికి తోచి నట్లు అనవ్యగమనసాధ్యమగు దుర్గమారణ్యమున బడి నిర్లమించుట కాదు. చదువరులకు చిత్రకోధము గల్గించుట అసలు కవితాశయమునకు విరుద్ధము. 'సత్యం శివం సుందరం' అనువానియందలి రసాస్వములకు రస వ్యాఖ్య చేసి లేటమాటలలో తెప్పటయే కవికి కర్తవ్యము.

మానవున కవస్థలవలెనే బారి! వివిధయుగము లుండును. ఇట్టి యొక్కొక్క యుగమునకు కొక్కొక్క యభిదేశత యుండు నని యూహింకము. ఒకా నొక యుగమునం దొక బాది దుర్లయపథమున బ్రవర్తించుచుండును. ఆ దుర్మీతి నా యుగాధిపైవ తముకూడ వాపలే దనుకొందము. ఇట్లా యుగము గడచిపోవును. అనివార్యముగ నాబారి మఱియొక యుగభేదమును ప్రాసించును. ఇది యతిధర్మ యుగ మని భావించును. ఈ ద్వితీయయుగాధిదేశత ప్రధమ

యంగమును దూషించుటయే కాక, యానాటి యుగా
ధిజేవతనుగూడ నీ దూషణయందు తనతో శేకింపింపు
మని యెంతయో మొరలిడి గర్జించి తుదకు శపించును
గూడ వనుకొందము. అప్పు డేమి లభించుచున్నది?
నిరుత్తరమే ప్రత్యుత్తరము. ఇట్లే చిత్ర కవితా యుగ
మును శపించు మన శాపాచ్ఛాటవ లన్నియు కూర్మ
మహావిల గవ్యార విలీనము లగును. కాలమే దుర్యోగ
పాయమునకు ప్రతీకారము చేయ సమర్థము. కాని
యా కాల మనునదియు స్థిరతగలది కాదు. దీనికి పర్యా

యదోష మున్నది. ఆకృత్యైంధత్వము గల యీ కాల
మహాసర్పము తను గన్న కాన్యను తానే పొట్టు తెట్టు
కొనునా; తిరిగి మలల గ్రుడ్లనిడును. ఇది కాలమున
కున్న దోషమే! మనది కారు. తన్ను పదభ్రష్టుని తేసి
పేర్కామడు రాజైన సిదప నతని సంతతిని రాజ్యచ్యుతు
ల జేసి తిరిగి తాను వింహాసనాధుడైన హుమ
యానుని తీవితగాధనంటిది కాలము. దేని శేమని
ప్రయోజనము?

గో పా ల భ క్త

“ సం ప క ”

సందె కవళం తాయి - సందె కవళం తాయి

సందె గోపాల మమ్మా

(మ.)

సందె గోపాల మమ్మా! - సందె గోపాల మమ్మా!!

సందె కవళం తాయి, సందె కవళం తాయి,

సందె గోపాల మమ్మా

పేదలకు

సందె గోపాల మమ్మా!

(అను మ.)

సందె గోపాల మమ్మా - సందె గోపాల మమ్మా

అనదలకు, ఆకలికి, కలిగింది, మిగిలింది.

సందె గోపాల మమ్మా

చేయిత్తి

సందె గోపాల మమ్మా!

ముక్కోటి దేవతలకై - కర్పూర హారతులకై,
కట్టి పెట్టిన ముడుపు, అకొన్న మా కడుపు
అన్నపూర్ణాదేవియై
ఆదుకొను
సందె గోపాల మమ్మా !

అనదలము అన్నదాత ! - ఆలసితిమి లోకమాత !
కరుణించి 'రాకాసి - కడుపు' చల్లగచేసి
నదె నదా కోటిపుణ్యం
మా తల్లి
సందె గోపాలమమ్మా !

అలరెత్తి పిలుచు నమ్మా ! - తలయెత్తి చూడవమ్మా !
యుగయుగపు కన్నీరు, ఎదనున్న మున్నీరు
పొంగి రానీయకమ్మా
అనదలకు
సందె గోపాల మమ్మా !

మా రక్తతైల మదిగో ! - మా కల్లజ్యోతి అదిగో !
ఆ యింట వెలిగినది, ఈ ఇంట మెలగినది,
నిత్య సందాదీపమై
మా ! లక్ష్మీ
సందె గోపాలమమ్మా !

హృదయదేవత పంటిలో - చావుబ్రదుకుల రెంటిలో
పడి చీలి చెడినాము, చెడి చీలి పడినాము
తిరుగలికి పోసి వినరే
గింజలము
సందె గోపాల మమ్మా !

ఇది విలయ నిద్ర కాదా - ఇటు మృత్యుముద్ర లేదా ?
బద్ధుడైన దిక బ్రతుకు - కరువైన నొక మెతుకు
పడలేము బాధ లకటా !

అకటకట

నందె గోపాల మమ్మా!

చీలికలు చీలికలుగా - పేలికలు పేలికలుగా
కులమనెడి, మతమనెడి, తలమనెడి, నుడియనెడి
సుడిగుండములకు చిక్కి

సుక్కితిమి

నందె గోపాల మమ్మా!

చారిద్ర్య రాహుదృష్టి - పటు జటిల వజ్రముష్టి
ఎద పిసికి పిండినది - జీవమును మొండినది

కుతకుతన ప్రాణ మెదలో
ఉడికినది

నందె గోపాల మమ్మా!

అకొన్న పేదకోపం - ఎత్తైనా విశ్వరూపం
ఈ భవనములు మూడు, ఈ అల్లనము లేడు
ఆబోళనము పట్టునో

అనలమై

నందె గోపాల మమ్మా!

బరవనము చేపి ఎదలో - సమరనము కోపి మదిలో
“ భజమెత్తి, భవజమెత్తి, అందరిలో తలయెత్తి
రారండి రండి రండో ”

యని పిలుము;

నందె గోపాల మమ్మా!

విడు విడుము సైంహి కేయా - నడు నడుము కార్తికేయం!
భసిత భండారమున, గరళ డిండిరమును

మధు రసాయనము చేసి

త్రాగించు

నందె గోపాల మమ్మా!

మూతివిచ్చిన యాడుగు మొగ్గలకును - బెడరి పోవు నీ పొలయల్కు చేరులేక;
 ఇట్టిదానిని నిల్పుకోనట్లువచ్చు - బ్రయవదనచంద్రునెదుర దర్శించినపుడు? (225)

కారణము గల్గి కొన్నయల్కుయును నాకు - గడవఁ జొచ్చిన దిట్లె; యాకస్మికముగఁ
 బూనిపూచిన యాడుగుమావ! దాని-పాపమంతయు నీ నెత్తి బడునుగాక! (226)

శిశిరమందుఁ గారుచిచ్చునఁ గాలి, యా - మనికిఁ బాటమరించి, మరల ముంగి
 చెవులఁబోలి యెదుగు చివురాకుతోడమో-దుగులు కనులఁదవ్వఁదొడఁగఁగంటె! (227)

చివురులంచులగుచుఁ తెలఁగ నెత్తావుల - దవులఁజల్లుచున్న పువులవలువ
 మదనుఁడిచ్చెఁబోలె మధుమాసలక్ష్మికి - నలుపుమీఱు పనదనంబుగాఁగ. (228)

కారణంబుగల్గి కైకొన్న పొలయల్కు - నేని, చూడు, మానిపింప నేర్పు,
 తెవినితేరి, యనుఁగుఁ తెలికత్తెయునుబోలె, - మానినులకుఁ గ్రొత్తమానిచివును. (229)

'నేడు పండుగుదినము నూ; నీడుప్రియుఁడు - వచ్చు నిజముగ; నీ వేడ్వవలదు బిడ్డ!'
 అనుచుఁగోడలి నూరార్చికొనుచు మొగము-నావలకుఁ ద్రిప్పి తానేడ్చునత్తగాదు! (230)

అరివ వీడుకొన్నయప్పుడు మెడకుఁ గేర - దీగ పాంచి కొఁగిలించి విడుచు,
 బయనమయివప్రియుని పాదాలవైఁ గంక-ణములు జాతె సరిపణలునుబోలె. (231)

నవకమగు క్రొత్తవరిపైరుచవికి మరగి, - వింధ్యపర్వతసీమను విడిచి దిగెడు
 తరుణకుంజరమునకు యాభవతిపట్ట-మెట్టులబ్బును సుగుణంబు లెన్నియున్న? (232)

పువులుగోయు చెలువనవకంపుగోరుల - గొంతతడవు, పువులఁ గొంతతడవు,
 చివురులందుఁ గొంత, చేతులవైఁ గొంత-తడవు, ముసరు గుర్తువడక తేంట్లు. (233)

ఇండ్లు వేసవియెండ వాకిండ్లకనులు - కూసికొని, లోనివారి చప్పుడు లడంగి,
 గఱగఱమటంచుఁ దిరుగల్లు తిరుగురొదల-గొఱకవెట్టుచు నిదిరించుకరణిఁ దోచు. (234)

(సా గ వ యు ను)

శక్తిసంజీవనిమాత్రలు

శరీరములోని అవయవములన్నిటికి సుఖశ్రమము చేపూర్వీ దాగ్ధ్యము, ధాతుపుష్టి ప్రసాదించును. పోషకతనము, త్వరగా అలసట తొలగించునున్నగు దోషములను పోగొట్టును. రక్తపుష్టి, నిద్రాహారము, యౌవనవృద్ధియు అతిశయింపజేయును.

బంగారమురేఖతో కప్పబడిన 60 మాత్రలు
సీసా ఖరీదు రు. 12/- (12½ % డిస్కంట్)

బంగారమురేఖతో కప్పబడిన 80 మాత్రలు
సీసా ఖరీదు రు. 8/-

ఆతంక నిగ్రహ మాత్రలు,

26, బ్రాజ్ఞ, మదరాసు.

ఏజంట్లు:—

శ్రీనివాస మెడికల్ షోర్సు, బెజవాడ.

ప్రమద

స్త్రీల పాలిటి వర ప్రసాదించి, ప్రదర్శము, భుజుమకోగము (స్త్రీలు నీరెలువిడుచు వ్యాధులు) ఋతుకోల, దుర్బలత్వము, మేహాశుడుభు, శిశుకోగము, బహిష్కారముగా

కాకపోవుట, వంధ్యాదోషము మొదలగువానిని వారింపి సంతానవశులనుగా చేయుటలో శ్రేష్టమయినది. 8 బొమ్మల సీసా రు. 1-12-0. 4 బొమ్మల సీసా రు. 1-0-0. పోస్టేజీ ప్రత్యేకం. రు. 0-11-0. అగును. అన్ని బొమ్మల ధరలు లభ్యమైతే ఖచ్చితము.

వి. ఇ. ఏ. అందు కంపెనీ,

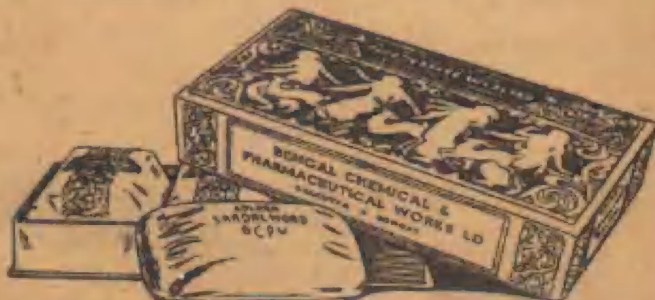
ఆయుర్వేదనమాజం,

పెరి చేపి, నల్లూరుజిల్లా.

GOLDEN SANDALWOOD SOAP

శ్రేష్టమైన టాయిలెట్ చందనము సబ్బు
శ్రేష్టమైన టెల్లెని చందనమునుండి తయారైన నూనెతోను, ప్రత్యేక దినుసులతోను ప్రత్యేక విధానముద్వారా తయారు చేయబడినది.

ఆయుర్వేదన నూనెన,
ఆకారముగల
గ్రానైట్ రకము సబ్బు.

బెంగాల్ కెమికల్ & ఫార్మక్యూటికల్ వర్క్సు లిమిటెడ్, కలకత్తా మరియు బొంబాయి.
ఏజంట్లు:— యస్. బేళాయిగౌండర్ అండ్ కంపెనీ, 17, మైలర్స్ రోడ్డు, కీల్పూర్ మదరాసు.

భగవద్గీత-శ్రీకృష్ణుడు

= శ్రీడా. సి. కున్దరాజా* =

నవీన విమర్శనా పద్ధతులలో జనువబడిన భగవద్గీత యనేకసమస్యలను వెలువరించి నది. ఆం దతిముఖ్యమైనవి రెండు గలవు—
(౧) మహాభారత మూలగ్రంథమందు మొట్ట మొదటినుంచి భగవద్గీత కలదా, లేక తత్త్వ జ్ఞానముపై ప్రాయబడిన ఈగ్రంథము తర్వాత నిలిపానమున తేర్చబడినదా? (౨) ప్రస్తు తము మనకు లభించిన గీత ప్రపథమముననే ఈ రూపమున నున్నదా, లేక తర్వాత నిట నేమైన గొన్నిశ్లోకములు తేర్చబడినవా?

వివిధపండితులచే వివిధ వాదములు, వివిధములైన సమాధానములు నివ్వబడినవి గాని, యుక్తియుతమైన సమంజస మైన ప్రత్యు త్తర మింకను రాలేదు; ఇకముందు రాదు; వచ్చునని యెవ్వరును తలచబనిలేదు.

రణరంగమున నీ శాస్త్రోపదేశ మసంబద్ధ మనియు, నసమంజస మనియు పలువురు పండి తులు వాదించుచు క్లిష్టపరిస్థితుల జిక్కు కొనినారు. మహాత్మరమైన జ్ఞానము, బ్రహ్మ విద్య నుపదేశించెడి యుపనిషత్తుగ సంప్ర దాయముచే పరిగణింపబడుచున్న దీ గ్రంథ ము. శాంతిపై రాగ్యములు విలసిల్లెడు నాశ్రమములకును, ఋషికులములకును నుపని

షత్తులన్నియు సంబంధించియున్నవి. రణ రంగము యుద్ధారంభము, సంకులతుముల ములు, నాశనకరములగు నాయుధములు గల ప్రదేశము; భగవంతునిచే శిష్యునకు రహస్య ముపదేశింపబడుట కయోగ్యమైనది. కావున భగవద్గీత ఈ సందర్భమున మహాభారతమున దగ దనియు, నిది యొక స్వతంత్రగ్రంథ మనియు పండితులు కొంద రభిప్రాయపడు చున్నారు.

ఉపనిషత్తుల విషయ మాలోచింప, శాస్త్రజ్ఞుల యభిప్రాయము లనేకవిధములుగ నున్నవి. 'గార్గ్యే' పండితారు యాజ్ఞికాది గ్రంథములు బ్రాహ్మణులకు తెలిసిన వనియు, జ్ఞానకాండకు చెందినవి శ్రుతియులకు సంబం ధించిన వనియు ఉపనిషత్ప్రమాణముల నిచ్చు చున్నారు. అరణ్యములందలి ఋషులు ప్రాసాదములందన్న రాజులకడ కేతెంచి బ్రహ్మజ్ఞానము తెలిసికొనిపోవుచుండి రని వాక్యములు గలవు. భగవద్గీతలో సహితము—

"ఇమం నివస్యతే యోగం
ప్రాక్తవా సహ మత్యంతం,
వికప్త్యా వ్యవతే ప్రాప-
మమ రివ్యేకతేఽబ్రహ్మ."

ఏవం పరంపరాప్రాప్త
ఇమం రాజన్ యో విదుః" (౪-౧, ౨౨)

* అనువాదము : శ్రీ పోతుకూచి : సుబ్రహ్మణ్య శాస్త్రి.

అను శ్లోకముల తత్త్వజ్ఞానము శ్రుతి యుల యధీనమున నున్నదని కలదు. ప్రాసాదములం దున్న రాజులచే కాపాడబడిన తత్త్వజ్ఞానము అరణ్యవాసముతో నన్నిహిత సంబంధము గలిగియుండుట జూడ నిట నొక క్లిప్తత గన్పడును. రాజభవనములు, అరణ్యవాసములు నొకేసారి యుపనిషత్సంబంధము నందజాలవు.

తత్త్వ మనుభూతమగు జీవితముతో నవిభక్తసంబంధము గలిగియున్న దని నొక్కివక్తా గించుటయే ఉపనిషత్తుల ముఖ్యాశయ మై యుండవచ్చును. అరణ్యశ్రమములు తపోనిష్ఠ, సమాధి మొదలైనవాని కుచితప్రదేశములు. జీవితయుద్ధ మతి త్రివగతి తెలరేగడి నగరములలోననే తత్త్వమును నిర్ధారణ జేయుటకు గావలసిన ప్రమాణములు గలవు. ప్రమేయమైన తత్త్వ మన్ని దేశముల గలదు. కాని తత్త్వవేదన జీవిత రణరంగముననే తెలియబడును. అరణ్యముల నున్న బ్రాహ్మణములు రహస్యజ్ఞానమును గోరి నగరములందలి రాజులకడ కేతెంచి రను విషయము సివిధమున సమన్వయింపవచ్చును.

ఇదేవిధముగ నుపనిషత్తుల ముఖ్యాశయమునుగూడ తెలిసికొనవచ్చును. మానవున కత్యుత్తమజ్ఞానము జీవితయుద్ధదశయందు తెలియును. చారిత్రకవిషయములపై కొంత వర కాభారపడి, ప్రయోజన నహితమైన సారస్వతము మహాభారతము, జరుగదగని యనమంజన విషయములను మహాసారస్వత ముపయోగింపదు. ఈదృక్పథము సమనరించి చూచినను, మహాభారతమునం దివ్యబడిన సందర్భమున నర్జునునకు శ్రీకృష్ణునిచే జ్ఞానోపదేశము చేయబడుటలో ననమంజన మావంత

యైనను గానరాదు. ఆదినముల యుద్ధము న్యాయబద్ధమైన గతుల నందెడిది. భ్రాతృసహితుడగు నర్జునుడు శత్రుశిబిరముల కేగి భీష్మ ద్రోణాదులను నమస్కరించి వచ్చుట యుక్తమైనచో, రణరంగమున వాదయావమైన జ్ఞానోపదేశ మేల కూడదు? శరీరాసాయము గల్గదని, స్థిరచిత్తులై నిర్భయముగ నున్న వారు గురుశిష్యులు. సమయోచితముగాని సానుభూతికి వశుడైన అర్జునుని యథాస్థితికి దెచ్చి, మహాత్తరమైన కార్యమునకు తాను చేయవలసిన విధిని బోధించినవాడు శ్రీకృష్ణుడు.

అమానుషములు, ననైతికములు నైన ప్రస్తుతయుద్ధపరిస్థితులతో నాకాలపు యుద్ధములను పరిశీలించి యనమంజన సిద్ధాంతములను తేల్చరాదు. కావున నాసందర్భమున నీయుపదేశము జరుగుటకు వీలులే దనరాదు. మహాభారతమూలగ్రంథమున సీగీతాశాస్త్ర మిరితిగనే యున్నదని నాస్థిరాభిప్రాయము.

కొంద రీసందర్భమున నుపదేశము యుక్తమే యని యంగీకరించి, మూలగ్రంథ మిది గా దనినారు. మూల మింతకన్నను సంక్షిప్తగ్రంథ మనియు, ననవసరచర్యలు లేని దనియు, పరస్పరసమ్మేళనము నందని సాంఖ్యమీమాంసాది దర్శనసిద్ధాంతములు తర్వాత జేర్చి రనియు, ప్రథమమున కేవల భక్తిప్రతిపాదకగ్రంథ మనియు వీరి వాదము.

“ప్రవృత్తే శత్రుసంపాతే.” (౧-౨౦) అను శ్లోకమువలన యుద్ధ మారంభమైనట్లు తెలియుచున్నది. అట్టి సందర్భమున ౭౦౦ శ్లోకములు గల దీర్ఘచర్య జరుగ దని వీరి ప్రధానద్వితీయాక్షేపము.

ఈ గ్రంథమున శ్రీకృష్ణునిచే నుచ్చరింప బడిన శ్లోకములు ౫౭౪, అర్జునునివి ౮౪, ధృతరాష్ట్రుని దొక్కటి, సంజయునివి ౪౧. ధృతరాష్ట్రసంజయుల వాక్యములు రణరంగ మందలివి కావుగనుక, మొదట మిగిలినవానిని పరిశీలించుము. వెనుక జరిగిన విషయములను తెప్పెడి సంజయుని వాక్యములలో శ్రీకృష్ణుడు పల్కినవి రెండు శ్లోకములు, అర్జునునివి మైదుశ్లోకములు (౨: ౨-౮). అసలు సంవాదము ౨-౧౧ తో నారంభ మైనదని తీసికొనినచో శ్రీకృష్ణునివి ౫౭౨ శ్లోకములు, అర్జునునివి ౭౯ శ్లోకములు. ఈ మొత్తము ౬౫౧ శ్లోకములసంవాదము సుమారు మూడు గంటలు తీసికొనును. ఇది యుక్తమగునా? సారస్వతమున యుక్తత, ఔచిత్యతలు కాపాడబడవలెను. రెండు సన్నివేశముల మధ్య నొక సంవాదము తేర్చబడిన తత్కాలపరిమితి కిది సరిపోవలెను. ఇట నట్టిది గలదా?

ప్రస్తుతసంవాదముకన్న చిన్నది మూల గ్రంథమునందలి దని కొంద రందురు. వ్యాసునిచే నివ్వబడిన (version) ఆసంవాద మిది యని యన్యవాదము. కాని సాక్షాత్ శ్రీకృష్ణుని వాక్యములే భగవద్గీతలో తేర్చబడిన పని భారతసంప్రదాయము నొక్కి చెప్పుచున్నది. దీనిపైననే గీతాప్రాముఖ్యత, పవిత్రత లాధారపడియున్నవి.

యుద్ధారంభ మైనకర్వాత రణరంగమున నింతటి దీర్ఘసంవాదము యుక్తమాయని ప్రశ్నించిన, సంతకన్న ముఖ్యములైన ప్రశ్నలను గొన్నిటిని విచారించవలెను. శ్రీకృష్ణార్జునులు ఛందస్సు నుపయోగించి సంవాద మొనర్చిరా? అపాణినీయములు, అపైర్వగతులు (halting) గలిగిన భాష

నుపయోగించిన వీరు సంస్కృతమున సరియైన పాండిత్యము గలిగినవారు కారా?

సరియగు విమర్శనాబుద్ధితో పరిశోధించినచో మహాభారత మొక సారస్వతశాఖ యనియు, తత్కృతికర్త శ్రీకృష్ణార్జునుల రూపమున తత్త్వజ్ఞానమును గురించిన సంవాదమును తేర్చినా డనియు తేలును. అట్టిచో 'గీతావిషయమున నీ వైవిధ్యమున నున్న శంక లేవియును రాజాలభ్య. యద్విధ మైన అనాదిత్యత ఉన్నను, అది గ్రంథకర్త కంటగట్టవలసిన దోషమే యగును. యుక్తా యుక్తవిచారణ, ఔచిత్యజ్ఞానము, వివిధ విషయముల సంబంధము కృతికర్తకు తెలియని పని యనాయాసముగ పల్కవచ్చును. కాని ఈవిధమైన నింతదనుక నాకు తెలిసి సంతవర కెవ్వరును నీ వాదమును గ్రహించ లేదు. వైపెచ్చు గీతను నిజమైన జగద్గురువైన శ్రీకృష్ణునితో సన్నిహితసంబంధము గల పవిత్రగ్రంథముగ స్వీకరించినారు. ఈ గ్రంథ మంతయు శ్రీకృష్ణునితో సంబంధము గలిగియున్నదా, లేక ఒక భాగమాయనియే వివాదవిషయము. గీత కేవల మితిహాసమందొక భాగము కాదు. దివ్యజ్ఞానసంపన్నుడైన జగద్గురునిచే పల్కబడిన నత్యమగు జ్ఞానశ్రుతి భగవద్గీత.

ఈదృక్పథము సనుసరించినచో భౌతిక మార్గమేకాక, తదతిరిక్తమగు భౌతికాతీత (Transcendent, Super-Physical) గతినిగూడ సంగీకరించవలెను. మహాభారత మంతలి సందర్భముగూడ నింద్రియాతీతజగమును సూచించుచున్నది.

౨-౧౧ మొదలుకొని ౧౮-వ అధ్యాయ మందలి చివరి మైదుశ్లోకములవరకు, మధ్య

౧౧, ౯-౧౪, 3౫, 3౬ శ్లోకములను వదలి వేసినచో శ్రీకృష్ణార్జునుల సంవాదము గలదు. సంవాద మైన కొలదిదినములతర్వాత నీ యుదంతము ధృతరాష్ట్రునికు సంజయునిచే తెప్పబడినది. ప్రయోజనసాకాంతతో వ్యాసు డిచ్చిన దివ్యదృష్టివలన సంజయు డీవిషయ మును తెలిసికొన శక్తుడైనాడు. మహాభారత మున మనము చదివెడిది గ్రంథకర్త యొనగిన శ్రీకృష్ణార్జునసంవాదము గాదు. కాని కొద్ది రోజులతర్వాత ధృతరాష్ట్రునికు సంజయు డిచ్చిన సంవాదపు నివేదిక. ఇది వైశంపాయ నుడు జనమేజయునకు తెప్పిన దని నైమిశారణ్యమందలి మునులకు తెలిపినవాడు సూతుడు. ఈవిధముగ చాలకాలమైన తర్వాత నీసంవాద ముల్లేఖంబడినది. దీని నంతను భారతసంప్రదాయ మంగీకరించినది గాని, భగవద్గీతయందలి శ్రీకృష్ణార్జునసంవాదమున శ్రీకృష్ణుని వాక్యములే ఏమార్పు ను లేక ఇవ్వబడినవని ఘంటాపథముగ బలుకుచున్నది.

సంజయున కీ సంవాద మెట్లు తెలిసినది? ఆరంగమున నలడు లేడు. శత్రుశిబిరమున నున్నాడు. శ్రీకృష్ణుడు తాను పల్కిన వాక్యములను లిఖితపూర్వకముగా గాని, మరే

* భావశబ్ద మైనకర్తాత తత్సంస్కారజన్య మైన వాసనాబుద్ధి స్మృతిప్రతిభిజ్ఞాదిరూపమున గాక నొక యతీంద్రియగతిగా శేషించియుండును. ఇదే భావ శేషము (mental residue). భావోచ్చారణ మైన తర్వాత నిత్యమగు శబ్దము వాయువీచికలవలె చలనముల నిలచి యతీంద్రియత్వము వందును. ఇదే శబ్దచలనములు (Sound vibrations). మనస్సునం దంతర్జీవమై యున్న నిది వాటి ప్రోద్బల మెక్కువైన తద్రూపముననే భౌతిక వాక్కున భాషంతరీకరణము వందును.

విధముగాగాని యుంచలేదు. విశేషశాంతి గలిగి, మరల నీ యుపదేశము నర్జునుడు వినగోర శ్రీకృష్ణుడు చెప్పజాలకపోయినట్లు మహాభారతముననే తెలియవచ్చుచున్నది. అర్జునుడుగూడ దానిని శాశ్వతముగ నుంచలేదు; విస్మరించినాడు. పాండవులపక్షమున నెవ్వరును దానిని వినలేదు. అట్టి సంవాదము జరిగినదనికూడ నెవ్వరికిని తెలియదు.

ఎచ్చటనో దాచబడినదానిద్వారా సంజయు డీ సంవాదమును తెలిసికొనలేదు. కాని వ్యాసదత్తమైన దివ్యదృష్టివలన నెరిగినాడు. సంజయు డీ సంవాదమును తెలిసికొని నప్పుడు శ్రీకృష్ణార్జునులలో సంతర్కతిగ ప్రవృత్తిరహితమగు (inactive) అవస్థలోని భావశేషమైనదిగా నీవాక్కుండియుండవలెను; లేక భౌతికాతీతమైన శబ్దచలనములలో* నీవాక్కు లుండవలెను. భౌతికాతీతమైన యోగదృష్టి ద్వారా ఈభావశేషములు, సూక్ష్మశబ్దచలనములు సంజయునివైప్రవర్తించి నప్పుడు సంజయుని మనస్సులో ఫలించెడి భావద్రుతి (thought response) ధృతరాష్ట్రునికు “అశోచ్యా నన్యశోచస్త్యం” అనుపదముల నారంభించియే చెప్పబడియుండవలెను గాని, అన్యపదములతో గాదు. ఒకే పదమున భావద్యయము వుచ్చరింపబడదు. అదే విధముగ పదద్యయమున నొకేభావమును పలుకబడదు. శ్రీకృష్ణుడు నిజముగ నీ సంవాదమున నున్న ఆవాక్యముల నెవ్వరైన వ్రాసికొన జూచిన, ధృతరాష్ట్రునకు సంజయుడు పల్కిన వాక్కులేమాత్రమును వానికన్న భిన్నములు గావని నిశ్చయముగ తెప్పవచ్చును.

భగవద్గీతలోని యుపదేశమున శ్రీకృష్ణార్జునులమధ్య సత్యమైన, శ్రావ్యమైన

భౌతికపదములు నడిచిన వని చూపుటకు మహాభారతమున ప్రమాణ మేమియు లేదు. వారి సంవాదము సంజయుడు ధృతరాష్ట్రుని నకు నివేదించినప్పుడే శ్రావ్యవాక్కులోనికి, భాషలోనికి అనువదించబడినది. భావశేషము గాని, వాక్యేషము (Thought residue, voice residue) గానిమాత్రమే యోగదృష్టిని తెలిసికొనబడినది. సంవాదసమయమున సంజయుడు నివేదించుచుండినయెడల, శ్రీకృష్ణుడు వస్తుతః ఇల్లుచున్నాడనిగాని, ఇల్లినాడనిగాని చెప్పటకు ప్రబలప్రమాణము దొరకెడిది.

శ్రీకృష్ణునిగురించి భావించుటయే జగత్తునందలి భౌతికాతీతసత్యముల సంగీకరించుట యని ధ్వనించును. భగవంతుడు, తదవతారములు కేవలభౌతికవిషయములు కావు. భగవంతుని సత్యతను, శ్రీకృష్ణరూపమున తదవతారము సంగీకరించిన, నర్జునిని భౌతికవాక్కులను వినకయే ఆసందేహముల నెరిగి, తస్మిమాధానాదిభౌతికపదజాలము లేకయే శ్రీకృష్ణు డర్జునుని మహాప్రవృత్తిని మార్పిచేయ శక్తుడైనా డనుటలో ననౌచిత్య మేమి గలదు ?

సాక్షాత్ శ్రీకృష్ణుని వాక్కును గురించి భగవద్గీతలో నెట్టిప్రమాణమును లేదు. భగవానుని భౌతికవాక్కును భౌతికముగగాని, భౌతికాతీతముగగాని యానందరసమున నెవ్వరును వినలేదు. భౌతికాతీతత సంగీకరించుట యవసరమైన, దాని ననుసరించి సర్వమును సమన్వయింపజాలిన, నాసంవాదమున నిజమైన భౌతికవాక్కులనుగురించి విచారింప నవసర మావంతయు లేదు. భౌతికస్థలమం దాసంవాదము జరుగకపోయిన నీయుపదేశము

తీసికొనిన పరిచ్ఛిన్నకాలముగూడ విచారానర్హమగును.

ఈవిధమున సమన్వయించినచో, ధృతరాష్ట్రునకు నివేదించిన సంవాదమున, భౌతికభౌతికాతీతవిషయములను, వాటి సత్యతను, అటగల ప్రయోజనకార్యములను గురించిన విషయముల మన సమ్మోకములు, సిద్ధాంతములు ప్రవేశింపవు. భౌతికాతీతవిషయసత్యత సంగీకరించిన సంప్రదాయమును నిర్వచించుటయే ముఖ్యవిషయము. మహాభారతములో ప్రతిబింబించిన సమ్మోకములలో నీవిధమైన సత్యత, తత్త్వియలు నతిముఖ్యమైన భాగములని యందరు సంగీకరింపకతప్పదు. గీతాగ్రంథవివరణపై ఆభిప్రాయభేదము లుండవచ్చును. కాని సంజయప్రోక్షమగు గీతయేతదతిరిక్తమనిన సంప్రదాయమును సమన్వయింపలేము. భారతసంప్రదాయమునే త్రోసివైచిన, గ్రంథవిమర్శలో నేవిధమైన సమన్వయము బడులుచేరదు. సంప్రదాయము సంగీకరించి, శ్రీకృష్ణార్జునుల సంవాదము భౌతికాతీతవిషయమందలి వృత్తులతో సంబంధించనిదని ఇల్లీ, మామూలుప్రపంచమున జరిగెడి భౌతికకార్యముగ పరిగణించెడియెడల, శ్లోకరూపమైన సంవాదము, భాషాదోషములు, సంవాదము తీసికొనిన కాలపరిమితి మొదలగు ననమంజన వ్యవహారములు తప్పక వచ్చును.

కావున భగవానునిచే భౌతికాతీతపథమున కనుగుణముగ నిది యుపదేశింపబడినదని, వ్యాసునివలన యోగదృష్టిని సంపాదించిన సంజయు డీరహస్యజ్ఞానమును భౌతికపథమునకు భాషాంతరీకరించినా డని చెప్పికొనిన ఏవిధమైన సంశయములును గలుగవు.

ఒకవేళ శ్రీకృష్ణుడు నిజముగ భౌతికవాక్కుతో నుపదేశించినప్పటికిని సంజయుడు కనిన, వినిన శ్రుతి మూలమునకెచ్చటను భిన్నముగ గన్పడదనియు చెప్పికొనవలెను. అప్పుడే సంప్రదాయానుగుణ నిర్వచనమిది యగును.

వేదములందలి సూక్తములను రచించిన వారు ఋషులు గారని, వారి పేరుతో నున్న భాగముల నాకవులు దివ్యదృష్టితో గాంచినారని సంప్రదాయము నొక్కిచెప్పుచున్నది. భౌతికాతీతములైన రూపముల వేదములను, తద్భాగములను దివ్యదృష్టితో చూడజాలని పామరుల కా తత్త్వమును (vision) భౌతిక ప్రపంచభాషలోనికి మార్చినారు. ఈ యభిప్రాయమే నిరుక్తకారుడైన యాస్మినిచే—

“సాక్షాత్కృతధర్మాణా ఋషయో బధూవుః,
తేఽరతేభ్యోఽపాహ్నత్కృతధర్మధర్మ ఉపదేశేన మం
త్రాః సంప్రాప్తుః. ఉపదేశ గ్రహణాదు గ్నానంతో
ఽపరే తిల్యగ్రహణా యేమం గ్రంథం సమాహ్నుః పు
ర్యదంచ వేదాంగనిచ.”

అని వచింపబడినది.

భగవద్గీతలోని భగవదుపదేశమునకు, గ్రంథమునకు గల సంజయుని సంబంధము వేదములందలి జ్ఞానమునకు, వేదములకు గల ఋషులసంబంధమువంటిది. ఇట్లే అర్జునునకు గల సంబంధము గూడ నభిన్నమే. కాని అర్జును డా యుపదేశమును భౌతికముగ భాషాంతరీకరింపలేదు. సంజయుడు, వైదిక ఋషులు తమ భౌతికాతీతములగు జ్ఞానదృష్టులను భాషాంతరీకరించినారు.

ని రీ క్ష ణ

= శ్రీ సుందరాచారి =

౧

అకులయింటిలో, కనుల కందియు నందని చుక్కవెల్లులో
వాకిలి కాచికాచి తెలవారునురా! నలరేక మైన నీ
రాకలు చూపకే మనకరాతిరిలో కనరాకపోయె, నా
లోకము శోకగీతికలలో పడి శూన్యము కొగలించురా!

౨

తలుపులు బారుగా తెరచి, తావక దివ్యపదాలు కొల్చి, నా
పలపుల నోము నోచికొను వాంఛలతో, నిలువెల్ల కండ్లుగా
పలపల రాలు నా నయనబాష్పములక కలశాలు నింపి, నీ
యలతలు వాయగా జలకమార్పుటకై యిటు వేచియుంటిరా!

౩

పూవులు రాలినా, పొదలపొంచున గాలులు ముర్మరించినా
కోవెల కున్నులో కలతకూతలు రాలిన, త త్తరింపుతో
నీవని యెంచి పొంగితిని— నీలపయోధర గర్భనీమలో
లేవని నవ్విపోయె నొక లేతమెటుంగుల కన్నె నన్నగా!

౪

తిలకము చెమ్మగిల్లినది; దిద్దిన కాటుకకంటి గీటులో
నిలువక నీరమై కరగి నిద్దపుచెక్కిఁకులంటి పారగా
పులకల పొంగులో చనులు పోవిడద్రోసిన మైటచెంగుతో
మొలవిడి తానుగా వలువ మూగపదాలు రచించి జారెరా!

౫

తరువులనీడలో మలగు తక్కరి గాలులె తాకిపోయెనో,
ఇరులముసుంగులో వెలుగు లీనెడు చుక్కలె తొంగిచూచెనో,
వరదలుగట్టి చెమ్మటలు వాగుల కేమి వచింపజోయెనో,
పరువులు మాపెరా మరులు;—వంచిన మో మెటు రెత్తనోర్తురా!

౬

విరులనరాలు భారమయి, పెచ్చనియూర్పుల వేపుపాటులో
పరిమళశూన్యమై, వెగటువాసనలే వెదజల్లు ; కొప్పులో
తురిమిన పూలతేనియల తుమ్మెదలే తెగత్రావిపోవు- నీ
కొరకయి నిల్చునా వలపుకొనల పూచిన పూలు వాడకే !

౭

అల తొలినాడు నీ వలపు లందగజేసిన కంటిచూపులో
మలగిన మర్మభావములు, మాటికిమాటికి గుండెచాటులో
పలుకులు లేని పాటలను పాడుచునున్నవి ; తంతిమీటులో
మెలిగొని వీగునో మహతి మేళనమందునో పంచమశ్రుతికే.

౮

తరణి మునింగెనా కడవదాటి యెరుంగని బేల నేను ; ఈ
తెరల నిశీధిలో కళలు దేరిన నీ యనురాగకీలయే
తెరవులు చూపనచ్చు నని తెంపరి నైతిని గాని, దానికే
విరహము తోడుసిడయని వేడుకకైన తలంచియుంటినా.

౯

తారల తీరు మాపి, జలదంబులతో నరితూగి మూగి, సం
చారము నేయు సాంద్రతమనంబులు కొండలు మ్రొంగి, చెట్లవై
బారి, మరింతగా పెరిగి చప్పున నీలకు దూకి, గుండెలో
చేరినరీతి దోచె ; దయనీయుమురా ! నిలువైన నిల్వనీ !

ఇంగ్లీషునా గరికత-

దాని ప్రభావము

= శ్రీ దిగవల్లి వెంకటేశ్వరరావు =

భారతదేశం రాజకీయంగా స్వాతంత్ర్యాన్ని గోల్పోయి బ్రిటీషువారి అధికారానికి లోబడగా ఒక విజాతీయవాగరికతయొక్క ప్రభావానికి కూడా అది లోబడింది. దేశాన్ని పరిపాలించే పురాతన రాజ్యాంగపద్ధతులు విచ్ఛిన్నంకాగా ఈ దేశంయొక్క పురాతనసభ్యతయందుకూడా ప్రజలకు వమ్మకం పోయింది. ఈ దేశాన్ని జయించిన భిములలైన ఈ విదేశీయుల అధికారతమందర మనము ఎంతో అల్పజ్ఞులమనే భావం ప్రబలింది. బ్రిటీషువారి ప్రాబల్యముతో పాటు ఈ దేశంలోనికి పాశ్చాత్యభావాలూ, ఆశయాలూ రావడమే తరవాతగా మన సభ్యతయొక్క పునాదులు పూర్తిగా కదిలిపోయినాయి.

ఈ కొత్త పాయాములో ప్రజలకు ఇంగ్లీషు రుచులూ, భావాలూ బలపరచి వారిని ఆంగ్లమానస పుత్రులుగా చేయాలనే పుద్గేశ్యంతో ప్రారంభించబడిన ఇంగ్లీషువిద్యావిధానము ప్రజల ఆధ్యాత్మికధర్మానికి తేరుపురుసుగా పరిణమించింది. ఈ కొత్త పరిస్థితులలో చదువుతున్నవారికి నిజదేశ వేషభావలపైన అభిమానము, గౌరవము పోయి తమకు నిజంగా ఒక ప్రాచీన సభ్యత అనేదే లేదనిన్నీ, తమ పూర్వులందరూ తెలివి తక్కువదారులలో పడి మూఘులైపోయినవారనిన్నీ, తమ దేశం-భానుపదాలంటే పాతదారులన్నీ కట్టిపెట్టి, కేవలం పాశ్చాత్యవాగరికత చూపే మార్గాలనే అనుసరించాలనిన్నీ మొదలైన విపరీతబుద్ధులు అలభ్యమయ్యాయి.

ఇంగ్లీషుభావమూలన దేశంలో అంతులేని వాస్తవీకర్యం వ్యాపించింది. కేవల వాస్తవికత ప్రకృతికాస్త్రాల్పై కుమ్మకేదాంతులు వ్రాసిన గ్రంథాలు, వారి భావాలు ప్రచారంలోకి వచ్చి హిందూధర్మచ్యుతికి దారీయడం ప్రారంభమైనది. వందలకొద్దీ యువకులు ఈ కొత్త పద్ధతులలో దిగారు. వాస్తవికవాదంలోనూ, అలాటి జీవితవిధానంలోనూ మునిగి పోయారు. హిందూధర్మం తాత్కాలిక విచ్ఛిన్నంకావడం మొదలు పెట్టింది.

భారతీయులు ఇలాగ పాశ్చాత్యసభ్యతయొక్క వ్యామోహానికి లోబడగా కొత్త విద్యావిధానానికి దగ్గరసంబంధం గల కొన్ని పాపిష్టికర్తులు విజృంభించి ప్రజల దేశాచారాలకు భంగకరమైన దారులలోకి దిగిపోయారు. ఈ చెబ్బుకు తట్టుకున్నవారి నింకొక బ్రహ్మాండమైన కత్తి ఎదుర్కొన్నది. ఈ దేశంలో ఇంగ్లీషు విద్యావిధానం ప్రారంభించడంతోపాటు క్రైస్తవమతప్రచారం కూడా విజృంభించింది. ఈ క్రైస్తవమతబోధకులు ఇంగ్లీషు సేర్పడంతోపాటు శ్రైలిలు మతం కూడా బోధించే పనికి పూనుకున్నారు. ఈ విషవరీలు మంచి తెలివైన బడిపంతుల్లుగా పుండేవారు. అయితే క్రైస్తవమతప్రచారంపైన వారికి గల ఆసక్తి వల్ల వారు దేశీయుల మతాచారాలకు సహించలేక పోయేవారు, ఇతరమతాలలో మంచిగాని, సత్యముగాని ఏ మాత్రమైనా వున్నదని వీరంగీకరించకపోవ

దేశానికి సర్వకాలసర్వాన్వయముందును పరమతాలను దూషించడమే పనిగా పెట్టుకునేవారు.

మన దేశంయొక్క దురదృష్టవశాత్తూ ఈ మిషనరీలు విద్యాతోధకులుగానూ, పత్రికాధిపతులుగానూ, సంఘసేవకులుగానూ, పరిశోధకులుగానూ, దేశపరిపాలనలైన దొరల జాతివారుగానూ వుండి నందువల్ల వీరికి స్థానజలమూ, అధికారబలమూ కూడా వుండి వీరిమీద చల్లుబడి అవుతూవుండేది. మిషనరీలలో కొందరు నిజంగా ఈ దేశీయులవల్ల సానుభూతి, ప్రేమ కలవారుగా వుండేవారు. అందువల్ల వీరి ప్రభావము మరి ఎక్కువగా వుండేది. విద్యాలయాల ద్వారములం దీ క్రైస్తవమతప్రచారకులు స్థావర మేర్పరచుకొని తమదగ్గర చదువుకునే యువకులను విద్యలో తీర్చిదిద్దేస్తూ క్రైస్తవమతంలో కలుపుకోవడానికి దోహదం చేసేవారు.

ఇలాగ కొన్నిట్లు జరిగేటప్పటికి విపరీతవిద్యాబుద్ధులు చేర్చిన సంకరజాతిసభ్యులలో పెరిగిన ఒక తరమువారు దేశములో అన్ని పక్కలా కుక్క కొడుగులలాగున బయలుదేరారు. వీళ్లు తమ దుమలలో, భావాలలో, మనఃప్రవృత్తిలో, తీవ్రపద్ధతిలో ఇంగ్లీషు వాళ్లూ కాదు. భారతీయులూ కాదు. వీరికి తమ ప్రావీణ్యం వైష, పూర్వవాగ్వికలమైన గౌరవమూ లేదు. తమ దేశానికి ఎరికలుగానూ, తమ విజ్ఞానానికి గురువులుగానూ అవతరించిన ఇంగ్లీషుయజమానులను అనుకరించడమే గొప్పదనం అనుకునేవారు. (*Article by Swami Nirvanananda on Sri Rama Krishna and his times, Cultural Heritage of India, vol. II, pp. 441-443.*)

వేషభవలలో మార్పు

1828-26 మధ్య కలకత్తాలో కుంపిసీవారి కొలువులో ప్రధానక్రైస్తవమతాచార్యుడుగా వుండిన లివర్ హెబరుగారు ఇంగ్లీషువారి సంపర్కంవల్ల హిందూదేశంలో కలిగిన మార్పులనుగురించి ఇలాగ వ్రాశారు:

"ఇప్పటి హిందువుల దాని ఆచారవ్యవహారాలలో

సగంవంతు ఈ దేశాన్ని జయించిన మహమ్మదీయ ప్రభువులవల్ల సంక్రమించినవే అని తెలివైనవారు కొందరు వాకు పుష్టంగా చెప్పారు. ఇప్పుడు అన్ని విషయాలలోనూ ఇంగ్లీషువారిని అనుకరించడం ప్రారంభమైవది. వీరివల్ల దేశంలో చాలా మార్పులు కలిగాయి. ఇంకా ముఖ్యమైన మార్పులు కలిగి తీరకాయి. డబ్బుగల దేశీయులు తమ ఇళ్లకు అందంకోసం గ్రీనుదేశపు కొరింతియన్ పుంథాలు కట్టిస్తున్నారు. దొరలు ఉపయోగించే కుర్చీలు, బల్లలు మొదలైన గృహోపకరణాలు కొని ఇళ్లలో వుంచుతున్నారు. వాళ్లు మంచి అందమైన నుజ్జుపుబట్ట వేక్కి తిరుగుతున్నారు. వారిలో చాలామంది ఇంగ్లీషు ధారాళంగా మాట్లాడతారు. కొన్ని ముఖ్యమైన ఇంగ్లీషు గ్రంథాలనుకూడా చదివి వుంటారు. మాటో పరిచయం గల ఒక దేశీయుని పిల్లలు దొరలపిల్లలలాగ చిన్నకోటు, ఇబాదు బొడుక్కొని, తలకు దొరటోపీ పెట్టి, కార్లకు మేజోస్ట్రా, జోస్ట్రా వేసుకోవడం నేను వ్యయంగా చూశాను. బంగారీ భాషలో రెండుమూడు వార్తాపత్రిక లున్నాయి. అందులో ఇంగ్లాండులోని ఉదారరాజనీతిజ్ఞుల రాజకీయసిద్ధాంతాలను సమర్థిస్తూ వ్రాస్తూవుంటారు. కొద్ది కోజాలకిందట ఈ దేశీయప్రముఖులలో ఒకరు పైయిన దేశంలోని విప్లవం జరిగినందుకు గౌరవార్థంగా ఒక విందు చేశాడు. జవనామాన్యంలో కేందితరగతులలో కూడా మార్పులు కనబడుతున్నాయి. వారు తమ వర్ణాశ్రమధర్మాలవల్ల ఆక్రంభ వహిస్తున్నారు. తమ పిల్లలను ఇంగ్లీషుపాఠశాలలకు పంపడానికి కుమారుల పడుతున్నారు. పాఠశాలలో వై బిలుబోనకు అర్థ్యంతరం చెప్పడంలేదు." (*Bishop Heber's Journal, p. 252*)

పాశ్చాత్యవ్యామోహం

గవర్నరుజనరలైన విలియం బెంటింకు 1829-వ సం.రం మేనెల 30-వ తేదీన తన మనీటులో ఇలాగ వ్రాశాడు:

"ఇప్పుడు కాస్త డబ్బుగలవారందరిలోనూ కేవలమూ విరోహదేశాల విస్తువులందు ఆసక్తి క్రమక్రమంగా పెంచుతున్నది. కొన్ని విషయా

బలో ఇది చాలా దిక్రంగా వున్నది. హిందువులకు చాలా పవిత్రమైన పండుగలలోనూ, భుభకార్యాలలోనూనూ ఒక మార్పు వచ్చినదని విన్నాను. ఇదివరకు తిచ్చగాళ్లకు, బ్రాహ్మణులకు పందిపెట్టే సామును ఇప్పుడు దొరలకు ఆతిథ్యం యిచ్చేటందుకు భర్త్య పెడుతున్నారు. అవసరదాన భర్త్యాలను తగ్గించివేస్తున్నారని వింటున్నాను."

హిందూ దేశస్థితిగతులను గురించి కామమ్మ పథలో జరిగిన విచారణలో 23-2-1882 లేదిన హోల్లీ మెకంజీగా రీవిధంగా సాక్ష్యం యిచ్చారు:

"సాక్ష్యాత్కృతతో సంపర్కం కలగడంవల్ల దేశీయులలో మద్యపానము ఎక్కువ అయింది. ఇది వీరికి భంగకరమని విచారించవలసివున్నా దీనివల్ల ప్రభుత్వానికి ఆదాయం ఎక్కువ అయినందుకు సంతోషించాలి. దేశీయుల వాకరులకు పూర్వంకన్న మంచి దుస్తులు వేస్తున్నారు. ఈబట్టలమోదకూడా పన్ను వున్నందువల్ల మన ఆదాయం వృద్ధి అవుతుంది. కలకత్తాలోని పరిస్థితులనుబట్టి మాస్తే దేశీయులలో ఇంగ్లీషు భోగవస్తువులను వుపయోగించడం ఎక్కువ అయినట్లు కనపడుతున్నది. వాళ్లు మంచి గృహోపకరణాలతో నింపిన ఇళ్లలో కాపురం వుంటున్నారు. చాలామంది గడియారములు ధరిస్తారు. సీమసారాయి తాగుతున్నట్లు కూడా తెలుస్తుంది."

24-3-1882 లేదిన బ్రాకెట్ గారు "కొనగల దేశీయులు చాలామంది యిప్పుడు సారాయి తాగుతున్నారు" అని అన్నారు. (*Colonization of India by Major B. D. Basu, p. 73.*)

నవనాగరికయువకులు

క్రైస్తవవిద్యావిధానంయొక్క మొదటి ఫలితం హిందూయువకులలో మతాచారాలపైన గౌరవం పోవడమే. ఒక పోర్చుగీసుదొరకును, దేశీయస్త్రికిని పుట్టిన పెన్సరీ బాయ్ వివియక్ డిరోజయో అనే పేరుగల 17 ఏళ్ల యువకుడు 1836 లో కలకత్తా హిందూకాలేజీలో ఉపాధ్యాయుడైనాడు. అతడు చాలా తెలివైనవాడు. ఇంగ్లీషులో కవిత్వం చెప్ప

గలడు. చాలామంది విద్యార్థులకు ఇతడు పరమగురువు. ఇతని జానుకత్వంకింద ఒక యువజనసంఘం బయలుదేరింది. వీళ్లకు మన దేశవేషభాషలపైన అభిమానం లేదు; మానసికంగా స్వేచ్ఛావిహారమే వీరి పరమలక్ష్యం. వికోపాలో చాలాకాలం కిందటనే వుద్భవించి మాటు మణగిన ఉద్యమాలు మళ్లీ యిక్కడ తలెత్తివచ్చాయి. "స్వాతంత్ర్యం— సమానత్వం— సాధారణత్వం—" అనే కేలతో ప్రారంభమైన ఫ్రెంచివిప్లవభావాలూ, పద్దెనిమిదో శతాబ్దంవాటి తత్వశాస్త్రజ్ఞులూ, పెర్స్ ట్రెరను మొదలైన ఆంగ్లకవులూ అంటే వీరికి యిష్టం. మూఢవిశ్వాసాలను నిరసించడంలో వీళ్లు మొవగాళ్లు. ఇందులో చాలా మోటుగా ప్రవర్తించేవాళ్లు. సహాతుల యిళ్లలో గొడ్డుమాంసం పడవేసేవారు. "మేము తురకల కొట్టి తిన్నామండోహోయ్" అని కేకలు వేస్తూ తిరిగేవారు. అల్లరికి తురకమతంలో కలిసినట్లు అభినయించేవాళ్లు. సంఘసంస్కారంవిషయంలో చాలా ముందుఅడుగు వేసేవారు. ఈపరిస్థితులలో ఆరెగ్లాండర్ డిఫ్ అనే విమనరీ విద్యాబోధనద్వారా క్రైస్తవమతప్రచారం చేసి భవీష్టబ్రాహ్మణమటుంబాలలోని పిల్లవాళ్లనీ, గొప్పయింటిపిల్లలనూ క్రైస్తవమతంలో కలుపుకున్నాడంటే ఆశ్చర్యమేమిస్తుంది? భవీష్టబ్రాహ్మణయంత్రుడైన కృష్ణమోహనదేవస్థి 1882 లో క్రైస్తవమతంలో కలిశాడు. అలాగే ఇంకా కొందరు గౌరవమటుంబాలవాళ్లు మతంలో కలిశారు.

హిందూకాలేజీలో గుమాస్తాగా వుండే హర మోహనచటర్జీగారు ఈకాలేజీపిల్లవాళ్ల చర్యలను గురించి ఇలాగ వ్రాశారు: "హిందూమతభర్త్యాలనూ, ఆచారాలనూ బహిరంగంగానే తృణీకరించి ఖండించేవారు. నైతికవిషయాలనుగురించి తీవ్రమైన ఘర్షణలు జరిగేవి. హ్యూము అనే తత్వశాస్త్రజ్ఞుని అభిప్రాయాలు వ్యాపించాయి. దీలేటింసుసానెటింగీ వాగ్యాద సంఘాలు చాలా పెరిగినవాయి. అందులో తీవ్రమైన వాగ్యాదాలు, మహాపవ్యాసాలు జరిగేవి. హిందూ మతము చాలా కలుషితమైనదనినీ, పాపిష్టిదనినీ, మానవమాత్రులు సృష్టించలేదనినీ కాదనినీ నిరసించేవారు. హిందువులు సేదస్థితిలో పడివుండడాన్ని గురించి చాలా పద్యలు జరిగేవి. వీరి అజ్ఞానమూ, మూఢ

విశ్వాసాతే దీనికి కారణాలని నిర్ణయించేవారు. మంచి ఇంగ్లీషువిద్య వ్యాపింపజేయడం తప్ప ప్రజలను చానుపరిచే మార్గం లేదని తీర్మానించేవారు. స్త్రీలు అజ్ఞానాంధకారంలో మునిగియుండడాన్ని గురించి సిద్ధపడుతూ రోషావేశం ప్రదర్శించేవారు. హిందూ స్త్రీలకు విద్యనేర్పాలని ఒక పెద్దసభలో తీర్మానించారు." (Life and experiences of a Bengali chemist: Sir P. C. Ray, vol. ii, pp. 17-18.)

బ్రహ్మసమాజం

సంగరాష్ట్రంలోని ప్రజలంతా క్రైస్తవులై పోతారా, ఈ హిందూసంఘము విచ్ఛిన్నమై సకలమందా అనే అనుమానం చాలామందికి కలిగింది. ఇలాంటి సమయంలో దేవేంద్రనాథ్ ఠాగూరుగారు ప్రజలను రక్షించారు. రామమోహనరాయలవారు స్థాపించిన బ్రహ్మసభను ఉద్దీపింపజేసి హిందూమతంలో కనపడే కొన్ని లోపాలను సంస్కరించి క్రైస్తవ మతములోకి పోవనక్కరలేవనడానే అలాంటి పిథాంతాతే మన పరిశుద్ధాత్మక ఉపనిషత్తులలో ఉన్నాయనే సంగతి చూపి చేర్చాన్ని సంరక్షించారు. బ్రహ్మసమాజం అభివృద్ధిచెందడంతో క్రైస్తవమతప్రచారం రిగ్గింది. (Rise and fulfilment of British Rule in India by Edward Thompson and G. T. Garratt, pp. 310-311)

ఆంగ్లవిద్యాధికులు

శేషవంద్రనేమగారును, ఆయనజీవితచరిత్రను రచించిన ప్రతాపచంద్రమణిందాడుగారును తాతే తీలో విద్య సభ్యునించి 1858 లో బయటికి వచ్చేటప్పటికి సంగరాష్ట్రయురజనసంఘంయొక్క స్థితి చాలా కోవనీయంగా వుండేది. ఇంగ్లీషుగ్రంథాలను కొన్నింటిని సుద్దిగా చదవడంమూలంగా కొంత భాషజ్ఞానం సంపాదించడమే విద్యనేర్పడమని ఆకాలంలో అనుకునేవారు. ఎవరైనా ఒక పత్రికలో వ్యాసం వ్రాశాడంటే వాడిని ఆయత్తుపట్లకల్లా చాలా గొప్పవాడనుకునేవారు. రాజకీయప్రభావీరన మనేది లేదు. ఆకాలంలో కలకత్తాలో నిటరరీక్షయ్యు లనే భాషాధి

వృద్ధిచంఘాలు చాలా బయలుదేరినాయి. అందులో ఎవరైనా ఇంటిదగ్గర తయారుచేసుకొనివచ్చి ఒక ఉప వ్యాసం యిచ్చాడంటే అతడు చాలా గొప్పరాజకీయ వేత్త అనుకునేవారు. శేవలమూ పరమాధ్యయితతోగాక తన యిష్టంకచ్చినవాళ్లతో కలిపి ఇష్టంకచ్చిన పదార్థాలను తినవచ్చు ననే వ్రాసాతో ఎవరో ఒకరు బ్రహ్మసమాజంలో చేరుకూపుండేవారు. అప్పుడప్పుడొక యువకుడు క్రైస్తవమతంలో కలిసేవాడు. అంతేగాని ఆకాలంవాటి చదువులు నిజంగా మనుష్యుల మనస్సులనుగాని, అంతరంగాలనుగాని ఉద్దీపింపజేయలేదు. అయితే పాశ్చాత్యవిజ్ఞానం వృద్ధిచెందినందువల్ల కలిగిన ఫలితం ఏమిటంటే, చదువుకున్నవాళ్లలో విహికనుభాసక్తి ఎక్కువ అవడమే. యురజులలో అపవమృకము వర్ధిల్లి నీతి క్షీణించింది. పాశ్చాత్యవిద్యను ప్రజలలో వ్యాపింపజేయడానికి ప్రభుత్వంవారు నిశ్చయించినందుకు ఫలితంగా దేశభావలకు ఆదరణ తగ్గిపోయింది. కొద్దికాలంకిందటివరకూ గౌరవింపబడుతూ వుండిన సంస్కృతము, అరబ్బీ, పారసీభాషలు వనికిమాలిన మొరటుభాషలుగా పరిగణింపబడి ఇంగ్లీషుకు గౌరవం వచ్చింది. 1851 లో స్థాపింపబడిన బెమాన్ సానైటీ వంటి డిలేటింగు సానైటీలు కలకత్తాలో చాలాచోట్ల స్థాపించారు. అవి విద్యార్థులలో కదలిక వుట్టించాయి. ఇలాంటి సభలలో వాగ్వాదాలలో నుండే రాజకీయపరిజ్ఞానం ఉద్భవించింది. ఒకటిరెండు ఇంగ్లీషు వార్తాపత్రికలు కలలెత్తాయి. సంగభాషలో చాలా వార్తాపత్రికలు బయలుదేరి ఒకదాని నొకటి రిట్టుకుంటూవుండేవి.

మద్యమాంసాలు, వ్యభిచారం

సహితసభ్యులైన సమృద్ధిం పోయిన యురజులు గుంపులుగా చేరి మతాలనుగురించి చర్చిస్తూ తమతోడి హిందువులలో పెద్దల మాధవిశ్వాసాలను, ఆచారాలను అప్పుడప్పుడు విమర్శిస్తూ చూపిస్తూ వుండేవారు. ఇవన్నీ చేకరియజనసంఘంలో కల్లోలం కలిగించాయి. యురజులు నీతి నియమా లన్నీ ఉల్లంఘించి ఎలాంటి వాద్దూ పద్దూ లేక తమ యిష్టం వచ్చినట్లు తిని తాగి యధేచ్ఛగా జీవించడానికి ప్రయత్నించారు.

క్రైస్తవ మిషనరీలూ, మంపీసీ అధికారులూ, యావకులైన పత్రికారచయితలూ, పరిషత్వం చెందని సంస్కృతలూ కలిసి వర్ణాశ్రమభేదాలపైన కత్తికట్టారు. కాశీలో భదిశే విద్యార్థిసంఘమంతా వారి కిండులో తోడయ్యారు. పాశ్చాత్య భోగ వస్తువులనూ, మద్యమాంసాలనూ స్వీకరించడమూ, దొరల శీవితపద్ధతులను అనుకరించడమూ, బ్రాహ్మణభుక్తిసామల అంతులను, బంధువుల మాటలను తృణీకరించడమూ దాని ఫలితాలు. చదువుకున్న వారిలో మద్యపానమూ ఎక్కువ అయింది. దానితోపాటు ఇతరదుర్వ్యవసాయం, అందువల్ల అకాలమరణాలు వృద్ధిచెందినాయి. స్త్రీలకు పాస్త్రంత్ర్య మివ్వాలనే ప్రచారం సాగింది. అక్కడక్కడ ఘోషావేషమిది కిందరు స్త్రీలను బహిరంగంగా పధ్యలలోనికి రానిచ్చారు. స్త్రీలను గౌరవించేపద్ధతిని నేర్చుకోవడానికి పూర్వమే ఇరుగుపొరుగువారి స్త్రీలతో పరిచయం చేసుకోవడానికి ప్రయత్నించారు. చదువుకున్నవారిలో నీతినియమాలు లేక వ్యభిచారం మిదిమోసినది. నాస్తికులు, కుమ్మకేదాంతులు, నీతిమరదాహ్యులు, మెట్టిరిరియజం, పోలిటివిజం అనే పాశ్చాత్య సిద్ధాంతాలవారు మొదలైన వితండవాదులు దేశంలో విజృంభించారు. క్రైస్తవసతంలో కలియడానికిగాని, బ్రాహ్మణమతంలో చేరడానికిగాని ఒకడు వస్తే పదిమంది నాస్తికత్వాన్ని ఆకలబించేవారు బయలుదేరారు. పాశ్చాత్య దేశాలవారి పద్ధతుల త్రాసుబోతుకనము, వ్యభిచారము హిందువుల పండుగలలోకి, ఉత్సవాలలోకి, కుభకార్యాలలోకినూడా వచ్చి వెరికాయి. అలాంటి సమయాలలో ఇంగ్లీషువస్త్రమలూ, ఉద్యోగులూ దేశవాళీలోగల వాళ్ల మేజవాణీలకు పోజరయ్యేవారు. నీతినియమాలపైనా, మతంపైనా నానాటికి విశ్వాసం తగ్గిపోవడం ప్రారంభించింది. కలగావులగవు నాగరికత దాని లాభనష్టాలతో చావురించింది. గొప్పవాళ్ల మనుకునేవారందరూ అనుసరిస్తూ వున్న ఈ దుర్మార్గపు పద్ధతులకు హద్దూ పద్దూ లేకుండా పోయింది. క్రైస్తవమతభోగకులుగాని, ఆమతంలో కలిసేవారుగాని ఈ అవివేకకరమైన పద్ధతులను నిరసించడానికి ప్రయత్నించలేదు. ఆకాలంలో అలెక్షాండర్ దిఫ్ గారి విద్యాధ్యయన్నూ,

ఇతర యావకులన్నూ పందిమాంసపు గుట్టలను భేదించుకుంటూ పాశ్చాత్యుడుగులనుండి యీదుతూ తమ ఉన్నతగమ్యస్థానానికి పోతున్నారని ఒక పత్రిక వ్రాసింది. కృష్ణమోహనతెనెన్టీ గారు ప్రకటించే ఇంగ్లీషు రచనలపత్రికాకార్యాలయంలో చేరిన యావకులు కిందరు ఆపక్కా కాపురంపున్న సవాతమని యింట్లో గొడ్డుమాంసం పక్షిచేయగా చెబ్బలాట జరిగింది దేశ సంకతి అలెక్షాండర్ దిఫ్ గారి శీవితచరిత్రలో వ్రాయబడివున్నది. (Life of Alexander Duff by George Smith; Keshubchandrassen and his times by Pratapchander Muzoomdar)

ఆంగ్లమానవపుత్రులు

ఇంగ్లీషువిద్య ఆరంభమైన పాత్రికసంకల్పరాలలోత్రుగానే మెకాలే చెప్పిన తోష్యం నిజమైంది. రంగులోనూ, రక్తంలోనూ, భారతీయులుగా వున్నరుదులలోనూ, అభిప్రాయాలలోనూ, మనోభావాలలోనూ ఆంగ్లేయులుగా వుండే ఆంగ్లమానవపుత్రుల తరగతి యొకటి వంగరాష్ట్రంలోనేకాక భారతదేశమంతటా వృద్ధిచిందింది. వంగరాష్ట్రంలో మొట్టమొదట సీమకు చెల్లి త్యాగిష్టరైవచ్చిన ఆయన కలకత్తాలో ప్రాక్టీసు ప్రారంభించడానికి ధనవంతులు, నాగరికులు, దొరలూ వుండే చారింఘపరిసరాలలోనే ఇల్లు కుదుర్చుకున్నాడు. ఆయింటిని ఇంగ్లీషుబల్లలు, తెంచీలు మొదలైన సీమవస్తువులతో అలంకరించాడు. తాను తన ఆంగ్లప్రభువుల దుస్తులు వేసుకొని వాళ్ల ఆచారాలు ఆచరించినాడు. అతనితర్వాత వచ్చిన యావకు లంతా అతనిని అనుకరించారు. తెలివైన హైకోర్టుజడ్జి ఇవాళ చేసే పనిని మర్నాడు ప్రజలంతా ఆచరిస్తారు. ఈ నవనాగరికులను సామాన్య ప్రజలు అనుకరించారు. న్యాయాధిపతి, న్యాయవాది, వైద్యుడు, బడివంతులు, గుమాస్తా-వీరంతా విద్యాధికుల తరగతివారు. వీరందరూ రైతుపండించే పంటపైన బ్రదికేవాళ్లే. వీలైనరూ దేశపంపదను ఉత్పత్తి చేసేవాళ్లు కాదు. అందరూ పొమ్ము ఖర్చుపెట్టేవాళ్లే. వీళ్లు పాశ్చాత్యుల కాప్యాతేజభామలను, శీవితాన్ని అనుకరించారేకాని వారి పూనిక, ధైర్యము, తార్క

నిర్యాచకత్వము, ఇంకా బాతియొక్క గొప్పదనానికి తోడ్పడే ఇతరగుణాలూ వీర్లు చేర్చుకోలేదు. ఈ నవనాగరికులు రాష్ట్రవేషభావలలో ఇలాగ బాతి వారిని అనుకరించివా ఇల్లలోమాత్రం పూర్వచారాలను దాసులుగా వుండేవారు.

‘దేశదర్శాగ్రంథం’

ఇలాగ పాశ్చాత్యవేషభావలను, నాగరికతను అనుకరించడం ఒక గొప్ప కాకపోవడం అలా వుండగా ఇది చాలా అధోపతనమనే చెప్పాలి. ఈ దేశభేదోష్ణాలనుబట్టి మనకు తెలివ వుం, చొక్కా, ఉత్తరీయాలను వదలి వైసుండి కిందిరాకా దిగించుకునే మూటు బూటులు ఆరోగ్యానికి భంగకరాలనే సంగతి కూడా వీరు గమనించలేదు. ఇలాగే ఆహారవిహారపానీయాలలోనూ పాశ్చాత్యులను అనుకరించి బీ తాగడమూ, సిగరెట్టులను కేల్చడమూ మనకు పనికిరావని గమనించలేదు. తగినా తగకపోయినా ధవవంతులైన పాశ్చాత్యుల పద్ధతులు మన చీదదేశానికి ఎంతమాత్రమూ తగవనే సంగతిన్నీ గమనించలేదు. ఈపద్ధతులు అమిత ధనవ్యయానికి కారణాలై చాలామంది నాశనమయ్యారు. వీళ్ల పద్ధతులవల్ల దేశీయవస్తువుల ధరలు పెరగడమేకాక విదేశీయవస్తువుల ఉపయోగము ఎక్కువ అయింది. దుస్తులకు, తోళ్లకు, ఇతరవస్తువులకీ కాక కొత్తరయలనుబట్టి బంతిఆటలకు, బిలియర్డు ఆటకు చాలా ఖర్చు అవుతుంది. సిగీమాలు, సర్క్సులు కూడా వ్యయానికి కారణాలై వాయి.

ఎర్రయిండియనులు, బాలాలు మొదలైన అనాగరికజాతులవార్లలాగనే మనవార్లు ఈవిదేశవస్తువుల వ్యాపారంలో పడ్డారుగాని మన దేశంలో

దారికీ ముడిపరుకులతో ఈభోగవస్తువులను తయారు చేసుకోలేని అసహాయస్థితిలోనే పడివున్నాము. బస్తీలలో వుండే గొప్పవారిని చూసి మన గ్రామస్థులుకూడా ఈభోగద్రవ్యాలను ఉపయోగించి నాశనంకావడం ప్రారంభమైనది. తనదానికి తిండి, కట్టుకోవడానికి బట్ట లేకపోయినాసరేకాని ఈభోగద్రవ్యాలూ, విదేశీ దుస్తులూ లేకపోలే బ్రతుకరేరకేటంత పిచ్చిలో పడ్డారు ప్రజలు. జీవనానికి అవసరాలైన వస్తువులను వెనక్కి తోసి ఉయ్యకుపోకమా, భోగానికి, భోగం అని అనుకునే అనుకరణాలనూ కావలసిన వస్తువులకు అక్కర ఎక్కువ అయింది.

ఈపిచ్చి యిప్పటికీ వృద్ధి అవుతూనేఉన్నది. ఇరవై ఏళ్లకిందట కని విని యెరగని కొత్తవస్తువులు పుట్టివచ్చుటనుండి మనకు వున్నట్లూ, అవి లేకపోలే బతకలేనట్లూ అనుకునేటంత అలవాటు అయి అవసరములై వాయి. మోటారులు, గ్రామోఫోనులు, సిగీమాలు, ఫోటో కెమెరాలు మొదలయినవాటి సంగతి చూడండి. ప్రజలకు వోటుపాక్కులు గల ప్రజాసంస్థలను స్థాపించిన ఆంగ్లనాగరికత ప్రభావంవల్ల సమస్తభోగాలూ తాముకూడా అనుభవించాలనే భావం జనసామాన్యంలో వృద్ధి అయింది. దీనికి తోడు యూర్పాల వచ్చి ప్రజలలో బాధ్యత, పాదుపు వుండాలనే భావాన్ని క్షీణింపచేసి ఐరోపాస్థానభూతికీ తీవ్రపరమావధిగా చేశాయి. ఈవిషయంలో ఆసియా, ఆఫ్రికాదేశాలు అమెరికా, ఐరోపాఖండాల దారికీ పట్టివాయి అని ఆచార్య ప్రభుల్లచంద్రరాయగారు వ్రాశారు. (Life and experiences of a Bengali Chemist; Sir P. C. Ray. Vol. II. pp. 340-41)

చక్కని ముత్యాలసరాలు

= శ్రీ శ్రీరంగం శ్రీనివాసరావు =

= ● =

ఎర్రశాలువ కప్పుకొని మా
ఇంటి కొచ్చిం దొక రివాల్యూర్
బాధలో బెంజైన్ నీసా
ప్రేమలో డైమాన్ రాణి.

మెడకి కాంచనమాల చక్కని
జడకి చుట్టిన పుష్పవల్లి
చావుబదుకుల జమిలిదుప్పటి
కప్పు కొచ్చింది.

ప్రేమగానం మోసుకుంటూ
మహాశంఖం మాటలాడదు
వింద్రకామ్యక మంత్ర బల్లం
మబ్బుచాటున మాయమైనది.

పాతపీచా పీతపాచా
పాడుకుంటూ తిరుగుతాయట
కొత్త గొంతుక చెవిని పడితే
గుడ్డు నిప్పులు చెరుగుతాయట.

నేను వెల్లిన నాటినించీ
సీడలోపలి మేడ దిగదట
కోడిగుడ్డు ప్రమాణకంగా
కృష్ణశాస్త్రీని చదవలేదట.

నన్ను తిట్టిన తిట్లతోనే
మల్లెపూవుల మాల కట్టెను
నాకు వ్రాసిన ప్రేమలేఖలు
పోస్తుచేయుట మానివేసెను.

వెయ్యిరాద్చిప్పలని మేసిన
వెర్రకుక్కకి గాలివాన
రోలు చెప్పిన కథకి పాపం
డోలు కంచీకి వైనమైనది.

ఓరి కూపస్థ భల్లూకం
గోడపై రుద్రాక్షపిల్లీ
ఆటలోపల అరిటిపండా
పాట లెందుకురా.

ఎగురుతున్నాయ్ ఇనపకోటలు
వగులుతున్నాయ్ పాతపాటలు
రగులుతున్నాయ్ రాచబాటలు
రాజకోనేరా.

ప్రేమకి సంఘానికి ఓక
జారుముడితో చాలు పోరా
నిన్ను తిట్టేవాళ్లకోసం
కల్లు విప్పవ్వు నిద్రపోరా.

ఇదే నాకడసారి సలహా
ఇలా తే నీమనీపర్చని
ఆంధ్రపత్రిక కప్పుకొని శా
రడవి కేగిందా రివాల్యూర్.

నేడు నా కంట్లో సివంగులె
నిద్రలో నిలిచే భిరంగులు
కాళ్లచుట్టూ కపాలాలే
కావ్యగీతి కలాపాలు.

న హ జ సౌం ద ర్య ము

‘కా మి ని యా నూనె’ ప్రతిరోజూ వాడుట వల్ల వేల కొలది స్త్రీలు తమ కేశ సౌందర్యాన్ని పెంపొందించుకుంటున్నారు. దీనిని వాడినవెందు

కలు తాగా పెరిగి మెదడుకు చలనచేయును.

కామినియా నూనె

(రిజిస్టర్డ్)

పీసా 1-2 రూ 1/- 3 పీసాలకు రూ 2/10-
 వి. సి. ఛార్జీలు వేరే. ఉచితమైన మోస్తరు
 పీసాకు మూడు కాప్ల విళ్లలు పంపండి.

ఓటో దిల్ బహార్

(రిజిస్టర్డ్)

ప్రాంతిక విశిష్టతగల చక్కని మువాసన ద్రవ్యము. చాల సర్వోహనము. ఎంతకాల మైనా వాసనపోకుండ నుండును.

½ డౌన్ రూ 1/4- ఒక డౌన్ రూ 12/-
 వి. సి. ఛార్జీలు వేరే.

మువాసనగల కార్డు 1 అణా. ఉచితమైన మోస్తరునకు 2 అణాల విళ్లలు పంపండి.

పోస్ట్ యోగంట్టు:

ANGLO-INDIAN DRUG & CHEMICAL CO., BOMBAY. 2.

అమృత తుల్యమగు

ఎ. పి. యాకు టి

సక యౌవనము, చేడిపట్టున పటుత్వము చేటూర్పు నిష్కామధము. రక్తమును పరిశుభ్రపరచును. దాతుపుష్కరిగించును. షీటింగు

విక నరములకు పటుత్వము చేటూర్చును. వివాహికులకు సంకృప్తి, ఆనందము కలుగజేయు తత్త్వవర్ధకము. పీసా వెల రూ 10/-

రమణవిలాసిని Raman Vilasini Vatika

పిర్మయను గట్టిపరచి, ధారణశక్తిని వృద్ధిచేసి, ఎల్లరకుమ సంభోగములో తృప్తిపొందించు పరమ ఔషధము. వెల రూ. 1/-

మదనమంజరి ఫార్మసీ,

184, వైవాజురూ రోడ్డు, మదరాసు.

కర్నూలు:— కే. యస్. కోసగిరి అండు సర్జన్, రాజమండ్రి: కృష్ణరదాన్ డి. కో., మెయిన్ రోడ్డు

వారు ప్రత్యేకించి మిమ్ములనే గురిచూచుట లేదు..

●●● కాని ఆశుభదించవలసిన దుర్మద్రుష్టవంతులలో మీరొకరు కావచ్చును. విధి మీకు విరుద్ధముగా నుండిన—ఆ దుష్ఠితిని మీరు తప్పించుకొనవలయు. కాని ఇన్నూరెన్ను ద్వారా మీ కుటుంబమును కాపాడగలరు.

సంప్రత్తింతుడు:— నేషనల్ ఇన్నూరెన్ను కంపెనీ లిమిటెడ్.

7, కాన్స్టాన్సాన్ స్ట్రీట్, కలకత్తా.

పురాను గ్రాంథము:—

383 వైవాజురూ రోడ్డు,

మదరాసు.

డికహా డిక్వశి

[౪౪]

= శ్రీ చాగంటి సోమయాజులు =

వెళ్లేను పెళ్లికి వాళ్లందరితోటి. పడవనిండా కీక్కిరిసి కూర్చున్నాము. పదిపాను మైళ్లు గోదావరిలో ప్రయాణం. ఎక్కింది ఏరువాకపడవ. పొంగుతూ తోసుకొచ్చింది నముద్రపుబోటు. తాటిపెట్టంత కెరటాల నెత్తి తిరగేస్తూ లేచింది గాలి. తెరచాపలు రెండూ బిగిసి పూరిస్తే కొయ్యలు కీచులు పెట్టాయి. ఎత్తి కుడేస్తూ ఇనపనాగలిలాగ పడవ నీళ్లని దున్నుతున్నాది.

పడవహా రెగరగొడుతూ పెళ్లివారు గొడవచేస్తున్నారు. వివవలసిన విషయాలే. మామూలు మానవుల మురికిజీవితం అంతా వాళ్ల సంభాషణలో విమర్శ కొస్తోంది. రంకులు, రోగాలు, కుతంత్రాలు, కృత్రిమాలు, పెళ్లిళ్లు, పురుళ్లు, అచ్చాస్తలు-నర్వం వాళ్ల పిచ్చాపాటికీ కీలకం అవుతున్నాది. జీవితాన్ని సారస్వతంలోకి ఎక్కించి విమర్శించడలుచుకొన్న సాహిత్యపరులకి అదంతా చాలా ఖరీదైన ముడిపదార్థం.

పడవారేళ్ల నాపెల్లం వాళ్ల మధ్య పెద్దపేరక్కలా పేలాపనలోకి దిగింది. పడవారేళ్ల చైతే యేం? ఇద్దరు పిల్లల్ని కని, అబ్బో, అమ్మ అయిపోయింది. అమ్మలక్కలతో సరిగ్గా మాట్లాడుతోంది.

ప్రసాదరావుపెళ్లి. ఆఖరి కెలాగైతే నేం- అవుతోంది. అదృష్టవంతుడు. రెండు వేల కట్నం దావుకొట్టున్నాడు. పద్దెనిమిదేళ్ల పిల్లని పెళ్లాడుతున్నాడు. పుస్తా ముడేస్తే చాలు రెక్కట్టుకొని అదే గదిలోకి లాక్కెడుతుంది.

పెళ్లిప్రయాణంలో, పుచ్చపువ్వులాంటి వెన్నెట్లో, నిండుగోదావరిమీద హెత్తారీ లేకపోయింది. పడవలో కళ్లని కదుపుతూ ఒక్క పడుచుపిల్ల ఉంటే పడవలాగే మనస్సు ప్రయాణం చేసును, గుండెలు పాడుకుట్టు. ఆదాళ్ల జనాభా ఎక్కువగానే ఉన్నాది. కాని అందమైంది లేకపోతే అట్టేపోయే పడుచుపిల్లకి కరవైపోయింది. అందికే యీ డంపు (dumps).

లగ్ననమయం. శుభ్రమైన పెళ్లికొడుకు. ఎమ్మే చదివేస్తున్నాడు. పెళ్లికూతురు గుట్టిలాంటి కొండముచ్చు. పొంటినిండా నగలు, షరీరీర, తలనిండా పువ్వులు ధరించింది. అంచేత ఆమె నిడదవోలుప్లేషన్లో మనం చూచే సూచీముఖం కాదు. సర్కసు ఏరీనాలోకి అలంకరించి తీసుకొచ్చే ఆడకోతి.

మూడు ముఘ్లీ పడ్డాయి. తలంబాలు పోసుకొన్నారు. పెద్దాళ్లకి కన్నుల వైభవంగా ఉన్నాది కల్యాణం.

నా కేం పెర్రా? ఎందుకొచ్చే నీపెళ్లికి? ఈమనుష్యుల మధ్యకి? మొగాళ్లంతా గాడిదలు; విడ్డూనదరిద్రులు. అడాళ్లంతా పందులు. వాళ్ల మొహాలు విడతలు. మొగాళ్లంతా తండ్రులు (పితృదేవో భవ); అడాళ్లంతా తల్లులు (మాతృదేవో భవ)! అడాళ్ల చంకల్లోనూ, మొగాళ్ల తొడలమీదా, పందిరి రాటల కెగబాకురుకూ పిలపిల్లాడుతున్నారు పిల్లలు.

మంగళహారతిపల్లెం వట్టుకొని వలుగు రమ్మాయిలు పాట ప్రారంభించారు. భ్రాంతి అనుకొన్నానుకాని సరిగ్గా చూస్తే సత్యమే. అందులో చిట్టి ఉన్నాది.

చిట్టి సంభాషించేట్లది. నాపెళ్లొంకన్నా మూడేళ్లు పెద్ద. నాపెళ్లాం పిల్లలతల్లి. చిట్టింకా అవివాహిత. పదివేలమంది పడుచులను చూస్తాము. అంతా సముద్రపు ఇనకలో అడుగుల్లాగ మనస్సులోంచి మాయమైపోతారు. చిట్టిరూపం చూచామంటే చెరక్కండా మనస్సులో శాశ్వతంగా నిలిచిపోతుంది. “ఎందెందు” వెతకిచూస్తే “అందందు” దేముడు కనబడతాడు. కాని ‘అందా’ ఒక్క చిట్టిలోనే కనబడుతుంది.

ఒక్కొక్క స్త్రీ మనస్సులో బాగా ముద్రపడిపోతుంది. వదేపదే జ్ఞాపకాని కొస్తుంది. ఒక్కొక్క స్త్రీ ఒక్కొక్క రసాన్ని హృదయంలో ద్రవింపచేస్తుంది.

మాలకుమ్మ జ్ఞాపకాని కొస్తే కరుణతో కళ్లు నానిపోతాయి. అంబాయమ్మ జ్ఞాపకాని

కొస్తే వొట్లు గంగవెరు తెత్తుతుంది. అవిట్టి గుమ్మంలోంచి ‘ఛీచీఛీ’ అనాలి. వాళ్ల లచ్చి జ్ఞాపకాని కొస్తే ఇంతనా వాద్దని గుండె కాయ కసాయివాడి దైవోతుంది. లచ్చిని కొరతవెయ్యాలి. లేకపోతే పంజాబుపతాలానికి ‘బాల్’ చెయ్యాలి. చిట్టి జ్ఞాపకాని కొస్తే? సింహాననం వేసి కూర్చోపెట్టి ఆరాధన చెయ్యడానికి మనస్సు ఆయత్త మాతుంది! అందుకు కావలసిన పూజాద్రవ్యాలు అమర్చుకొంటుంది!

“ఏం చిట్టి? అని పలకరించాను. ఎంతో తహతహలాడి అవకాశం చిక్కించుకొన్నాను.

“రాత్రి నిన్ను చూశాను.” అన్నాది చిట్టి.

“ఇతే పలకరించావు కావు!”

“ఎక్కడో మొగాళ్లమధ్య నున్నావు ఉంటావా?”

“మధ్యాహ్నం పోవాలి”

“మామూరు రా.”

“తప్పకుండా.”

అంతటితో సంభాషణ అంతమైపోయింది. చిట్టిని నేనూ ఆకర్షించాను. అదిమాత్రం భాయం. కనబడ్డప్పుడల్లా ఎగాదిగా చూడండి ఒదిలిపెట్టదు. చిట్టి నామనస్సుని చెయ్యంలా వట్టుకొంది. ఒంటరిగా పడకకుక్కలో కూర్చుంటే, ఎదురుగా నవ్వుతూ నిలబడుతుంది. కాఫీ తాగుతూఉంటే పీల్చుపీల్చుకీ దాని అధరం మీద కళ్లు వార్తాయి. నిద్రలో కల కాదు. జాగ్రదవస్థలో ఉండగా చిట్టిలిల - నిజమైన

చిట్టిలాగే వెచ్చగా, బరువుగా మీది కొస్తుంది.

చిట్టితండ్రి కృష్ణారావు స్తీడరు. రోజు కూలి పావలా అయినా తెస్తున్నాడో లేదో, పెళ్లంటే మాటలా! కట్నాలు పోయ్యాలి. ఈజన్మ కలగాడు పెళ్లి చెయ్యలేదు. చిట్టికి పంథామ్మిదోయేడు! నాకు పెద్ద ఆశ పట్టుకున్నాది. చెరువులో తామరలా ఆశ బ్రంతా చుట్టుకుంది. నాఆశకల్లా హేతువు నాపెళ్లాం మల్లా కడుపుతో టుంది.

అడదానికి ప్రసవమంటే పెద్ద గండం. తల్లి పిల్లా ఏర్పాటులయివరకూ ప్రాగాలు పిడికిట్లో పట్టుకోవలసిందే. ఈమాటు ప్రసవంతో నాపెళ్లాం విధిగా చచ్చిపోతుం దని నిశ్చయించుకొన్నాను. పెళ్లాం చావు కోరడం చాలా జాలికరమైన విషయం. ఆమెతో తృప్తి పొందకపోతే పైతిరుగుల్లు తిరగొచ్చు. తిరిగినా నాపెళ్లాం ప్రతిఘటించదు. అంద వికారి అయిన పెళ్లానికి ఆరోగ్యం, అడకువ, మొగుడంటే పెర్రివ్యామోహం, ఏవంక పెట్టి తిడదామన్నా అవకాశ మివ్వని ప్రవర్తనా ఉంటే ఎలాగ చావడం? దాని చావు కోరడం ఘోరాలిఘోరం. కాని నా చిటికిన నేలుకింద పెళ్లాల రేఖలు రెండున్నాయి. ద్వితీయం ఎలాగూ తప్పదు. పెళ్లాం చచ్చి పోడం, చిట్టిని పెళ్లాడ్డం ఖాయం.

“రెండోపెళ్లి వాడి కిస్తారా” అని నందే హించడానికి నావిషయంలో భయం లేదు. చిన్నప్పడే పెళ్లయింది కాబట్టి పిల్లలు కలిగారు. పట్టున పాతికేళ్లు లేవు. నాపెళ్లాం కన్నా చిట్టే మూడేళ్లు పెద్ద! నేను కట్నం అడుగుతానేమో అని వాళ్లే భయపడాలి.

“రెండోపెళ్లి! కట్నాలుకూడా ఎక్కడ” అం దానికి నావిషయంలో వీల్లేదు. నేను తండ్రి కొక్క కొడుకుని. నాలుగు డబ్బు లున్న వాణ్ణి. నాలుగు డబ్బులు తెస్తున్న వాణ్ణి. ఇలా గ పెళ్లాం చచ్చిపోతే అలాగ చిట్టితో పెళ్లి అయిపోతుంది.

ఈమాటు నావివాహం ఆదర్శప్రాయం గా జరగాలి. నాచిత్తనంస్కారం ఊరికే పోకూడదు. పూర్వం పెళ్లి విదురోజులు. పెళ్లివారి ప్రాగాలు తీస్తూ వీకలమీద కూర్చు నేవారు. ఇప్పుడు పెళ్లంటే వోరాత్రి. మర్నాడంతా మర్నాడగా పెళ్లిపోవలసిందే. ఏక రాత్రివివాహం సంస్కరణరీత్యా ముంద దుగ్గే.

నాసంస్కరణ మరీ విపరీతం. పెళ్లంటే ఇద్దరు వ్యక్తుల వ్యవహారం. ఇద్దరు సాక్షులూ, రిజిష్టరు అవసరం. ఆజ్ఞాహోమాలు, పురో హితసంభావనలు, దీన్నరుపార్టీలు, అన్న శాంతులూ పనికిరావు. కాణీ కట్నం పుచ్చు కోను. పెళ్లానికి పసుపూ, కుంకం పెట్టక్క లేదు. పెళ్లిసంతకాలు కాగానే చకోరదంప తుల మైపోతాము. వెన్నెల్లో కరిరిపో తాము.

మాయిల్లంతా పాడుపాడుగా ఉన్నాది. ముందు దా బామీద మేడ వెయ్యాలి. స్త్రీంగు మంచం కొని పట్టుపరుపు కుట్టించాలి. బెంగు భూరు వేనంగి కల్లి రెండు కుక్కలిని తేవాలి. ఇదంతా చిట్టి పెళ్లామెతో మాట. లేకపోతే ఏముంది? చిలకలు చెక్కిన మా తాతయ్యపందిరిమంచం, అట్టలుకట్టిన మా నాన్న పరుపు, ఉచ్చకంపుకొడుతూ నాపెళ్లాం నులకకుక్కి కలిస్తే నాపడగ్గది! చెప్పే

దేమిటి? అవన్నీ నాపెళ్లాంతో మాయమై పోయి చిట్టితో నాయిల్లు ఒక మొగలాయి మహా లైపోవాలి.

హయ్య కాకినాడ క్లెన్సు! చిట్టి పిలిచిందని, నాపెళ్లాం ఎలాగా చచ్చిపోతుందని పెళ్లి కూతురుచూపుల క్లెన్సు! రామా రావుపేటలో కృష్ణారావుగారింటి క్లెన్సు.

“ఏం వోయ్ జ్ఞాపక మున్నాం? ప్రసాదంపెళ్లిలో కాబోలు చూశాం. కూర్చో. మరేమిటయ్యా మీపూరి విశేషాలా? మీరాజుగారి పిల్ల లెక్కడున్నారు?” అంటూ కృష్ణారావుగా రడిగారు.

“అక్కడే ఉన్నారండి.”

“ఎప్పుడేనా కనబడతారా?”

“అప్పటప్పట,”

“మనం కోట్లో కెళ్లొచ్చా?”

“అలేదారుగారి నడిగి.”

“రావాలోయ్ విజయనగరం. మీ మహారాజకుమార్ కూడా ఘట్టివాడే. యీ మధ్య ఆయన స్టేటుమెంట్లు చెడ్డఘాటుగా ఉంటున్నాయి.”

స్టేడరుగారు విశాఖపట్నం హార్వరు మీదా, వాలేరువిశ్వవిద్యాలయంమీదా అరగంట హాస్కు కొట్టారు. ఇంతట్లో స్టేడరుగారి పెళ్లాం, చిట్టి నీళ్ల బిందెల్లో కొళాయి కెళుతూ కనబడ్డారు. చిట్టిని చూడడం అయింది. స్టేడరుగారి పెళ్లాం కుకలప్రక్క వేసింది :

“ఏం వోయ్. ఎక్కణ్ణుంచేమిటి? పురు

టాడ్డులుకాబోలు. నీపెళ్లాం అటూ ఇటూ తేలిగ్గా తిరుగుతున్నాదా?”

“కులాసాగానే ఉన్నాడండి.”

“ఇక్కడా, పుట్టింటా?”

“మా యింటు.”

“సరిసరి. అన్నట్టు మూడోపురుడు చూ... భోయనాని కుండేం.” అన్నాది. అమాట స్టేడరుగా రసలేకపోయారు.

“ఉంటాను లెండి”

“వొస్తూ పోతూ ఉంటేనే చుట్టరికం. ఏవండీ విశాఖపట్నంవాళ్ల మాట ఇతనితో చెప్పిరూ?” అని మొగుల్లడిగింది.

“ఓనేవ్ మరిచిపోయాను!” అన్నాడతను.

“సరిసరి! అలాగే ఉంటుంది మన వ్యవహారం. ఇంకెప్పుడు చేస్తారండీ పెళ్లి? కన్యాదానమంటే గోదానమా? ఇద్దరు పిల్లలు పుట్టేకా, వోచెంప నెరినేకా?”

“చిట్టికేనా పెళ్లి?” అనడిగేను.

“ఇంకెవరికోయ్?”

“తొందరేమిటి లెండి?”

“తొందర కా కేమిటోయ్?”

“అంత తొందరైతే నాకు చేసేయండి”

“ఫా” అన్నాది చిట్టి.

“నాకన్నా మంచివాడు దొరుకుతాడా?”

“అలాగే అయితే అడిగేవ్! అబ్బ! నీపెళ్లాం జుట్టుకుంటుంది.” అన్నాదావిడ.

“పెళ్లా న్నొదిలేస్తాను.”

“సరిసరి! ఆమూడోపిల్లో, పిల్లాడో పుట్టిన తాపీగా వొదిలేద్దువుగాని. నాయన్నాయన! దేముడిలా గొచ్చావు. ఆసంబంధంగురించి కనుక్కొని భోగట్టా రాసిపెట్టు” అంటూ వీధిలోకి తోవలిసింది. తల్లి మాట్లాడుతూ ఉంటే పక్కగా చిట్టి చక్కగా నిలబడ్డాది. చిన్న మాట కలిసింది. నాకోరిక సిద్ధించింది. చిట్టిని నేనూ, నన్ను చిట్టి తనివి తీరా చూచుకొన్నాము. చిట్టి సీత కళ్లడం నామర్దాగా కనబడ్డా ఆమెచంకలో రాజమండ్రి రేకులించే అందంగానే అమిరింది.

భోజనమైంది. కృష్ణారావుగారు విశాఖ పట్నం వెళ్లివారి ఎడెను ఇచ్చి వాళ్ల ఫీజిగతులు కనుక్కొని రాయమన్నారు. మంచి ఉద్యోగమే. సావిట్రి స్త్రీడరుగారి తుల్యుమీద ‘జానోలండన్’ పత్రిక కనబడ్డాది.

“ఇదెక్కడిది?” అనడిగాను.

“ఇంకోస్త్రీడరుగారిది. ఇదేకాదు క్రైటిరియన్, మెయ్యూరీ, దిబ్బా దిరుగుండం తెప్పిస్తాడు. ఏంటో అత నిలాంటి పత్రికలన్నింటికీ డబ్బు తగలేస్తాడు. శుద్ధకేకు” అన్నాడు కృష్ణారావుగారు!

‘జానోలండన్’ వగైరాలు తెప్పిస్తున్నవాడు శుద్ధకేకు! ఆసంచిక పేజీలు తిరగేస్తే నేటి సారస్వతంమీద ఒక పనాతనుడి విమర్శ కనబడ్డాది. ఒక్కపేరా చదువుకోలేక పోయాను. అవతలగదిలో చిట్టి తిరుగాడు తున్నాది. అంత దగ్గరలో ఉన్న చిట్టికి, నాకూ ఎంత ఎడమైనా ఉన్నాది. దాని పెనకాలే తిరిగే భాగ్యం ఉంటే? చిట్టి

చిన్న ఘోషా పాటిస్తున్నాది. అంచేత వాళ్ల సావిట్రి కూర్చోడం ముళ్లమీద కూర్చున్నట్టు ఉన్నాది.

“నస్తాను” అని లేచాను.

“బాబ్బాయి! ఉత్తరం రాయి. కట్నం లంటే నావల్ల కాదు. లాంఛనాల్లో లోపం చెయ్యను. వచ్చిన వాళ్ల కింత అన్నం పెడతాను. ఇంత అన్నం ఉంటే ముడెట్టేస్తాను” అన్నాడు.

“కనుక్కుంటాను” అని బయలుదేరాను.

విశాఖపట్నం వెళ్లి చిట్టికి సంబంధం కుదురుస్తానా? పెళుతూనే ఉత్తరం రాశాను. వాళ్ల కప్పడే బరంపురంపిల్ల నిశ్చయమైపోయిందని. భయం పట్టుకొంది. నాకు తెలియకండా చటుక్కుని చిట్టికి పెళ్లయిపోతుంది. కాని ఎంత దుస్సాధ్యమైనా సాధ్యంగానే కనబడుతుంది. చిట్టికి పెళ్ల అయితే దాని మొగుడు తారని చస్తాడు. అప్పుడు విధవని పెళ్లాడి నధవని చేస్తాను. చిట్టి విధవ అయితేనే మంచిది. నేను ప్రాధేయపడుతూ పెళ్లాడితే నామీద స్వారీచెయ్యొచ్చు. విధవ అయితే దీనురా లైపోతుంది. దీనురాలిని పెళ్లాడినవాడు దేముడైపోతాడు.

ఒకనా దర్శరాత్రి నన్ను మావాళ్లు లేపి మంత్రసాన్ని తీసుకురమ్మన్నారు. చీకట్లోపడి దేముడా అని పెళ్లెను. మంత్రసాని రాకండానే నాపెళ్లానికి పురుషోద్భింది. ఆడ పిల్ల పుట్టింది. ఇవా నేను బాగ్రత్రపడక పోతే పెళ్లాం ఏటలా తేలిగ్గా కని ఇల్లు నింపేస్తుంది. పురుషుడు దానికి గండం కాదు.

కాని చిట్టిచెయ్యం నన్ను వదిలిపెట్టలేదు. కోర్కెలు అణచివేస్తే మనోవికారాలకింద తేలుతాయి. కోర్కెలు సాఫల్యం చెయ్యడమో, లేక జయించడమో మనం చేస్తూ ఉండాలి. చిట్టితో కాపురం చెయ్యకపోతే ఇంకేం జన్మ? ఆకోర్కెతో నేను కుంగిపోవలసిందేనా? లేదు లేదు. వాంఛానివృత్తికి మార్గా లున్నాయి. లేని ఊర్వశితో కాపురం చెయ్యడాని కవకాశా లున్నాయి.

పడకకుర్చీలో మధ్యాహ్నం కునుకు. నగంనిద్రలో తలగడమెత్తడనం ఊర్వశి చెక్కిల్ల దనుకో. ఊర్వశి సాహిత్యారమాకుంది.

మెత్తటి పరుపుమీద పడుకుని పల్పటి కండువా మునుగు వెయ్యి. ఊహించు. ఊర్వశి సీపక్కలో ఉంటుంది.

ఏటాడ్డుకి పోయి ఇనకతి స్నెక్కి కూర్చో. భావగీత మోటి సీ కళిమానమైనది కూనిరాగం తియ్యి. భావప్రపంచంలో కెల్లి మనస్సుని ఊర్వశివైపు మల్లించు. సీ క్కావలసిన సన్నివేశాలు సంప్రాప్తమౌతాయి.

సీపక్కలో పెల్లా మున్నాదా, సదవ కాశం ఉన్నాది. పెల్లాన్ని ప్రతిరాత్రీ ఊర్వశి అనుకో. చీకట్లో కళ్లకి కాదందానికి హక్కు పోతుంది. మనస్సుతో చూడు. మసిబాగు మాణిక్య మైపోతుంది.

నిజంగా ఊర్వశిని తెచ్చి సీ కప్పజెపే నువ్వు చాలా చిక్కుల్లో పడిపోతావు. సంపాదికి ఊర్వశి దరిద్రదేవత, దుఃఖకారణమూ అవుతుంది. ఊహఊర్వశి రాజ

యోగాన్ని సిద్ధిపిస్తుంది. ఊహఊర్వశిని పట్టుకొని 'చింబరోజో' అగ్నిపర్వత శిఖరాం చలాలకి పీకాల్లు పోవొచ్చు. ఆఫ్రికా ఎడారిలో బిడార్ ప్రయాణం చేసి తోవలో నువ్వు, సీ ఊర్వశీ గుడారం వేసుకొని ఉక్కాపీలుస్తూ లొట్టిపిట్టపాల్తో కాఫీ పెట్టుకోవొచ్చు.

ఆవిధంగా చిట్టితో 'ఊహఊర్వశి' కావరం చేస్తున్నాను. భావకపుల ఆవేశం నాకు పట్టుకొం దనుకుంటారు కాబోలు. భావకవిత్వంమీద అనాదరణ, కవిత్వలో వాస్తవికత, అతివాస్తవికత అంటే అభిమానం ప్రబలిన తరువాతనే నా యీ మనోబాద్యం. మనోబాద్యం కాదు, మనో మనోజ్ఞత.

నాభార్య మల్లా గర్భిణి అయింది. ఇట్టే తిరిగొచ్చేయి నవమాసాలూ! కొడుకుట్టేదని అత్తవారు శుభలేఖ పంపారు. బారసాల కల్లాను. బారసాల్లా, సత్యన్నారాయణవ్రతాలూ ఇవ్వలేదే. అయితే నేం? శుభమైన చాపూ, పెల్లానికి చీరా, కొడుక్కి బంగారపు వొత్తులూ మామగారు పెట్టేరు. అంచేత పెల్లాతో పీటలమీద కూర్చుని అత్తారిని సంతోషపెట్టేను.

నెల కొక్కరోజు తక్కువచేసి, నడ్డి బిగించి పెల్లాం చంటాడితో టింగురంగా మని వచ్చింది. కాని చిట్టి కింకా వివాహం కాలేదు. నాకు నలుగురు సంతానం.

చిట్టికి పెల్లికావడం ఇప్పటికీ నా కిష్టం లేదు. పెల్లే అయిపోతే తెలసీతో గింజకు చస్తాను. చాలాకాలం ఎవరిదగ్గరా చిట్టి

అన్న అందాలరాణి పెళ్లి కున్నాదని మా
టవరనైనా చెప్పలేదు. ఎవడైనా పెళ్లాడేస్తా
డేమోనని భయం! ఎంతమంది పెళ్లికొడుకు
లైనా చిట్టిని చూచారు. అందం ఎవడి
క్కావాలి? గజతుడు ఆఫీసరుగారి కూతురు
కోతైనానరే తెనుగుప్రాధాన్యం పెళ్లాడతారు.
చిట్టి కింకా పెళ్లి కాకపోడం, జీర్ణించిపోయినా,

నాలో దురుద్దేశాలని రేపుతున్నాది. చిట్టి
కింకా పెళ్లి కాకపోడం తెనుగుయువకుల రస
జ్ఞతాదారిద్ర్యం వెల్లడిస్తున్నాది.

చిట్టి కింకా వినాహం కాలేదు. నాకు
నలుగురు సంకాసం. ఇప్పుడు చిట్టికి ఇరవ
య్యేళ్లలో ఏడు నిండిపోయింది. చిట్టి నా
పెళ్లాంకన్న మూడేళ్లు పెద్ద.

కొండమీది కుర్రవాడు

సర్వ జీవనాదుడూ దీనాదుడూ అయిన మోక్ష
దగవారు తన అనంత కీర్తనలను అంతటా ప్రస
రిస్తున్నారు. కుర్రవాడు గారికి తన రోజుని అంజెట్టు
తున్నాడు. శ్రమగా పనిచేస్తున్నాడు గోదలక్రిందా.
విశాలమైన చెట్లక్రిందా నీడలు విస్తరించి ఉన్నవి. సేద్య
గాంధ్రు బొలాంలో పని చేయకొంటున్నాడు. నదీతీరాన
పశువులు మేస్తున్నవి దూరాన ఉప్పుల స్త్రీమండి అలిసి
విసవస్తున్నది. ఇది బాంకమామి—దీనిని ప్రేమించేవారి
కళ్ళ కెంత మనోహరం దృశ్యం.

ఈ విశిష్ట మనరేకానికి కంఠకుండా
ఉంటుంటే మన మందరమూ పోతమింది
వైదికులకు సహాయపడుతూ కామేశ్వరు
శ్రువును ప్రసరించువారి.

ఈ ప్రకారంలో ఇక్కడి జీవితం అనేక శతాబ్దం
పాటు కొంతయుకమార్గం ప్రవహించగలిగింది. గొప్ప
పట్టణాలలో జీవనం చేసేవారికి సహితం ఈ ప్రకారం
అనుభవవేద్య ముపుతూనే ఉంటుంది.

మమంబ వాతావరణంలోనూ సహవాసంలోనూ నాలు
కొవిద్యోగన దినాదేయం ప్రకారం జీవితం జపాను
సేదం అర్థమంతర్ల సమూలంగా పెల్లగిందనింది.
నాలుగుకోట్లమంది దీనాదులు తమ జీవిత మాయాల్లను
కోల్పోయినారు.

ఎవరికి వారాలో చించుకోండి;

అందరూ కలసి పనిచెయ్యండి!

అదే దేశీయ యుద్ధ రంగం.

రాజరాజనరేంద్రుని

కలిదిండితామ్రశాసనము

= శ్రీ నేలటూరి వెంకటరమణయ్య =

కృష్ణామండలములోని కైకలాదుతాలాకాకు శేరిన
కలిదిండి గ్రామమున నొక నైకు పాటిమట్టికై
త్రవ్యయంజగా వరాహముద్రతోటి కడియమున
సూర్యున యైదు శేకుల తామ్రశాసన మొకటి భూగర్భ
మున గానవచ్చెను. సదరు నైకు కడ దానిని గ్రహించి
మిత్రులు శ్రీ గూడవల్లి రామబ్రహ్మచారిగారు
ప్రయరజార్థము నా కిచ్చిరి. శాసనము నాచేతికి వచ్చి
దాదాపు నాలుగేండ్లయినను తారజాంతరములవల్ల ఇంత
కాలము పరిష్కరించి ప్రకటింప వీలుకలుగదాయె.
భూగర్భమున చిరకాలము స్థాపితమైయుండిన తారణ
ముననేమో శాసనపు శేకులను దట్టముగ చిలు మావరించి
నిట్టెము గట్టుకొని యచ్చటచ్చట నందలియందలి
యక్షరములను పైతము దివివేసియుండెను; శాసనము
యొక్క కడవటిశేకులో బాలభాగము తునిగి వట్టమై
పోయెను. సంకీర్ణముగ లభించిన రిక్కిన నాలుగు
శేకులయందుగూడ వచ్చటచ్చట లెజ్జములు పడినవి.
శాసనము నాచేతికి రాకపూర్వమే కడియ మెవ్వరి
చేరనో తెగగొట్టుబడియుండినది. శాసనముశేకులనుండి
చిలుమును వదల్చి పరిశుద్ధముచేసి యిచ్చినందులకు
మద్రాసుగవర్న మెంటుయ్యాలయము మావరింపెందెం
టగు డాక్టరు అయ్యప్పకొగారికిని, ఆర్కియలాజికల్
కమిషను డాక్టరు పరమశివకొగారికిని వాక్యతజ్ఞతా
పూర్వకపందనములను సమర్పించుచున్నాను.

పరిమాణాదులు

సంకీర్ణముగ నుండు నాలుగుశేకులయందు
ఒక్కొక్కటియు ౧౦ అం. నిడివియు, ౫ అం. వెడ
ల్పును గలది. లభ్యమైన యైదవశేకుయొక్క నుంకవెడ
ల్పునీటివలె నైదంసుకములే యైవను నిడివి హెచ్చు
తగ్గులుగలిగి యున్నది. దీని నిడివి కొన్ని తావుల ౨ అం;
మటికొన్ని యెడల ౩౪ అం. కడియము బటువైనది.
ఘనము ౪ అం; మధ్యకొలత ౫ అం. శేకులలోని లెజ్జ
ముగుండ కడియము దూర్బబడి రెండు కొనలును
గలియు చోట రాజముద్రకతో జేర్చి తాపటము నేయ
బడియున్నది. వలయుముతోగూడ శేకులయొక్క
కూకము ౩౯౨ తులములు. పరిమాణాదులను నిశ్చయించి
నాకు దెల్పినందుకు (ఇప్పడు) గవర్న మెంటు ఎస్ట్రా
ఫీటు శ్రీ రావుబహదరు సి. ఆర్. కృష్ణమాచార్యులు,
బి. ఏ. గారికి వాక్యతజ్ఞతా నిండుమాలయన దెల్పుకొను
చున్నాను.

రాజముద్రక

ఇంతవఱకు లభించిన పూర్వచాగుక్యముద్రక
లలో నిది కడు సాంపైనది. దీనితో బోల్పదగినవి
పెక్కు కొనరావు. ఉభయతలములను ఆచు తీర్చ
బడియున్నది. ఆభోభాగము నాలుగుశేకుల పుష్పము
వలె దీర్బబడి కర్ణిక యుండు చోట వలయుముతో
దాపటమునేయబడియున్నది. ఉపరితలము ధ్యమున

'గ్రీకువశాంకుశం' అను విరుదాక్షరములును, వాని పైభాగమున బాగుకృష్ణపాలర రాజ్యచిహ్నములును విలసముగా తెక్కబడియున్నది: మధ్యభాగమున దాసలిముఖమై పరుగిడుచుండునట్లు తెక్కబడిన

ములు ఇంతకుపూర్వము ప్రకటితములైన రాజరాజ నరేంద్రుని కోరుమెల్లి పంచంపూడి కాసనములనంటిచే; లోరుగ తెక్కబడియుండుటచేత శిథిలమైన తావులయం దు దప్పు తక్కినయెడల పుష్టముగా గానవచ్చుచున్నది.

[రాజమహేంద్రవరం]

చాగుకట్టల వరాహాలంఘనమును, దాని యెడట అంకుశమును చెరుక దేవుడును, పాత్రమునకు కొంచెము పైన కంఠమును, తలదోకలకడ చామరములును గాన వచ్చెడివి. వరాహముయొక్క శిరమున కెగువ ముద్రిక పైయంచు నామకొని ఛత్రమును, వీపున కెగువ నూర్ధ్వచంద్రబింబముల యాపములును చెలియవచ్చు చున్నవి. విరుదాక్షరములకొండ ఎడమవైపు చిన్న గద్దెయు, మధ్య వాల్లారేకులతోడి భువ్వమును, కుడి ప్రక్క నాకముతోడి తామరపువ్వును గలవు.

లి పి

ఇందలి లిపి తూర్పుపముద్రాంధ్రదేశమున క్రీ. శ. ౧౧-వ శతాబ్దమున సామాన్యముగ వాడుకయం దుండిన ప్రాచీనాంధ్రలిపి. వ్రాత చక్కనిది. అక్షర

కాసనమునందు వెరసి ౧౨౨ పం క్తులవ్రాత కలదు. మొదటిరేకు మొదటిప్రక్కను, పైదవరేకు రెండవప్రక్కను వ్రాత యేమి యు గానరాదు. తక్కిన రేకు లన్నిటిలోను రెండుప్రక్కలను వ్రాతకలదు. మొదటిరేకు రెండవ ప్రక్కను, మూడువాల్లు రేకుల మొదటి ప్రక్కను నొక్కొక్కదానియందు ౧౬ పం క్తు లును, రెండవరేకున కుభయవ యములనొక్కొక్కదానియందు ౧౭ పం క్తులును, మూడవరేకు ద్వితీయపార్శ్వమున ౧౫ పం క్తు లును, నాల్గవరేకు రెండవవైపు నను, పైదవరేకు మొదటివైపు నను ౧౩ పం క్తులునుగలవు. ప్రస్తు తము పరిష్కృతమగుచున్నదాని లో గూడ రాజరాజనరేంద్రునిది మూడుతామ్రకాసనములు లభించి నవి. వీని యన్నిటియందును

సామాన్యముగ నొక చిత్రము గానవచ్చుచున్నది. ఈకాసనములకు సంబంధించిన రేకులన్నియు వీనికొల కే ప్రథమమున సిద్ధపడినవి కావు; కొన్ని ప్రాచీన తామ్రకాసనములనుండి సంగ్రహింపబడి యుండలి ప్రాతయక్షరముల జదియొట్టి తలమును పదుముచేసి వాడబడినవి. ప్రాచీనాక్షరములు జదిపియు సంపూర్ణ ముగ యావుచెడక నూత్నముగ బొడకట్టుచున్నవి. ఇట్లు మొదటివ్రాతను చుడిచి దానిపై మరల వ్రాసిన వ్రాత కాంక్షమున 'పాలింపె'ప్రబంధుడు. కోరుమెల్లి కాసనమును బరిష్కరించు సందర్భమున దాక్కురు ప్లేటుగా రిట్లు చెప్పియున్నాడు: "ఇందలి మొదటిరే కొక పాలింపెప్రస్తు: వెలుపలిప్రక్క, పండ్రెందుపం క్తుల ప్రాచీనతరమైన చదరవు టక్షరముల వ్రాతపాల కువ పుష్టముగ గోచరించుచున్నది. తాని యక్షరము లన్నియు జక్కగ జదిపిపోయియుండుటచేత శేఖాగ

మును నిర్ధరించి చదువుటకు కళ్యాయగాక యున్నది" 1 నందంపూండి కావనమున నినిషయమునందు గాంత వ్యత్యాసము గానవచ్చుచున్నది. కోరుమెల్లి కావనము వలె నదియు గాంతరణము ప్రాతకావనపు రేకులలో జడమనీయబడిన ప్రాచీనాక్షరముల మీద జెక్కబడినది (మా: రే. 3, ప్ర. ౨, పం. ౫౦-౫౫). ఇంచేకాదు. మళవర్ణన గలయంతకట్టు నట్లే పం. ౫౫-౫౬వది న యొక ప్రాతకావనపు రేకులలో దానమును వివరించు క్రొత్త రేకులు జతనీయబడియున్నవి. ఈ విషయమై దాక్షుల కీర్తారక గార్జున చెప్పియున్నాడు: " (నందంపూండికావనమునందలి) యక్షరములు సర్వత్ర దక్షిణమున వాడుకయందుండినవే. కాని వీనియందు రెండు పూర్వోత్తరఘట్టములు బొడగట్టుచున్నవి. ఏబదియవంత్రి (మాడవరేకు రెండవప్రక్కలోని ౬-వ పం. ౩) వలకు నందలి యక్షరము లిచ్చుడి యందురాజకావ్యకావనముల యక్షరముల జోలియున్నవి. ఈ యక్షరములయందే మాడవరేకు కడవలకు మొదట చెక్కబడియుండెను. కాని ౫౦-౫౫ పం. ౫౬లో నీ యక్షరములు జదియగొట్టుబడి, మాడవరేకునందు (౫౦-౬ పం. ౩లోని మొదటి మాడక్షరములుదప్ప) కడవటి ౬ పం. ౫, ౬, ౭-వ రేకులను గుండాచాచునిచే జెక్కబడిన మొదటి రాజరాజయొక్క కోరుమెల్లికావనపు ప్రాతమజూరిన యక్షరముల లిఖింపబడియున్నవి" 2

ప్రస్తుతము విరివగ్నముననున్న ఈకలిదిండి కావనములోని యుత్తరభాగమునూడ వైశిష్ట్యవర్ణిత యక్షరములను జదివి స్పష్టముజేసిన ప్రాతకావనపు రేకుల మీదనే చెక్కబడియున్నది. దెబ్బదియైదవ (రే. 3, ప్ర. ౨, పం. ౫) పం. ౩ మొదలుకొని కావనాంతమువలకు ప్రాచీనాక్షరముల యానవాళ్లు స్పష్టముగ దలియవచ్చుచున్నవి. అక్షరము లన్నియు జక్కగజదిసిపోయి యుండుటచే వానిని గుర్తించుటకు సాధ్యపడదాయెను. మొదటి రెండురేకులకు జెక్కిన విశేషిరి తజ్జిన

రేకుల జెక్కినవానికంటె భిన్నమని నోచుచున్నది. కాని కావనమున దన్నియొడలను నక్షరములకు గాఢమైన పోలిక లగపడుచుండుటచే నీయంతయు పొత్తి చెప్పటకు వలచుపడదు. రాజరాజనరేంద్రుని కాలమున ప్రాతకావనములను జెరిచి వానిపై నూతనకావనముల వ్రాయు వాచార మేల ప్రబలమో తెలియదు. రాగి వలసినంత లభింపకపోవుటయే దీనికి కారణమై యుండు నేమో.

భాష

కావనభాష సంస్కృతము; గద్యపద్యాత్మకము. వాచావారుల వృత్తములు కవి కలవు; కాగద్యులు (పెద్దరి దిన్నవి చేరి) పద్యములతో దిలకిండులవ్యాయమున గలసియున్నవి. కావనగ్రంథ మంతయు సంస్కృతమున విరచితమైనను దానియందు దప్పటచ్చట గొన్ని తెనుగు మాటలు గానవచ్చుచున్నవి. వాశోద్దిష్ట గ్రామపు జాతిమేర మొదలగువానిని వర్ణించు సందర్భమున "ధరేవులు వామ విషయసహితం పల్లవు నంద్రవార విషయం" (పం. ౩౪-౩౫); "తామరకొనిని కొద్దిండి యేటంబాసిన తల్లికొయ్యి వామ నదీ" (పం. ౧౦౮-౯) యను వాక్యము లీ యంతయును విదితము నేయుచున్నవి. రేఖకుని ప్రమాదమున కావనగ్రంథమున పెక్కుతావుల దప్పలు దొర్లియున్నవి. వీని నన్నిటిని అభోజ్ఞాపికలయందు రెలుపుచున్నాను.

ప్రశస్తి

ఈ కావనమున కప్పటి యవ్య చాతుర్య రాజకావనములతో సన్నిహిత బాంధవ్యము కలదు. ముఖ్యముగ నీపట్టున రాజరాజనరేంద్రుని కోరుమెల్లి నందంపూండి కావనములును, నతని రెండ్రయగు విమలాదిత్యుని రణవీర్రూండికావనమును స్మరింపదగినవి. శబ్దజాలముదేకాక వాక్యములయందును పోలికలు గలవు. శ్లోకములు కొన్ని కొంచెమైన మాన్యు లేక గానవచ్చుచున్నవి; ఇందుక మాన్యుతో మఱికొన్ని యగపడుచున్నవి. కావన గ్రంథారంభమందలి 'శ్రీధామ్న' (పం. ౧-౩) 'తస్యా దధూర్' (పం. ౩-౪) కొంచెము మాన్యుతో నన్నిటి యారంభముకను గలవు.

1. Indian Antiquary, XIV p. 49.

2. Ep. Ind. IV. p. 301

అందఁడు కలివయ్యోకములతోగూడ గానవచ్చు గద్య (పం. ౪౦-౪౧) యన్నిటియందును కించిద్యర్థి త్యాస మేవియు లేక పర్యక్ర యోకవిధమున నుండకపోయినను కేవలము భిన్నమని చెప్పుటకు నీలులేదు. ఒక కావనమందలి గద్యకు మఱియొకదాని యందలి భేదములు పాఠాంతరములని చెప్పదగియున్నవి. పైచేర్చొనిన కావనము లన్నింటిలోను గోరు మెల్లికావనగ్రంథము దీనికి గడు పన్నిహితము. ఈ పెద్ద గద్యయందు వచ్చెడి స్లోకములు కొన్ని యన్ని కావనములకును సామాన్యము. 'త్రుత ప్రస్థి' (పం. ౧౧-౧౨) యను స్లోక మిండుక భేదములతో నన్ని టను గలదు. అట్లే 'తస్యాసీ ద్విజయాదిరోగి' (పం. ౨౩) యనునది యన్నిటిలోను బొడవూపుచున్నది. ఈ కావనములోని 'అమృతావానతో' (పం. ౪౧) యను ననుష్టు పిండుక వ్యత్యాసముతో కొరుమెల్లికావనమున నగపడుచున్నది. 'తతః పరం' (పం. ౪౫-౪౬) రెంటును నొక్క తెరనుననే కలదు. దీని తరువాత వచ్చు 'అథ దావాల్లావా జ్ఞాతా' (పం. ౪౬-౪౭), 'యస్యోత్తమాంగం' (పం. ౫౫-౫౬) 'పద్విపం' అను స్లోకము రీతి ద్వేదముతో రెంటును గానవచ్చెడివి. మఱి యొక 'భాగ్యతపసు ప్రవరవాధ' (పం. ౫౬-౫౭) యను స్లోకముయొక్క పూర్వార్థము కించిద్వేదముతో 'వాధపసు ప్రవరవాధ' యని కొరుమెల్లికావనమున చోళచక్రవర్తి ప్రభువరాజరాజును వర్ణించెడి యొక స్లోకముయొక్క ఉత్తరార్థముగ నగపడుచున్నది.

కావన గ్రంథము

కావనగ్రంథమును వారిగు భాగములగ విధి కింపవచ్చును: (౧) రాజరాజనరేంద్రుని పర్యంతము గల పూర్వచాళుక్యవంశానుచరితము, (౨) దావసందర్శ

౩. ఆయోధ్యలో నేబదితొమ్మండ్ర నామధేయ వృహాలర రాజ్యప్రసక్తియు, నసంతరదక్షిణాపథాగమ నమును శ్రీ. క. ౧౦౦౯ వాటి యైనది విశ్రవాదిత్యుని కాభేయముకావనమున కెప్పబడియున్నది. ఇం. అంటి. పం. ౧౬, పుట ౨౧.

౪. లక్ష్మణరాజ్యవ్యాపావళి, పుటలు ౫౭-౬౦.

వివరము, (౩) దానోద్దిప్త గ్రామమర్యాదవర్ణన, (౪) దావఫలాదికథనము.

౧. మొదట సంక్రమమునుగూర్చి కొంత చెప్పవలసియున్నది. సంక్రమమును పారాణికము, చారిత్రకము అని రెండు పాఠాలుగ కేర్పఱచవచ్చును.

పారాణికము:— కావనోక్త పూర్వచాళుక్య వంశానుచరితము భగవంతుడగు నారాయణుడు, బ్రహ్మ, అత్రి, చంద్రుడు మున్నగు దేవతలతో వారంభమై చంద్రవంశజుడగు శతావేరిని పుత్రుడు ఉదయనునినఱకు నవిచ్చిన్నముగ కెప్పబడినది. తరు వాత కొంతయెడ మగిపడుచున్నది. ఉదయనుని తరు వాతి రాజులను చేర్చొనక ప్రభావీకారుడు అనామ ధేయులను నేబదితొమ్మండ్రు రాజులయొద్దాపురము నుండి భూపరిపాలన యొనర్చి రని చెప్పి యాఘట మును దాటెను. తరువాత యరువదియవవాడగు విజ యాదిత్యుడు దక్షిణాపథమునకు వచ్చి త్రిలోచనపల్లవు నెదుర్కొని యుద్ధమున విపాకుడయ్యెనట. ఇతడు నుడిమజవచ్చుడు చూలా లైయొండిన ఇతని రాణి విష్ణు వర్ధను డను నొక కుమారుని గణెను. అతడు స్వవంశము నభివృద్ధిపఱచి నర్మదానీతువులమధ్య నుండు రేళ ముపై దవ యధికారమును నెలకొల్పెను. సంక్రమముగ నిందలి పూర్వచాళుక్యం పారాణికసంక్రమ మిది.

ఈ సందర్భమున చాళుక్యంల కీపారాణికవంశా నుక్రమణిక యెట్లు సంక్రమించెనో మొదట తెలిసికొన నలసియున్నది. దీని పాలకుల విమలాదిత్యునికి పూర్వము వేంగి నేలిన చాళుక్యరాజుల కావనములలో దేనియందును గానరాదు. శ్రీ. క. ౧౧-౧౨ శతాబ్దారంభ మున గల్యాణి రాజధానిగ నేసికొని కర్ణాటపర్వతాంధ్ర రేళముల బారించిన పాళ్యాత్యచాళుక్యంల కావనముల యందుమాత్రము నొన్ని పోలిక లగపడుచున్నవి.³ కాని యీ పోలికలు కాకతాలీయము లని నోచెడివి. ఒకవేళ రెండు రాజావలంబములలోను సామాన్యమైన గాథ యిట్టి చోటి నాడుకయుండునుటయే పైకెచ్చిన పోలికలను గారణమైయుండవచ్చును. సందర్శించితాంశముల నన్నిటిని మరికిలించియాడగా, శ్రీ. కే. క. ౧. లక్ష్మణరావుపంతులుగారు చెప్పినట్లు⁴ విమ

బాదిత్యుని కొలువున నుండిన ప్రళయైకరతే తమైలిన రాజానకు జండ్రవంశముతో సంపర్కమును గల్గించి దాని కనుకూలముగ నీకాపనమున గానవచ్చెడి పారాణికవంశానుక్రమణికను గల్గించి రని తోచుచున్నది.

పూర్వచాళుక్యప్రళయైకామమున విమలాదిత్యుని కాల మొక ముఖ్యపుట్టమైయున్నది. కృష్ణ విష్ణువర్ధనుని కాలమునుండి నులుగవిజయాదిత్యునిరణువను గల రాజుల కాపనములలోని ప్రళయై కొన్ని యల్పభేదములతో నాంధ్రదేశమును బాలించిన ప్రాచీన నృపాలుర ప్రళయైవలె నున్నది. దానియందు పాధారణముగ దాతయొక్క పితృపితామహులుమాత్రమే పేర్కొనబడియున్నారు. వారినిగూర్చి మఱి యెట్టి విశేషములును వందు కానరావు. నులుగవిజయాదిత్యుడు సింహాసనము నధిష్ఠించినదిమొదలు పూర్వచాళుక్యప్రళయైయందొక క్రొత్త మార్పు గానవచ్చెడిది. పితృపితామహులతోపాటు వేంగియిం దాదినుండియు ప్రభుత్వమొనర్చిన తూర్పుచాళుక్యరాజుల నందఱిని, వారి ప్రత్యేకరాజ్య కాలములను చెల్లు నాచారము ప్రారంభమాయెను. పురుషోత్తరములు గడచుకొలదియు గ్రమక్రమముగ ప్రళయైయు నభివృద్ధి చెందుచువచ్చుకడపటవంశవరిత్రగ బరిణామమందెను. విమలాదిత్యుని రాజ్యాభిషేకకాలమువలన వేరుమార్పు నందక ఇట్లే వాడుకయిం దుండెను. తరువాతి సింహాక మార్పు లొడకట్టెడిది. పారాణికవంశక్రమమును, సయోధ్యాసంపర్కమును, విజయాదిత్యుడక్షిణాపథగమనమును నవ్వదు నూతనముగ వంశచరిత్రతో జోడింపబడెను.

పారాణికవంశనిర్మాణమునకు గారణ మెద్దియో తెలియదు. క్రీ. శ. ౧౧-వ శతాబ్దారంభమునుండియు గలిగిన చోళరాజులుంటుంటున్నట్టి సంబంధ మొక కారణ మైయుండవచ్చును. అప్పటినుండియు బూర్వచాళుక్యులు చోళచక్రవర్తుల కాశ్రయింతులైరి. వేంగి రాజ్యము స్వాతంత్ర్యరహితమై చోళసామ్రాజ్యంత

ర్గతసంస్థానముగ మారెను. పూర్వచాళుక్యవంశజులు చోళచక్రవర్తుల కొలువున బ్రవేశించి చోళరాష్ట్రమున రాజకీయోద్యోగము నేయ నారంభించిరి. 5 చోళచక్రవర్తి మొదటి రాజరాజభరమారైయును మందనను వివాహమాడి విమలాదిత్యుడు దన రాజ్యాభిషేకమునకు బూర్వము చోళరాజధానియగు దంజనగరప్రాంతమున నుండు దిరువైయ్యూరు ప్రాసాదమున నివసించుచుండెను. పట్టాభిషిక్తుడై రాజ్యము నేయుచుండగా నొక్క పర్యాయ మతడు మాయగారి కడ కరిగినట్లు గానవచ్చుచున్నది. 6 చోళరాజవర్షము చెండ్లాడి, చోళరాజ్యమున నివసించుచుండుకాలమున విమలాదిత్యువకు దన వంశమునకు పారాణికరాజవంశములతో సంబంధము గల్గించుకొనవలయు నని యిచ్చు పాడెమియుండును. చోళచక్రవర్తి దన వంశము స్వయంభువు, బ్రహ్మ, నూరుగడు, మనువు, ఇమ్యుకు, రాముడు మొదలగు పురాణపురుషులనుండి యుత్పత్తిలై నని విశ్వసించి, తాను సూర్యవంశకుత్రియుడ నని ప్రకటించుకొనుచుండెను. అంతటి యుద్ధరాజవంశముతో వివాహ సంబంధము గావించుకొనిన విమలాదిత్యుడు స్వవంశ మంతకు దీసిపోయిన దని చెప్పట కంగీకరించువా? తాను చోళుల యాశ్రయ దైవంతమాత్రముననే చిరకాలము సామ్రాజ్యచైధవ మనుభవించిన నిజవంశ ప్రాధాన్యత యంతరించిపోవునా? కావున మాయగారి వంశమువలె దన వంశమును బ్రాచీనకుత్రియవంశ మని ప్రకటించుకొనుటకు విమలాదిత్యుడు పారాణిక వంశానుక్రమణికను నిర్మించుకొని కాపనస్థము గావించుకొనెను. చోళులు దను వంశము నూర్చునినుండి పుట్టినట్లు చెప్పకొన, విమలాదిత్యుడు దన వంశము నూర్చుని జోడగు చంద్రునుండి యుత్పత్తియాయెనని యు, మన్వాది పురాణపురుషులకు సములైన బుధ, పురుందర, భరతపాండవాదులు దన వంశమునకు మూల పురుషులనియు చెప్పెను.

ఈపట్టున విచారణయైనయెంత యంశ మింకొకటి కలదు. చాళుక్యవంశకర్త యనబడు విజయాదిత్యుడు చారిత్రకపురుషుడా, లేక కల్పితపురుషుడా? పరిశోధకవందితులు కొందఱు ఇతడు చారిత్రకపురుషుడనియు, ద్రిలోచనమట్ల చరిత్రకాలచోళుల సమకాలికు

5. ARE 44 of 1896.
6. ARE 683 of 1902 (S. I. I. viii 384); 315 of 1894 (S. I. I. v., 514).

దనియు సభిప్రాయపడుచున్నాడు. కాని ఈసందర్భమున కాశ్రయభూతములైన యాధారములు కేవల మర్యాదీనము లగుటచే విశ్వాసప్రాత్రులు గావు. చాళుక్య కులమునకెల్ల మూలకంద మనదగిన బాదామిచాళుక్య వంశమున నీవిజయాదిత్యునికి తావు లేదు. వంశకర్త ప్రస్తావనాసందర్భమున బాదామిచాళుక్యరాజులు విజయాదిత్యుని పేర్కొనకపోవుటయేకాక తమ వంశమునకు మూలపురుషుడు జయసింహుడగుట నని తెల్పుదురు. జయసింహునికి విజయాదిత్యుడను నామాంతర మున్నట్లెందును లేదు. కల్యాణిచాళుక్యులగుండ నీసందర్భమున విజయాదిత్యుని పేర్కొనరు. కాశ్రయముకాసనమున విజయాదిత్యునిసంస్మరణ కలదు. కాని యది యొక ప్రత్యేకవ్యక్తిని చెల్పినామము గాదు; చాళుక్యరాజుల విశేషనామము : రియ్యైదని చెప్పవచ్చును. ఈ క్రిందివాక్యము దీనిని తెల్లము చేయుచున్నది :

“సమస్తభూవశ్రయ సర్వకలోకాశ్రయ విష్ణువర్ధన విజయాదిత్యాది విశేషనామానామ్ రాజవత్సనా ముద్భవభూమిః”

కావున నీవిజయాదిత్యనామము ఇచ్చట సమస్త భూవశ్రయ సర్వకలోకాశ్రయ నామముల తరగతికి తేరినది; వట్టి విరుదు. పూర్వచాళుక్యులయందుగూడ విమలాదిత్యుని పూర్వకులెవ్వరు విజయాదిత్యుడు ధను వంశకర్త యని చెప్పియుండలేదు. నా రెవ్వరును వంశకర్త విజయాదిత్యుని నెఱుగరు. పైతెప్పిన యంశముల నన్నిటిని కణికించియూడిగా విజయాదిత్యుడు చారిత్రకవ్యక్తి యనియు, చాళుక్యవంశస్థాపకు డనియు తెప్పట సమంజసముగాదని తోచుచున్నది.

7. ఆచార్య డి. పి. నీలకంఠశాస్త్రి :
చోళ వృద్ధి. పుటలు ౫౭-౬౧. పూర్వము ప్రస్తుత వ్యాసకర్తగూడ నిట్టి యభిప్రాయమును గలిగియుండెను. కాని ఇటీవలి పరిశోధనమువల్ల నిది సమంజసముగాదని తోచుటచే దీనిని విస్మరించెను.

8. ఇం. ఆంటి. సం. ౧౬, పుట ౨౧.

9. ఇం. ఆంటి. సం. ౧౪, పు. ౫౩. (పం. ౩౩.)

చారిత్రకము:— పూర్వచాళుక్య ప్రతాపియందరి చారిత్రకభాగము వంశానుచరితముగ చేర్చుచున్న దని మీద తెప్పియున్నాను. పూర్వ చాళుక్య కాసనములలోని విశేషచరిత్రాంశము లెల్ల నిందు మూత్రప్రాయముగ వర్ణింపబడియున్నది. కాని తగిన వ్యాఖ్యానము లేక వానిని గ్రహించుట సాధ్యముగాదు. కాసనక్రమముగ్రహణమునకు వంశానుచరిత్రజ్ఞున మంతగ నావశ్యకము కాకపోవుటచేతను, గ్రంథరాచాళుక్యభిచేతను ఇచ్చట వ్యాఖ్యానరచనకు బూనుకొనలేదు. పూర్వ చాళుక్య కాసనముల స్వభావము నెఱిగినవారి కందఱికిని వారి వంశానుచరిత్ర పరిచితమే. వట్లు విష్ణువు మొదలు రాజరాజ నరేంద్రునివఱకు నడచిన చరిత్ర రాజరాజనరేంద్రుని యితర కాసనములందున్నట్లే యిందును గలదు. కాని యిచ్చేద మొకటి యిందు గానవచ్చుచున్నది. పూర్వచాళుక్య కాసనము లన్నిటియందును వట్లువిష్ణువును, నారసి తదనంతరము రాజ్యపాలన మొనర్చిన మొదటి జయసింహుని పేర్కొనిన పిమ్మట “తదనుశేంద్రరాజ వృత్తదినాని” యని యుండగా నీకాసనమునను, కోరుమెల్లి కాసనమునను “తదనుశేంద్రరాజనందన వృత్తదినాని” (పం. ౩౩) యని యున్నది. ఇది కేవల ప్రమాదజనిత మని గిలచెదను. ఏలనగా ‘ఇంద్రరాజనందన’ యని మఱి యే పూర్వచాళుక్య కాసనమునను గానరాదు. ‘ఇంద్రరాజ’ అనియే యన్నిటను గలదు. మీదుమిక్కిలి యేడు దినము లేలినవాడు ఇంద్రభట్టారకాపరనామ భేయ దను నింద్రరాజగాని యితని నందనుడు గాడు. ఇంద్రరాజకొమారు డిమ్మడి విష్ణువర్ధనమహారాజు. ఇరిడు తొమ్మిదివర్షములు రాజ్యము సర్వన ట్లర్చి పూర్వచాళుక్యకాసనములందును గలదు. కావున ‘ఇంద్రరాజనందన’ యనుపద తప్పనియు, మల్లేఖుని ప్రమాదము వల్ల గలిగిన యపహాత మనియు నిశ్చయముగ తెప్పవచ్చును.

పూర్వచాళుక్యకాసనములలో గానవచ్చు వంశావలియే యిందును గానవచ్చుచున్నది. రాజరాజనరేంద్రుని కోరుమెల్లిసందంభాండికాసనములు దీని కత్యంతసన్నిహితములు. కాని యిందు రాజరాజనరేంద్రుని

ద్రుని గూర్చి కొన్ని మూతవాంశములు గలవు. కొను మెల్లి నందంపూండి కావనములలోవలె నిచటను నుంద వాంబావిమలాదివర్ణుల వివాహమును, రాజరాజవరేంద్రుని జననమును వర్ణింపబడినది. ఇందును రాజరాజ వరేంద్రుని పట్టాభిషేకకాలనియాపణ్యైకము గలదు. ఈకము ౯౪౪-౯౪౫ సంవత్సర సింహ బలి ౨ గురువార మున నుత్తరాభాద్రాపదపక్షితిలగ్నమున వలెని పట్టాభి షేకమహోత్సవము నడచెను. ఈ విషయములు చిరపరి దితములే. ఇదిగాక నిం దొకటిరెండం మూతవాంశములు బొడగట్టుచున్నవి. రాజరాజవరేంద్రుడు బాల్యదశ యుండే యౌవరాజ్యపదవిన్న మైన రత్న కంఠికను బడసెనట. మఱియు నతని ముగ్గునింపఁబడిని విని సంత సించి యతని మాకుఁడు చోళచక్రవర్తి రాజేంద్ర చోళమధురాంతక చేవుడు దన కుమార్తెయగు నమ్మంగ దేవి నిచ్చి యువాహము గావించెనట. అమ్మంగదేవి వివాహాశ్రమంగపందర్శమున నామెరేంద్రియగు రాజేంద్రచోళచక్రవర్తిపక్షంప కొంత కలదు. అతని కీర్తి వైభవమును, పరాక్రమాదిశయమును, రాజ్యవిస్తారమును విపులముగ వర్ణింపబడియున్నది (పం. ౫౮-౬౪). కాని యందు తెల్పినదగిన విశేషచరిత్రాంశము లేదియు గానరావు. “ఏకస్యాపీదపి స హిమవానః”, “సద్వీపం చతురంబురాశిపరిభాం” (పం. ౫౮-౬౨) అను శ్లోకములు రాజేంద్రచోళుని గంగా దండయా త్రము, బూర్వ సముద్రాంతర్గత ద్వీపవిజయమును సూ చించుచున్నవి.

ఈ కావనగ్రంథము రాజరాజ వరేంద్రుని కీచిర మున నడచిన ముఖ్యాంశములను నాల్గింటిని చెల్పు

10. పం. ౫౨-౫౩. ‘బాశ్యే ధూమణ మధన ద్రత్నమయీ యస్య కంఠికా కంఠే’

11. మహాభారతకర్త నన్నియథ జ్ఞేయంక మును స్పష్టముగ చెలియవలెవియున్నాడు :

“పత్యాక్రయమల శేఖర
నిత్యోదయరాజరాజనృపసుకవిజన
స్త్రుత్యమహాగుణవిభులా
నిత్యాగతమాజ విమలధీరమణీయా.”

(అం. భా. అది. ౪-౧౩౨)

యన్నది: (౧) జననము, (౨) యౌవరాజ్యాభిషేకము, (3) రాజ్యాభిషేకము, (౪) వివాహము. వీనియం దొక్కొక యంశమును గూర్చియు జెప్పదగిన విష యము కొంత యున్నది.

౧. జననము:—రాజరాజ వరేంద్రుని జన్మకాల మును చెల్పు గ్రంథ సామగ్రి యెద్దియు నింతవఱకు లభించలేదు. సూక్ష్మముగ నిర్ధారించుటకు సాధ్యము గాకపోయినను మన కింతవఱకు చెలిగిన చరిత్రాంశ ముల నాధారపఱచుకొని యుజ్జాయించి స్థూలముగ నతని జన్మకాలమును సూచించవచ్చును. బాల్యముననే రాజరాజవరేంద్రుడు యౌవరాజ్యపదవిన్న మును రత్న కంఠికను బడసె నని పరివృత్తిలమగు నీకావనమువల్ల చెలియుచున్నది గదా. యౌవరాజ్యపదవిన్న మును నీకంఠిక రాజవరేంద్రు డతని తండ్రియగు విసు లాదిత్యుని రాజ్యాభిషేకమునకు బూర్వము బడసి యుండవలెను. విమలాదిత్యుని రాజ్యాభిషేకము శ్రీ. శ. ౧౦౧౧ లో జరిగెను. రాజరాజవరేంద్రుని యౌవ రాజ్యాభిషేక మతని తండ్రి సింహాసనము నధిష్టించిన విమృటనే జరిగియుండవలయును. ఒకవేళ నతని యౌవ రాజ్యాభిషేక మతని తండ్రిపట్టాభిషేకముతోపాటు శ్రీ. శ. ౧౦౧౧ లో వడిచెననియు, నప్పటికి రాజరాజ వరేంద్రుడు పదునారేండ్రప్రాయము గలవాడనియు డలచినచో నతడు శ్రీ. శ. ౯౯౫-౯౪౫ సంవత్సరమున బుట్టియుండవలయును.

౨. యౌవరాజ్యాభిషేకము :—రాజరాజవరేంద్రుని యౌవరాజ్యాభిషేకము నిరధ్యంతరముగ జరిగి యుండవలయును అతడు విమలాదిత్యుని జ్యేష్ఠపుత్రుడు. 11 మీదుమిక్కిలి యొక చోళచక్రవర్తియనుమడు ; మఱియొక చోళచక్రవర్తి మేనల్లుడు. కావున యౌవ రాజ్యపదమున కతనికి గల సహజమైనసామర్థ్యవశు దోడు తల్లివంకబంధువుల ప్రోద్బలమును జేపూడెను. ఇక నతని యౌవరాజ్యపట్టాభిషేకము నిరాటంకముగ జరిగెనని నిస్పంకాయముగ బలకవచ్చును.

3. యౌవరాజ్యాభిషేక మిట్లు నిర్వాహకముగ గొనసాగినను రాజ్యాభిషేక మంత మలభ్యముగ జరుగ లేదు. కొనుమెల్లి నందంపూండి తామ్రకావనములవలె

నీకాశనమును రాజరాజనరేంద్రుని రాజ్యాభిషేకము శకము ౯౪౪-వ సంవత్సర సింహ బ. ౨ నురువారమున మత్తరాధిద్రావహితవజీరి లగ్నమున జరిగినది తెల్పుచున్నదికదా! పూర్వచానుక్యకాశనము లన్నియు విమలాదిత్యునియవంతరము రాజరాజనరేంద్రుడు సింహాసనము నధిష్టించినట్లు తెల్పుచున్నది. ఇందువల్ల విమలాదిత్యుని రాజ్యకాలము ముగిసినవంటిది రాజరాజనరేంద్రుని పాలన ప్రారంభమయిన ననుకలపు సమాజముగ గణగుచున్నది. కాని యిది సరియని చెప్పటకు నీలుకాదు. విమలాదిత్యుడు శకము ౯౩౩-వ సంవత్సరమున బట్టాభిషిక్తుడాయెనని యతని రణప్రతీతిగాడికాశనము తెల్పుచున్నది. మఱియు వాకాసనోక్త దాన మాతని యాప్తమవర్ణ సింహమాసమున నిచ్చినట్లుచే చెప్పియుండుటచే 12 విమలాదిత్యుడు శకము ౯౪౦-వ సంవత్సర సింహమాసమువలన రాజ్యమొనర్చినవట నిస్సంశయము. తరువాత వార డెంతకాలము రాజ్యము నేయుచుండెనో తెలియదు. కాని యతని సంతతివారి కాశనములం దన్నింటను నత డేకు సంవత్సరముల కాలమే రాజ్యపరిపాలన మొనర్చినట్లు చెప్పియుండుటచే నతని యెలుబడి యప్తమరాజ్యవర్ణము సంపూర్ణికాకమునచే సమాప్తమైయుండవలయు నని తోచుచున్నది. ఈయనాపరిత్రాసనో విమలాదిత్యుని యంతిమ రాజ్యవర్ణమునకును, రాజరాజనరేంద్రుని పట్టాభిషేకకాలమునకును మధ్య నాలుగేండ్ల యొడ మేర్పడి పూర్వచానుక్యరాజ్యకాలానుక్రమణికయం దొక విచ్ఛిత్తి కలుగుచున్నది. దీనికి గారణ మరయ సమకట్టి పరిశోధకులు భిన్నమార్గముల ద్రోక్కుచు కొన్ని యభిప్రాయములను వెలిబుచ్చియున్నారు. గంజాంనుండలములోని మహేంద్రగిరిపై నుండు కాలము చెలియని రెండు శిలాశాసనములను, చోళచక్రవర్తి మొదటి రాజ

రాజదేవుని ౨౧-వ రాజ్యవర్ణమున (శకము ౯౩౬) దంజనగరపరిసరమున నుండు తిరువైయ్యూరుగ్రామము నందలి పంచనదేశ్వరుని దేవాలయమున లెక్కించిన మఱియొక శిలాశాసనమును 13 వాధారవలయకొని, మొదటి రాజరాజచోళుడును, వాతని పుత్రుడును శ్రీ. శ. ౧౦౧౩-ర (అనగా శకము ౯౩౫)న వేంగిపై దండుచెడలి విమలాదిత్యుని బంధీకృతుని గావించి రంజనగరమునకు లెఱగొనిపోయి రనియు, నవ్వల గొంతకాలము గడచినపిమ్మట నతని బంధియింపున గావించి చోళచక్రవర్తి దన మూరురను నుండవాంబు నతని కిచ్చి యొప్పాసముగావించి శ్రీ. శ. ౧౦౧౫-వ (శకము ౯౩౭) వర్ణమున వేంగి నేలంటకు మరల నంపెననియు, నీకారణమువల్ల విమలాదిత్యుడు వాస్తవముగ శకము ౯౩౩ మొదలు ౯౪౪ పర్యంతము పదునొకం దేండ్లు ప్రజాపాలన మొనర్చినను దాని గణించక అతని సంతతివా రతడు బంధియింపుటై తిరిగి వేంగి నేలవచ్చినది మొదలు రాజరాజనరేంద్రుని పట్టాభిషేకకాలమువలన లెక్కచేసి యతని రాజ్యకాల మేడేండ్లని చెప్పిరనియు గొందఱి యభిప్రాయము. 14

ఈయభిప్రాయ మంగీకరింపదగినది కాదు. ఇతలు తెప్పిన చొప్పున విమలాదిత్యుడు వాస్తవముగ శ. ౯౩౩ మొదలు శ. ౯౪౪ వఱకు పదునొకండు సంవత్సరములు రాజ్యపరిపాలనమే చేసియుండెనని యతని సంతతివా రతని రాజ్యకాలమున మొదటి నాలుగేండ్ల నీకారణమున వదలిపెట్టిరో తెలుపలేదు. అది యట్లుండగా మహేంద్రగిరిశిలాశాసనము నీ యభిప్రాయమున కాధారధూళిములు గాబలవు. ప్రప్రథమమున నుండు మేర్పొనవడిన రాజేంద్రచోళు డెవ్వడో కనుగొనవలసియున్నది. ఇతడు చోళచక్రవర్తి మొదటి రాజరాజదేవుని మూరుదను మొదటి రాజేంద్రచోళ చక్రవర్తి యని పరిశోధకు లందఱు నిశ్చయించి యున్నారు. కాని యావృత్తినిధారణ సంశయగ్రస్తము. మహేంద్రగిరిశాసనములలోని రాజేంద్రచోళు డీరాజేంద్రచోళుడో నిశ్చయించి చెప్పటకు దను సాధనములు లేవు. వాదమునకై యతడు చోళచక్రవర్తి మొదటి రాజేంద్రచోళుడే యని యొప్పుకొన్నను నతనిచే బట్టుపడి చెఱబోయినవాడు చానుక్యవిమలాదిత్యుడు గాదు.

12. ఎస్. ఇండికా. పం. ౬, పుటలు 3౫౮, 3౬౧.

13. ARE 296 of 1896 (S. I. I. v. 215 of 1894 (S. I. I. v. 514.))

14. ఎస్. ఇండి. పం. ౬, పుట 3౫౦.

“నిర్భ్యస్తస్మి జవిక్రమేణ విమలాదిత్యం కులూతేశ్వరం” అని స్పష్టముగ మహేంద్రగిరికాసనముననే యీ డివ్య దైవదియ వివరించియున్నది.

ఇందువల్ల చాళుక్యవిమలాదిత్యుడు లోకచక్ర వర్తికి బట్టుపడలే దని తెల్లనుచున్నది, ఇక నతడు నిర్బంధితుడై తంజనగరమున నుండేనేమో విచారించ వలసియున్నది. ఈ యంశమును రుజువుచేయుటకై యాచార్యులవలె దిగువై యాచార్యశాసనమునందు చూచుటయే లేదు. విష్ణువర్ధనమహారాజును పేరుగల విమలాదిత్యదేవు డాయవార మండిన లోకమహాదేవీశ్వర ముడయ మహాదేవుని యాలయమునకు గొన్ని రజత పాత్రల నిచ్చెనని తెల్పుచున్నది.¹⁵ విమలాదిత్య రాజ రాజతోలుల యశోవర్ణబంధుత్వప్రస్తావ మిందు లేదు. ఆకారణమువల్ల విమలాదిత్యకుండవాంబుల వివాహ మప్పటి కింకను జరుగలేదని తలచరాదు. ఏలవ శ్రీ. క. ౧౦౧౦ (క. ౯౩౨) వాటి తిరువల్లూరిశిలాశాసనము విమలాదిత్యుడు కుండవాంబయొక్క భర్త యని తెల్పుచున్నది.¹⁶ ఇందుమాలమున విమలాదిత్యుడు నిజరాజ్యాభిషేకమునకు బూర్వమే కుండవాంబును పెండ్లాడె నని నిశ్చయమగుచున్నది. కావున విమలాదిత్యుడు లోకులచే బిడ్డటయై, తంజనగరమున జేరియుండు నిర్బంధితుడైయుంటాయ నాకాశపురా నము లని నిశ్చయము.

ఈ సందర్భమున పరామర్శించదగిన యభిప్రాయ మింకొకటి కలదు. రణప్రేతాండికాసనము నందు ‘పరమబ్రహ్మణ్య’ ‘పరమమాహేశ్వర’ యను నభిధాన విమలాదిత్యుని కుండినట్లు చెప్పియుండుటవల్ల నత డప్పటివఱకును (అనగా కాసనకాలమున రాజ్యాప్తమవర్తమువఱకును) కైపు దనియు, తదనంతరము

తెక్కిబడిన కాలముచెలియని రామతీర్థ శిలాశాసన మున నతని నురువు త్రికాలయోగి సిద్ధాంతదేవు డని చెప్పియుండుకారణమువల్లను 17 వతడు విరక్తుడై కైవడిన బుచ్చుకొని దేశపాలనమును దన పుత్రుడైన రాజనరేంద్రుని కప్పజెప్పి క. ౯౪౪ వఱకు దహనిష్ఠా గర్వితుడై యుండి దేవాదు జాలించె ననియు, వాకారణమువల్ల క. ౯౪౦ మొదలు రాజ్యపాలన మంతయు రాజరాజనరేంద్రుని మూలమున జరుగుచుండినను విమలాదిత్యుని మరణానంతరముగాని యతనిపట్టాభిషేకము నడచుటకు నీలుగాకపోయెననియు గొందఱు తలచుచున్నారు.¹⁸

ఈ యాచార్యులము దృష్టికర మైనది కాదు. రామతీర్థశాసనమున త్రికాలయోగిసిద్ధాంతదేవుడు ‘విమలాదిత్యున నురుగలో’ అని చెప్పియుండుటచేత నతడు విమలాదిత్యునికే మరదీన కొనసిన యాచార్యుడమట కనకాశము గలదు. కాలముచెలియని యాశాసన మెప్పటితో? విమలాదిత్యుని కడపటి దినముల లోనే దీనిని తెక్కియుండు రని నిర్ధారించి చెప్పదగిన పాత్ర్య మెద్దియు గానరాదు. రామతీర్థశాసనము విమలాదిత్యుని రాజ్యారంభదశ కేల కేంది యుండగూడదు? మొదట కైపు కైయుండి యవ్వల కైవమరము కేల స్వీకరించియుండరాదు? కావున రామతీర్థశాసన మీ పట్టున నుపయోగించదు. ఇంకొక మాట. విరక్తుడై, కైవసవ్యాపియై సర్వసంగతరిత్యాగము గావించిన విమలాదిత్యుడు క. ౯౪౪ వఱకు నామకార్థమేనియు రాజుగ నుండె ననుట యెట్లు పొసగును? కైవసరాజులు సన్యసింప నిశ్చయించి తమ పుత్రులకు రాజ్యాభిషేక మొనర్చి యరణ్యములకు పోయినట్లు కైన్యగంధములు చెల్పుచున్నవి. విమలాదిత్యు డట్లే రాజరాజనరేంద్రునికే బట్టాభిషేక మొనర్చి సన్యసింపియుండవచ్చునుగాదా. సన్యసించి రాజ్యవిముఖుడై తపసియైపోయిన తండ్రిచావున కనురుచుచు రాజరాజనరేంద్రుడు దన పట్టాభిషేకము కేల యాపు కొనవలసినచెప్పనో తెలియదు. కాన నీయభిప్రాయము గూడ సంగతము గాదు. (సశేషము)

15. 215 of 1895, S.I.I. v. 514.

16. 683 of 1902, S.I.I. viii 284.

17. ARE 881 of 1917. S.I.I. ix, i 408.

18. జర్నల్ ఆఫ్ ది కీనియంటల్ రిసర్చ్, సం. X, పుట ౪౨.

ఆంధ్రదేశమున ప్రధాన కేంద్రము లన్నిటిలోను
ఈ నెల 4 తేది మహాశివరాత్రి
విడుదలైనది.

B
H
A
G
Y
A

నాగయ్య
మాలతి
N.S. కృష్ణన్
T.A. మధురం

L
A
K
S
H
M
I

☆☆☆ శ్రీ రేణుకా ఫిలిమ్స్ వారిం ☆☆☆

భాగ్యలక్ష్మి

☆☆☆ డైరెక్టరు :- P.పుల్లయ్య, B.A. ☆☆☆

పాండవర్యరాశియగు ఒక స్త్రీని అనుమానించి
వచోదాని ఫలితము గా దుఃఖబాధ్యులతో
నిండిన యెటువంటివిమనాటకం ప్రదర్శింప
బడుతుంది! ఆమె అనూయకర్తయై యెంతో
మంది పౌదయాలను చేదించింది. చుదకు తన
సంపాదాన్నీ పాడుచేసుకొనేంతవరకు వచ్చిం
ది. కాని నిరపరాధిని కఠినపౌదయలు నిరా
దరణచేసినప్పుడు సాక్షాత్తు భగవంతుడే తోకర్క
ము కలిగించుకొని దీనుల ఆర్తిన బాపుతాడు.
రేణుకావారి ఈ ప్రథమచిత్రంలో ఈకథను
చూడండి.

DISTRIBUTORS - THE SOUTH INDIA PICTURES - KARAIKUDI

ప్రాంతాలు :- బెజవాడ, బెంగుళూరు, కోయంబత్తూరు

ఆర్థికదుస్థితి-దాని చికిత్స

= శ్రీ కొమాండూరు శరణోపాచార్యులు =

బ్రిటీషుల మన చేతియులలో నిరుత్సాహము, నానో శనమును పెరుగుచున్నది. అందుకు ధరలు పెరుగుట యొక ముఖ్యకారణము. భూస్వాములకుమాత్రమది లాభకరమే. కాని, వ్యవసాయకులలోను పారిశ్రామికులు, కూలివారికిని వస్తుకరము. తక్కిన వీడలకు, మధ్యవర్గీయులకు వీక్షి, వర్తకులు, డాక్టర్లు వగైరాలకు బాధాకరమని వేరుగ జెప్పవక్కరలేదు. కోతవారి జీవితమునకు కలయు బియ్యము, పప్పులు, నూనె, జొన్నలు, బెల్లము, బట్టలు, కాగితము ఇత్యాదుల ధరలు పూర్వముకన్న రెట్టింపు దాటినవి. ఇక నోథుములు, కిరపవాయిలువంటి వేరరక్షనను గ్రామాలలో దొరకుట దుర్లభమగుచున్నది. కొట్లకొలది జనులు వృత్తులు లేకయు, దొరికిన కొద్ది తీరపుసాయ్యుకు తగు వాహరము దొరకకయు బాధపడుచున్నారు. గుమాస్తాలు వగైరాల నెలవారీజీతములు కొంత హెచ్చినను, అది ధరల హెచ్చింపుకు తగినట్లు లేవు. వీడలను పోషించు వారిజవవపరిగృహములు, అన్నదానపరూజములు మొదలను ధర్మపంథులకు ప్రజలనుండి తగు ధనపహాయము దొరుకుట లేదు. యుద్ధకాలమం దిట్టి సరిశీలన లంఘక తీరదని కొందరు నిస్సృహ బావుచున్నారు. కాని, క్రిందటి యుద్ధకాలమందు ధరలు హెచ్చుగ పెరుగలేదు. యుద్ధానంతరము 'కంట్రోలు' సంవత్సరాలలో ధాన్యపుధర పెరిగెను. కాని, అప్పుడుపూడ ఇంత విపరీతము లేదు. ఇప్పుడున్నవస్తువుల ధరలును రెట్టింపు దాటినవి. మరియు ఈయుద్ధాంతమునాటి కింక నెంత పెరుగునో తెలియదు. ఇప్పుట్లో తక్కు మూచనలు కనబడవు. ఈలోగా అకాలి, ఆర్థికప్రమాదము శీర్షకుట సహజము. ప్రవాక్షిమమునకు భంగకరమగు నిట్టి

స్థితి యేర్పడుటకు కారణ మేమి? దీని నివారణ యెట్లు?

ఈ కవి విని యెరుగని ధరల కన్నియో కారణములను జెప్పట కలదు. పంటదినములు వగైరా నొక ప్రాంతమునుండి మరొక ప్రాంతమునకు పంప సౌకర్యములు లేవని, ఈసాలున కొన్ని ప్రాంతాలలో పంటలు తక్కువయినదని, వర్తకులు స్వలాభముకొరకు దురాశాపరులై దినములను, సరుకులను హెచ్చుగ నిలువజేసి, ధరలు పెంచుచున్నారని, జనులు తమకు వెంటనే కావలసినవాటికన్న హెచ్చు సరుకుల నింట్లయందు కొనుచున్నారని, నేనలు మొదలగు యుద్ధానంతరములకై సర్కారు చాలా గింజలను, బట్టలను, పెట్రోలు ఇత్యాదులను కొని తీసుకొనుచున్నారని, కొందరు రైతులు ధర లింకను హెచ్చుటకొరకు కనిపెట్టుకొని తమ ధాన్యదులను దాచుకొనుచున్నారని, బర్మా బియ్యపుదినముల నిలిచిపోవుట, కొన్ని యంత్రకళిక వస్తువు లితర దేశాల కెగుమతి చేయుటకులు-ఇట్లు వేర్వేరుగ హేతువులను జెప్పుచున్నారు. ఈ యాశోపణలన్నిటి నిక్కడ పరిశీలింప నక్కరలేదు. వీటిలో కొంత సత్య ముండవచ్చును. బర్మానుండి మామూలుగ వచ్చు ధాన్యము వ్యర్థము. వాటివల్ల అన్ని వస్తువులకును దేశమంతట ధరలు మారవు. తక్కిన మరికొన్ని ధరల హెచ్చుకు కారణములకుటకంటె అది ఈ పరిస్థితికలని యాంబోకపపు ఫలము లనుట న్యాయము. కనుక, ఇప్పుటి విపరీతపు; రల కిదియే కారణము లనుట సవ్యముగ తోచదు. అందుకు ప్రవాసాహూస్యమునకు తెలియని వేరొక కారణము కలదు. అది సర్కారు నోట్లను

పాపముగ నుద్దించుట. దానికి ఇచ్చితిమి అర్థిక పరిభాషలో ఇక్కడేవక అందురు.

ఇప్పటి వాగ్వికరణలు లన్నిటిలోను ఆయా ప్రభుత్వములో అధికృతమును బాధ్యతను ప్రజాసంపదమునకు వలయు కరెన్సీనోట్లను ముద్రింపజేసి వారి చేయుట కలదు. అవి ధ్వజములో వాడెయిలకు బదులుగ చలామణియగుటయు నిజమే. అయితే, తమ వద్ద బంగారము నిలవయుండుకొని, అనిలవకు తగినట్లు మాత్రము నోట్లు వారిచేయుట సరియగు అర్థికనీతి. ఇదివరలో మన దేశములోను అట్టి బంగారపునిలవయు, అందునుబట్టి వారిచేయు నోట్లముద్రమునకు తగు పరిమితియు ఉండేది. ఇప్పుడు దానిని తగ్గించి, మన బంగారపునిలవ తగ్గివది. ఉన్నదియు ప్రభుత్వమునా రీతికేవలం దుంచలేదు. ప్రజలు తెచ్చు కరెన్సీ నోట్లను వారు కోరినప్పుడు ఇదివరలో ప్రభుత్వపు బాంకులు కానుట, అనగా బంగారపువాడెయిలు ఇచ్చుచుండిరి. ఈ యర్థికమాత్రమున బంగారపుప్రమాణము (Gold standard) అందురు. ౧౩ ఏండ్లనుండి మన ప్రభుత్వమునా రీతికేవలం వదిలివెళ్ళినారు. అనగా కరెన్సీ నోట్లను బదులు వాటిని విలువ బంగారు వాడెయిలు లిచ్చు బాధ్యత యిప్పుడు ప్రభుత్వమునకు లేదు. బంగారుప్రమాణ విప్పుడు ద్రిటమలోను లేదు. అమెరికాసంయుక్తరాజ్యముం దున్నది. (కనుక దానిని విలువ చెదరలేదు.) ౧౩ ఏండ్లక్రిందట మన ముఖ్యమైన వాడెయిలు — రూపాయను మనప్రభుత్వము బ్రిటిషువారి 'వైల్డింగ్'కు, అనగా పానునోట్లకు ముడిపెట్టివారు. ఆ రెంటికీని (అంతకుముందే) మన వాతీయశ్రేణియునకు నష్టకరముగను, బ్రిటిషువ్యాపారములకు లాభకరముగను వినియోగము చూపినారు. ప్రభుత్వమువారు మార్చినది. ఈ రెంటిని మన దేశపు అర్థికనీతికి నష్టము కలిగివది. అర్థికనీతి సహజమైయుండే సర్కారు రేటును, బహు రేటును కుమారు సమానముగ నుండవలెను. కొద్ది తేడా యుండవచ్చును. కాని ఇప్పుడు సర్కారురేటు ప్రకారము కాను కుమారు రూ. ౧౩-౨-౦. క్రియలో ఆరేటుకు రెండు మాడు రెట్ట రూపాయ లిచ్చినగాని బహులో బంగారుకాను దొరికదు. అట్టి నిధిని

అర్థికవ్యవస్థాసమానమును, మన ప్రభుత్వపు అర్థికనీతిలోని దౌర్బల్యమునకును చిహ్నము.

ఇట్లుండగా, ఇప్పటి యుద్ధపరిస్థితిలో ప్రభుత్వపు అర్థికనీతిలో మరికొంత మార్పు కలిగివది. మామూలుగ ప్రభుత్వపు ఆదాయ వ్యయములు దాదాపు సమానముగ నుండును. మామూలుగ భారతసర్కారు సాలీషా యిటీవలి ఆదాయము కుమారు ౧౨౦ కోట్ల రూపాయలు. ఖర్చును అంతే. ఇప్పుడు రాబడికన్న రెండేండ్లనుండి ప్రభుత్వపు ఖర్చు దాదాపు మాడు రెట్లు పెరిగివది.

ఈ యుద్ధకాలముం దిదివరలో నుద్దేశించి చాల పనులకు మన ప్రభుత్వమువారు కోట్లకొలది రూపాయలు ఖర్చుపెట్టుచున్నారు. ఇక్కడి నేనల తీతపు ఖర్చు వివరితముగ పెరిగివది. వారి కాపరాదుల దిక్షములు, వస్త్రములు, పెట్రోలు ఇత్యాదుల కొనుబడి కని మన ప్రభుత్వ మెంతో సొమ్ము చెచ్చించుచున్నది. మరియు ఇరాను, ఇరాక్, ఈజిప్టు మున్నగు బయటి ప్రాంతముల కంపెనీ నేనలకును, వాటి సాధనసామగ్రిలకును ఎంతో ఖర్చుచున్నది. ఇక్కడి బ్రిటిషునేనలకును, అమెరికనులకును ఆ రాజ్యముల తరపున భారత ప్రభుత్వమువారు కోట్లకొలది రూపాయలు ఖర్చుపెట్టుచున్నారు. అట్టి కొనుబడులకు (అంతర్జాతీయమాత్రముల ప్రకారము) కొనువారు బంగారువాడెయిలులో, లేక మన కవసరమును మరొక సరుకో యివ్వవలెను. (అమెరికాలో మన కవసరమును లోనియంత్రాది వస్తువు లెన్నియో కలవు.) మన భారతప్రభుత్వము స్వతంత్రము, ప్రజాశాసనము నయియుండే, అట్టి వాతీయప్రభుత్వ వికేతలముండి బంగారమో, మారు సరుకులో పుచ్చుకొనియే వారికి మన సరుకు లమ్ముదురు. కాని ఇప్పటి భారతప్రభుత్వము సరాధీనము, వివాతీయమును. అది లండనులోని బ్రిటిషుప్రభుత్వపు మంత్రి చెప్పినట్లే నడుచుకొనును. వారును, అమెరికా వారును సంప్రదించుకొందురు. కనుక, వారి లాభము వారు చూచుకొందురు. ఫలిత మే మన, బ్రిటిషుప్రభుత్వము, అమెరికాప్రభుత్వముగూడ ఈ కొనుబడులకు మనకు బంగారముగాని, దాల్చిగాని, మనము కోరు

పరుకులుగాని యిచ్చుట లేదు. చెల్లింపు అంతయు లండనులో దైర్ఘ్యంబుతో, అనగా పాపనోట్లను భారత ప్రభుత్వపు లెక్కను నిలవయించుకొనుటగా జరుగుచున్నది. లక్ష్మీప్రసన్న కలెని యిట్టి సరస్వతీప్రసన్న కవల్ల మన ప్రభుత్వపుస్థితి బాగుపడుట లేదు. వారి తరపున సామానుల కొనుబడికి వారి యేజెంటుగ మన భారతప్రభుత్వము ప్రతివెలా కోట్లకొలదిరూపాయలు ఖర్చు చేయకతప్పదు. మన దేశపు యుద్ధకార్యముల ఖర్చుకు నట్టిసామ్య కావలెను.

ఈఖర్చు లన్నిటికొరకు రిటిఫైప్రభుత్వపు నూతన ప్రకారము కోట్లకొలదిగ కలెన్సివోట్లను మన ప్రభుత్వ ముచ్చేదించుచు, వెనుకటికన్న చాలరెట్లు హెచ్చుగ వేసిన యానోట్లను బారీచేసి వాటితో పరుకుల కొనుబడి వగైరాలు జరిగించుచున్నారు. ఈయుద్ధమునకు పూర్వము, అనగా 3౨ వీండ్లక్రిందట మనదేశములో సుమారు ౧౫౦ కోట్ల రూపాయలనోట్లు అమలులో నుండెను. ౧౯౧౨ సాళాఖరుకు సుమారు ౫౦౦ కోట్లరూపాయలీరిక చలానుడికి వచ్చినవి. ఇందుకు తగిన బంగారునిధి ప్రభుత్వమునకు లేదు. ఇట్టి ముద్రితప్రసారము (Inflation) మన కార్థికముగ హానికరము. ఇందువల్ల ర్థిటను, అమెరికాల కిప్పుడు లాభించనప్పును. కొద్ది ఆస్తిరాబడి గల వ్యక్తి తన తాపాకుకు మంచి ఖర్చు చేయుట, ప్రావిసరీనోట్లు వ్రాయుట జరిగించినచో, ఆర్థికముగా అతనికి, ఆనోట్లకు విలంబ తగ్గను. ఈ నూత్రము ప్రభుత్వమునకును వర్తించును. కనుక ఈ స్థితిలో మన ప్రభుత్వపునోట్ల విలంబ తగ్గిపోవుట సహజమే. ఇదివరలో రూపాయకు గల కొనుగోలుశక్తి (Purchasing power) ఇప్పుడు లేదు. రెండేండ్ల క్రిందట రూపాయకు వచ్చు ధాన్యాదులలో సగము నిప్పుడు దొరుకుట కష్టమగుచున్నది. ఇట్లే, మనుపటి కేయిరూపాయలకు దొరకు భూమి యిప్పుడు రెట్టింపు సామ్యుకుగాని దొరుకుట లేదు. నిలక నోట్లను బదులు ఎత్తైనను భూములు సంపాదించ ననికులు యిత్నించుచున్నారు. కనుక, భూముల ధర లంతగా పెరుగుట కును రూపాయవిలంబ పడిపోవుట యొక ముఖ్య కారణము.

ఈసందర్భమున, ఈ నోట్లహెచ్చింపునకు ఇట్లే వలి 'దిల్లరగిరాకీ'తో సంబంధ మున్నదని గ్రహించవచ్చును. అమలులో నున్న రూపాయనోట్లవాడుకలో జనులకు తరుచు చిల్లర వాణెములు కావలసియుండును. కనుక బారీయయిన నోట్ల సంఖ్యకు తగిన చామాషాను చిల్లర వాణెములనుగూడ ప్రభుత్వమువారు బారీచేయుట వ్యాయము, అవసరము. లోగడ నున్నంత చిల్లర యిచ్చుడు నున్నను, ఇప్పుడు కొత్తగా బారీచేసిన హెచ్చునోట్లసంఖ్యకు తగిన చిల్లర వాణెములను సర్కారు బారీచేయలేదు. కనుక ఈ చిల్లర వాణెముల చామాషాసంఖ్య బొత్తిగా తక్కువ యయినది. అట్టి స్థితిలో నోట్లసంఖ్య హెచ్చుటనుబట్టి హెచ్చుమంది నోట్లను చిల్లర వాణెముల ఫీరాయింపు కోరుటయు, చిల్లర దొరకకపోవుటయు సంభవించుట సహజమే. ఇటీవల వాలుగువెలలలో పనిస్థితి యంత దూరినది. ఈ యుద్ధ పెప్పుటికి ముగియునో, యుద్ధాంతమున కింకను నెంత కష్టపరిస్థితు లేర్పడునో చెప్పలేము. ప్రభుత్వమువారు కలెన్సివందర్భములో తమ యార్థిక స్థితిని వెంటనే మార్పుకొనియెడల ధర లింకను పెరుగవచ్చును. అందువల్ల దీదలకు, మధ్యవర్గపు ఉద్యోగులకు, సామాన్యుకుటుంబీకులకును బాధ లింకను హెచ్చును.

యుద్ధము త్వరలోనే సమాప్తము కావలె నని కోరుదుము. కాని అది మన వశములోనిది కాదు. ధాన్యాదుల ధరలనిర్ణయము, పరుకుల పరస్పరా సూర్తి నియమములు, నిబంధనలు చాటివచారికి కిక్కులు జోగువచ్చును. కాని అట్టి ప్రభుత్వచర్యలకల్ల ఆందోళన హెచ్చునేకాని, అసలువ్యాధికి చికిత్స యేర్పడదు. యుద్ధావసరములకై ధాన్యాదులు, బట్టలు, పెట్రోలు వగైరాలకు ప్రభుత్వము కొనుట యెట్లును తప్పదు. ఈ దేశపు మిల్లులలో ఉత్పత్తియగు మొత్తములో ౧౦ వంతు ప్రభుత్వమువారు తమ కార్యములకు తీసుకొనుచున్నారు. ఇందుకు తోడు తిప్పుమాత్రములతో ఆర్థికస్థితి సాగించుట ప్రజాసామాన్యమున కవ్యాయము చేయుట యగును. ఇక్కడికన్న బ్రిటనులో పంటలు, అవారతస్తువుల సరఫరాయు చాల తక్కువ.

యొద్దవుచాడ నిక్కడికన్న సభికములు. బ్రిటిషువారి యొద్దవుభద్రు నిక్కడికన్న చాల హెచ్చు. కాని అక్కడ ధరలు వాల్లవనంతు మాత్రము పెరుగు సరికి మన దేశమందు రెట్టింపు చాటిపోయినది. ఈ భేదమునకు ముఖ్యకారణము బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారు తమ ప్రజలకు షేతుకరమును ఆర్థికనీతి వనలంబించిరి. నా నిక్కడవలె బంగారునిలవతాపాకు చూచుకోకుండ హెచ్చుపంఖ్యనోట్లు ముద్రించుపద్ధతి పెట్టుకోలేదు. పన్నులు హెచ్చించుటకన్న నోట్లు విపరీతముగ ముద్రించుటయే తుదకు ప్రజల యార్థికనీతి కెక్కువ నష్టకరమని వారికి తెలియును. వారు తమ బంగారపునిలవకు వీలైనంతవరకు కాపాడుకొనుచున్నారు. వీలైనంతవరకు తమ ప్రజలవద్దనే ఋణము చేయుచు ఆర్థికసంపత్తిని కాపాడుకొనుచున్నారు. కొనుబడులు వీలైనంతవరకు నోట్లు హెచ్చింపు లేకుండ, అరువుకవులుపద్ధతి, రొక్కపు చెల్లింపు వగైరాల ద్వారా చేయుచున్నారు. లేదా సరుకుల మార్పు జరిగించురు.

మన భారతప్రభుత్వముకూడ తమ ఖర్చుల నిమిత్త మిట్లు నోట్లు ముద్రిగి చేయుపద్ధతి చూసుకోవలెను. అమెరికావారును, బ్రిటిషువారును మన ప్రభుత్వముద్వారా ఈ దేశములో పెన్నియోగోట్లు రూపాయల సరుకు కొనుబడున్నారు. అందు కిప్పుడు ప్రెస్టింగు పెన్సిల్వేనియా, అనగా పానులనోట్లు కట్టల హామీయే ఆధార మగుచున్నది. ఈ నోట్లు హామీ మన ప్రభుత్వమున కింగ్లండులో నున్నది. మన ప్రభుత్వ మిదివరలో బ్రిటిషు ప్రభుత్వమునకు చాల పానులు బాకీయించెను. అది తీరిపోగా, మన కా ప్రభుత్వమువద్ద నుమాడు రగం కొట్లు నిలవయున్నది. కాని పానుల కిమ్మత్తు తగ్గినకొలది యీ నిలవయొక్క. కిమ్మత్తు తగ్గి మనకు నష్టము కలుగును. కాని, ఈ సామ్మము వెంటనే బంగారుగనో, చాలర్లగనో మన ప్రభుత్వము మార్పించి భద్రపరచవలెను. అందువల్ల ఆర్థికముగా ఈ దేశపు పరపతియు, వ్యాపారశక్తియు హెచ్చును. అట్లమెరికా రాజ్య మీ దేశములో చేయు కొనుబడులన్నిటికిని బంగార మిచ్చుట వీలు కాదన్నను, కొంతవర కట్లు చేసి విగ

లినవాటి కీ దేశములోనే ఆ ప్రభుత్వమువారు రూపాయలఋణము చేసి దాని యాధారమున కొనుబడి చేయవచ్చును. అందువల్ల అమెరికావారు మనకు ఋణపడుదురు. మరియు మన సరుకులకు, అబగులుసామ్మనకు ప్రత్యామ్నాయముగా (అమెరికా ప్రభుత్వమువద్ద విశేషముగా నిలవయున్న) బంగారమో, లేక మన కరపరమయి అమెరికాలో దొరకు యంత్రసామగ్రిలనో మనము ఫిరాయింపుదిగుమతి చేసుకోవచ్చును. ఇందువల్ల మన దేశపు ఆర్థికనీతి బాగుపడును. కొత్త పరిశ్రమల స్థాపన జరిగి, నిరుద్యోగులగు జనులకు మంచి వృత్తి యేర్పడును. మన కరపరమగు రసాయనాదివస్తువుల కిరర దేశాల పయిన ఆధారపడవలసిన యవసరము కొంత తగ్గును. అట్లు యంత్రములను దెప్పించినచో ఈయొద్దకాలమం దెన్నియో మంచి పరిశ్రమ నిక్కడ యేర్పడి వృద్ధియై యుండును. కాని ప్రభుత్వ మందు కరకాళ మీయలేదు.

బ్రిటిషుప్రభుత్వమువద్ద మన లెక్కను పానులు నిలవయుండుట షేతుకరమా? ఆప్రభుత్వము చెప్పినట్లు మన ప్రభుత్వము వదుచుకొందురు కనుక యుద్ధానంతరమున పానుకు, రూపాయకు గల దామాషామరకపు రేటును (గ్రిందటి యుద్ధానంతరమున చేసినట్లే) పాతాత్రుగా ప్రభుత్వము మార్పించి జమాఖర్చు చేస్తే మన నిలవకు చాల నష్టముగలుగవచ్చును. కనుక ఈ ప్రెస్టింగు పెన్సిల్వేనియా వెంటనే మనము మన కరపరమగు యంత్రసామగ్రికొనుబడికి ఇంగ్లండులో వినియోగింపదగును. లేదా చాలర్లు కొనవచ్చును. మరియు మన ప్రభుత్వము బ్రిటిషువారి కీ దేశపు హామీమీద నుమాడు ౧౨౦౦ కొట్ల ఋణ విధాయవలసియున్నది. ఈ 'బాకీయఋణము'పైన సాలీకా మన ఖజానానుండి వడ్డీ చెల్లుచుండవలెను. ఈ ఋణములో కొంతభాగమును తీర్చిచేయుట కానిలవసామ్మను వినియోగించినచో ఆ ఋణభారము తగ్గును.

ఈ దేశములో బ్రిటిషుకంపెనీల దేశములో చాల పరిశ్రమ లున్నది. ఇట్లు విదేశీయుల యధికారములో మన కరపరమగు పరిశ్రమ లుండుట చాలవిధముల

మనకు హానికరము. కనుక ఆ కంపెనీలనుండి ఆ పరిశ్రమలను మన ప్రభుత్వము కొనివేయుట డేమకరము. అది ప్రభుత్వనిబంధన చేసినప్పుడే సులభ సాధ్యమగును.

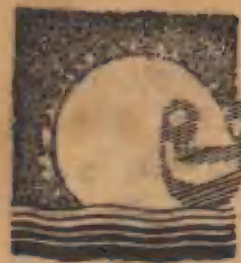
కాని బ్రిటిషువారికి గలగు లాభములకు వ్యతిరేకముగా, మన ప్రజాక్షేమమునకై యిప్పటి ప్రభుత్వ విట్టి కార్యములను కేయనా? మన ప్రజలకు బాధ్యత వహించు బాతీయప్రభుత్వమే అట్లు చేయును. ఇప్పటి పరాధీనప్రభుత్వము బ్రిటిషుప్రభుత్వము చెప్పవలె చేయకతప్పదు. బ్రిటిషుప్రభుత్వమువారి చెప్పచేతలలో నందుచు, వారి నూచనలప్రకారమే నడుచుకొను ప్రస్తుతపు భారతప్రభుత్వ విప్పటి మన దుస్థితిని పోగొట్టదగు వైపద్ధతుల నవలంబించు ననుటకు చీలు లేదు. అందుకు ప్రజాక్షేమమునే కొడు స్వతంత్ర ప్రభుత్వ మేర్పడవలెను.

మరొకసంగతి. ఈ యుద్ధములో మన ప్రభుత్వముకన్న హెచ్చుసామ్య ఖర్చు పెట్టుచున్నను, బ్రిటిషు ఆమెరికనుప్రభుత్వములు ఇక్కడేమక వద్దతి? బదులు తమ దేశపు ధనికవర్గముపైన హెచ్చుపన్ను వేసియు, తమ దేశీయులనద్దనే ఋణము చేసియు యుద్ధపు ఖర్చుకు వలయు సామ్య సంపాదించివారు. ముదిత ప్రసారమునకు బదులు ఇట్లే మనప్రభుత్వము చేతను బ్రిటిషువా రెందుకు చేయించరు? ఇక్కడ పెద్దభూస్వాములపైన, లబ్ధికారులపైన పన్ను వేయవచ్చును. కాని అందువల్ల వారికి అసంతృప్తిగలిగి వారును 'రాజభక్తి' వదలి బాతీయవారు లగుదురని ప్రభుత్వమునకు భయము. మన సామాన్యజనులరాబడి బొత్తిగా తక్కువ. కనుక వారింకను పన్ను చెల్లించుట సాధ్యముకాదు. ఈ దేశములోనే ఋణము చేయుట ఇక్కడేమకన్న డేమకర మయినను, ఈ ప్రజలందు నమ్మిక, ప్రేమ లేని తమకు ప్రజలు నమ్మికతో బదులీయరని మన పరాయిప్రభుత్వ మెరుగును. (ఇటీవలనే వారు ౧౫ కోట్ల రూపాయలఋణము కొరికి; ఎంతో ప్రచు

రణచేయగా ౩౪ కోట్లనూత్రము వచ్చెను). మన దేశములోను బాతీయప్రభుత్వ ముంటే, మన ధనికులు కాంకులలో నిప్పుడు వ్యర్థముగా నిలవయున్న సామ్య సులభముగా ప్రభుత్వమునకు బదులిచ్చియుండేవారు. కనుక బాతీయప్రభుత్వ ముంటేనే ఇక్కడేమక అక్కర లేకపోవును.

గతసంవత్సరపు ఏప్రిలు నెలలో బ్రిటిషుమంత్రి క్రిత్తుగా రీజేక్షనునకు వచ్చిరి. వారు యుద్ధానంతర మధికార విత్తు మని కొన్ని నూచనలను తేసిపన్నును "యుద్ధవ్యవహారము బ్రిటిషునే నానియు, బ్రిటిషుప్రభుత్వమునే నడిపింపవచ్చుగాని కొన్ని రక్షణాధికారములకు, ఈ దేశపు ఆంతరికవిషయాలలోను (అనగా ఆర్థికమార్గాదులకును) భారతీయులకు స్వాతంత్ర్యవిచ్చినచో బాతీయప్రభుత్వ మేర్పడి పూరాసహకారముతో భారతీయులము మంత్రిత్వము వహించు మని కాంగ్రెసునాయకులు చెప్పిరి. అందుకు బ్రిటిషు ప్రభుత్వ ముప్పుకోలేదు. కనుకనే రాతీ కుదరలేదు. ఇట్టి పరిస్థితులలో సరియైన బాతీయప్రభుత్వ ముంటే (గవర్నరుజనరలును, బ్రిటిషుప్రభుత్వమును వ్యతిరేకించి నను)కనడా ఆస్ట్రేలియాలలోవలె మన ప్రజలకు డేమకరమగు ఆర్థికమార్గముల నవలంబించి, అహారాదిసామగ్రులధరను సరియైన స్థితిలో నుంచి, అంతరికిని అన్న వస్త్రములు తగుధరకు కొదువనట్లు చేయగల్గును. ఇప్పటి ప్రభుత్వమును కొంతవరకు 'కంప్రోమి' చేయుచున్న సంగతి నిజమే. కాని వట్టి కంప్రోమివల్ల ప్రజలకు లాభ ముండదు. అసలు ఆర్థికనీతి నూరవలెను. దాని విప్పటిప్రభుత్వముపైన ఆశపడుట వ్యర్థము. అందుకు బాతీయప్రభుత్వమే కావలెను. కనుక, ఇప్పటి విపరీతపుధరలు, ఒడుదుడుకులు, ఆర్థికవ్యవస్థాపమును, తగ్గి ప్రజల దుస్థితి తొలగవలెనంటే, వెంటనే మన దేశపు పాలనకు బాతీయప్రభుత్వ మేర్పడునట్లు అందరు న్యాయము, అవసరము నగు కృషిని దీక్షతో చేయవలెను.

అంత్రాభ్యుదయము

యం. సుందరరామకృష్ణగారు (యం. ఏ., యం. యన్. సి.)

వీరు మద్రాసు విశ్వవిద్యాలయములో స్టాటిస్టిక్సు డిపార్టుమెంటు అధికారిగానున్నారు. వీరికి ఇటీవలనే మద్రాసు విశ్వవిద్యాలయమువారు ఎకనమిక్సులో పి. హెచ్. డి. బిరుదము నిచ్చినారు. ఎకనమిక్సులో ఈ బిరుదము సంపాదించుటకు ఆంధ్రులలో వీరే ప్రథములు.

డా॥ శ్రీపాదకృష్ణమూర్తిశాస్త్రి
డి సన్సు, రాజమండ్రి.

ప్రకటన

దైవధములను తయారు చేయు
దినసులన్నిటికిని ధరలు విపరీత
ముగ పెరిగిపోయినవి. అందుచే
మేముకూడ కొన్ని నుందులకు ధర
లను కొద్దిగ హెచ్చింపవలసి వచ్చినది.
మరియు జరలగుగ ఇచ్చుచున్న రెండు
అణాలు కమిషనును కూడ తగ్గించడ
మైనది. గాన ఈవిషయము అందర
కును తెలియపరచమైనది.

ఇట్లు,

డాక్టర్ శ్రీపాద కృష్ణమూర్తిశాస్త్రి.

మూనవుల
అవసరాలు

బలం
ఆరోగ్యం
సౌఖ్యం

ఇంచుమించు అందరికీ ఇవి
కొరవడివున్నా. అనుభవించ
దానికి అందరికీ హక్కు.
అవకాశాలు వున్నవి.
జీవామృతము సేవించిన
వారికి బలం, ఆరోగ్యం,
సౌఖ్యం అలవడుతవి.

జీవామృతము

అయ్యర్లదాతృమము :: మదరాసు

డోంగ్రే గారి

బాలామృతము
బలహీనమైన బిడ్డలకు
పుష్టియున్న, బలమున్న
ఆరోగ్యము నిచ్చును.

**ఆర్థరసాయనశాల
ముక్త్యాల, కృష్ణా**

నవంబరు 1925

ప్రతినాయుర్వేదశుద్ధముల
మనోరము. వేమంద్రకావ
లసిననుమాకువ్రాయుడు.
సమ్మకమైనవినిభాంధుగలవే

**అయ్యర్వేదభూషా
వేదూరి శంకరశాస్త్రి**
CONSULTING PHYSICIAN

కలగూరగంప

పొగ తాగితే

పోలీసులు వట్టుకున్న రోజులు!

ఈవాడు భూలోకమందు పొగ తాగనివాడు ఇంచుమించు ఎవ్వరూ అగపడదు. ఈ అభ్యాసాన్ని ప్రారంభించిన మొదగాళ్లు ముగ్గురు: కొలంబస్, జేక్ నికాల్, సర్ చార్లర్ రాలెయ్. దీని పుట్టుతూర్వోత్తరాలు తెలుసుకోవాలి! చాలా చిత్రంగా వుంటాయి:

కొలంబస్ అమెరికాను కనిపెట్టటానికి ఎంతో కాలముండుగానే అమెరికాలో యెట్ట, వైత్ర అమెర్సిక్ వుంటావచ్చాయి. పురాతనకాలపు 'మయాక్' - 'ఆజ్ తెక్' నాగరికత నల్లివిరిసినప్పట్లోనే పుగాకు పొదిత్రాగిన్ని నురించి నాటి ప్రముఖులు శిలాశ్మరాలు చెక్కి వదిలారు.

సరచా! కొలంబస్ తనతోబాదా కొద్ది పొగాకు ముక్కలు స్వేయివకు తీసుకపోయాడు. అతని పార్టీకి చెందిన మొదలు—కోడ్రీగ్ అనే అతడు—పాపాసింది, తన యింటి యెడలు తనూపాకోసం, మెయిక్ రోడ్డుమీద భూమిగా భూమిపాపం చేయడం జరిగింది. వెంటనే అరెస్టు చేసి, అతన్ని ఈశేరానికి గాను అనేకవత్సరాలు కారాగారవాసంపాలుచేశారు.

యూరప్ప దేశంలో పొగ అలవాటయి ఇప్పటికి ఒకవందయేళ్ల వుతుంది. అంతే. పొగతాగటం వైద్యం కోసం వినియోగించేవారు. జేక్ నికల్ అనే ఫ్రెంచి ప్రముఖుడు దీన్ని దస్తలకు, ఉబ్బసాలకు ఆమోఘ మైన వ్రక్రియగా నిరూపించాడు. అతని పేరు 'నికల్' నించే 'నికొటిన్' అనే పదం వుట్టింది.

యూరప్పనకు పొగ తాగడం నేర్పించి ఇంగ్లండు, ఇంగ్లండులో తొలిం తనవాడుక తెచ్చి

పెట్టింది సర్ చార్లర్ రాలెయ్ అని చెప్పి ఒక పుక్కిటిగాథ వుంటున్నది. కాని, అది సత్యం కాదు. ఇంగ్లాండుకు నేర్పినది బ్రిటిష్ నావికాళాళ కప్తానులు. వారు అలవాటుచేసినప్పట్టినీ చిరకాలానికి రాలెయ్ పొగతాగటం నేర్పాడు. అయితే,—పొగాకు వర్తకాభివృద్ధికి బాటకేసినవాడు రాలెయ్.

బ్రిటిష్ నావికాళాళకప్తాను అమెరికానించి వస్తూ, లండన్ పట్టణరాజబాటలపంట గుఫ్ గుఫ్ మని పొగవదుల్లా జల్పగా వడవటం చూడటానికి జనం విరగబడివారు. ఈ బ్రిటిష్ కప్తానులు పొగతాగటం భారతీయులవద్దనుంచి నేర్చుకున్నట్టు తెలుస్తున్నది. ఏదయితేనేం, కొద్దికాలంలోనే లండనులో ఈ అలవాటు అపారంగా అలయకు పోయింది.

ఆవాడు—వైత్ర ఎక్కువగా ఉపయోగించటం వేరే 'పొగ తాగట'మనేగాని 'పొగ పీల్చట' మని అనేవారు కాదు.

అప్పుడు పుగాకునల ఇంత అని చెప్పతరం కాకుండా వుండేది. పొగాకుయెత్తుకి పరిగ్గా చెండి నాడాలు చేసి కూచి, తీసుకునేవారట వర్తకులు! అంత గిరాకీ. వర్తనియాలో ఒకప్పుడు పొగాకుతప్ప తదితర మేమీ పండించేవారు కాదు.

ఆకాలంలో పొగ తాగే వైత్రులు చాలా విలువయిన వస్తువులుగా పరిగణింపబడేవి. మతాల్లో (అనగా సత్రాల—వీటికి చూడెట్లు అని చెప్పవచ్చు) జనం మన దేశంలో గంటాయుదాస్త్రుల్లాగ—ఒకొక్కరు ఒకొక్కనక్క పీల్చి, అచేరికి అచేరికి అందిచ్చేవారు. అడవాల్లు పురుషులతో కలిసి యత్నచ్చగా పొగ తాగేవారు.

పదిహేడవ శతాబ్దవాటికి ఈ ఆలవాటు పోలేందు, ప్రాప్తు, జర్మనీ, ఆస్ట్రియా దేశాలకు పోకిపోయింది. (౧౬౧౩-౪౮) 'మధ్య యుద్ధ' యుద్ధంలో జర్మనీ దేశమందు సమావేశమయిన మైకులు ఈ ఆలవాటును వాళ్ల వాళ్ల దేశాలకు తీసుకపోయారు. తరువాత జరిగిన యుద్ధాలన్నీ ఈ పాగతానుకుని ప్రపంచం నలుమూలలకి వ్యాపింపజేశాయి.

పుగాకుపంట పెంపొందించటానికి అన్ని దేశాలూ ఆయత్తపడ్డాయి. కాని, అమెరికాపుగాకు కుల్యంగా వుండే పసందయిన సరుకు ఉత్పత్తి చేయటానికి ఒక్క ఒక్క, పరిపరప్రాంతాలకుమాత్రమే అనుకూల్యత అమిరింది.

పోర్చుగీస్ వారికులు ఈ అభ్యాసాన్ని జపాను, చీనా, ఫిలిప్పైన్సుకు వ్యాప్తిచేశారు. ౧౮-వ శతాబ్ది వాటికి జగత్తు యావత్తు పాగతానుడికి లోనైంది.

పద్దనిమిదో శతాబ్దాంతమందు అమెరికా దేశం పుగాకును మట్టస్వరూపంలో ఎక్కువ వాడుకచేయబోయింది. ఈ పద్ధతి యవారప్యలోకుడ వాయువేగాన అలుముకుపోయింది. తరువరి ౧౮౪౪ లో ప్రాప్తు దేశమందు సిగరెట్టు అవతరించింది. శ్రేంది వారు పొదుం పిల్చటంకుడా విరివిగా వాడుకలోకి తెచ్చారు. పాగతాగుటకంటే పొదుం పిల్చటం ఘరానా అనే పుద్ధేకంతో కోర్ట్లలో నోవిల్లు పొదుమే పీల్చేవారు.

౧౮౫౬ సంవత్సరపు క్రిమియన్ యుద్ధంలో సిగరెట్టుకి ప్రచారం, గౌరవం పొచ్చయింది. కాన యిదే, - అది ఎంతగా ప్రజల్ని వశ్యం చేసుకున్నప్పటికీ అవెంటనే ప్రతిఘటన సంభవించింది. సిగరెట్టునిషేధ ప్రచారకసంఘాలు లేచాయి. అమెరికాలో కొన్ని స్త్రీసంఘాలు ఈవిషయంలో తీవ్రంగా పనిచేశాయి. ఇంతెందుకు! - పన్నెండు అమెరికన్ రాష్ట్రాల్లో కచ్చితంగా సిగరెట్టు నిషేధించబడింది!

'సిగర్'కు పర్యాయపదం 'సిగరెట్'. 'సిగ్రో' అనేది స్పానిష్ పదం. అనగా 'చిన్న తోట' అని అర్థం. తొలంబను అమెరికానింది తెచ్చినప్పడు మొదట్లో

స్పానిష్ దేశస్థులు పొగాకును పూలతోటల్లోనే పెంచేవారు. అట్లా తోటల్లోనింది తీసి ఈ పొగాకును మట్టదాన్ని బట్టి 'సిగరెట్' పదం యేర్పడింది.

ముద్దా విశ్వనాథం

పాకిస్థానము : ముస్లిగారి ఖండన

చిన్న తరగతులలో నున్న చాలకులవలె జిన్నా గారి క్షానము చాలసంకుచిత మైయున్నది. పాకిస్థాన దీక్షణముతోడ తిలకించి యారథు ప్రపంచమునకు తెలియబడదిన హిందూ దేశచరిత్రయు, నిటు రున్నది: "గత ౧౦౦౦ సంవత్సరములనుండియు హిందువులు ఇండియా దేశముకు పాలింపలేదు. హిందువులు ౮౦౦ సంవత్సరములు మహమ్మదీయ పరిపాలనకు లోబడి యుండిరి. గత ౨౦౦ సంవత్సరములనుండియు హిందూ మహమ్మదీయ తిరు్యును బ్రిటిషు పరిపాలనయందున్నది. మహమ్మదీయులు కెంచువందల సంవత్సరములనుండి మాత్రమే కానిన లైయున్నారు. కాని, హిందువులు కేయ సంవత్సరములనుండియు కానినలు."

ఇట్టి జిన్నా గారి విపరీతసిద్ధాంతమును సహేతుకముగాను, సోదాహరణముగాను ఖండించి యధార్థమును తెలియబడదిన కె. ఎమ్. ముస్లిగారి ప్రకటన గమనింపదగియున్నది.

౧౯౩౫ లో మహమ్మదుఘోరీ యను విచేత మహమ్మదీయుడు హిందూ దేశముపై దండెత్తి రాజ్యము స్థాపించెను. ఈ ప్రభువందంబాత్ర యుద్ధసిద్ధి యింకను ౮౦౦ సంవత్సరములు కాలేదు. ఆకాలమున ప్రబలియుండిన రహాయిసా, చోళ, విజయనగర సామ్రాజ్యములు మాడును వాటి ధిల్లీ రాజ్యముకంటె చాల విశాలమైనవి.

అల్పాయువు గల అల్లాయుద్దీను ఖల్జీయుక్కు సామ్రాజ్యము ౧౨౯౬ లో స్థాపితమై ౧౩౫౧ లో క్షయమయ్యెను. మౌండ్లూల సాహాయ్యమునలన తొలిసారి అక్బరు ౧౫౫౬ లో స్థిరమైన సామ్రాజ్యమును స్థాపించెను. కాని, అక్బరుసామ్రాజ్యము దక్షిణమున గోదావరితటకుగాని, గాంధ్యానాతటకుగాని వ్యాపింప

లేదు. ఏ చిన్న చరిత్రను తీసివేసిన కవచమును తెలియ గలదు.

కాని, గుఱుం నాటికి దక్షిణమున శివశివ స్వాతంత్ర్యము ప్రకటించెను. భాల్స యను నిక్కు సంస్థను నుడుగోవిందసింగు స్థాపించెను. రాజపుత్రులు ధిష్ణీప్రభుత్వమును ధిక్కురించిరి. గణంబి లో ఔరంగ జేబు మరణించినంతనే మొగలు సామ్రాజ్యము విచ్ఛిన్న మయ్యెను.

బ్రిటిషువారు హిందూదేశమును మహమ్మదీయులచేరిననుండి గ్రహించలేదు. హిందువులనుండియు, నిక్కులనుండియు వారు గ్రహించిరి. హిందూసామ్రాజ్యదండమును భరించిన పూర్వాపరాప్యాణిని-నీవ్యము జండ్లియులు కిర్కీయంధమున గుఱుం లో జయించి, యాసామ్రాజ్యదండమును తామే వహించిరి. పంజాబు దేశమును గోల్పోయినది నిక్కులుగాని మహమ్మదీయులు గారు. రాజపుత్రస్థానమును గోల్పోయిన వారు రాజపుత్రులుగాని మహమ్మదీయులు కారు.

కనుక, మొగలులూపంశజులు పాలించిన ౨౦౦ సంవత్సరములను, మహమ్మదీయవిశేష లిరువురు చిర కాలముక్రిందట తమ నేనాపాహాయ్యమున కాపించిన యల్పకాలమును మినహాయించుమేని, విశేష దేశమంతయు సర్వకాలమును హైందవహస్తగత మైయుండెను. హిందూజనసంకీర్ణములైన కాన్ని సంస్థానములను మహమ్మదీయులు పాలించలేని, మహమ్మదీయజన సంకీర్ణములైన యితరసంస్థానములను హిందువులు పాలించిరి.

మహమ్మదీయులు రెండువందల సంవత్సరముల నుండిమాత్రము బానిస లైయున్నారని అను వాదమును ఎంత మఱుగుపరిచిన అంత మంచిది. హిందూదేశమునం గున్న మహమ్మదీయులు విదేశీస్థలగు తుర్కీ మొదలగు జాతుల సంతతివారు కారు. తురుష్కులును, మొగలులును హిందూదేశముపై దండెత్తినవచ్చుదు. హిందువులు కొందఱు వారికి లోగి ఇస్లాముమతమును గైకొనిరి. వారిని నికోధించిన హిందువులు అట్టలే యుండిరి.

బాతీయవాది స్వాతంత్ర్యమునకై నేడు పోరాడుచున్నాడు. ముస్లిములగుసభ్యుడు బ్రిటిషువారికి వినయ విధేయుడైయున్నాడు.

మఱియుకటి, హిందూమహమ్మదీయు లిరువురును గలసి రెండువందల సంవత్సరములనుండియు బ్రిటిషు ప్రభుత్వాధీన మైయున్నారనుట సత్యము గారు. కిర్కీయంధము గుఱుం లో జరిగెను. గత హైందవ స్వాతంత్ర్యయంధము గుఱుం లో నయ్యెను.

రాజకీయము లనగా విభాగచరిత్రయును, తప్ప లెక్కలును గారు. ఉత్తమబానిసత్వ లాంఛనముకొలువను, అధమబానిసత్వ లాంఛనముకొలువను ఇరువురు బానిసలు స్పష్ట తహింతురేని, ఎవ్వరికిని స్వాతంత్ర్యము లభింపకు.

గతి-గం-౪౨ లేదని ఒకానొక లంఛనపత్రికా విలేఖరితో జెన్నాగారు చెప్పినట్లు మన పత్రికలలో ప్రకటించిన యమాల్మసిద్ధాంత మిట్లున్నది: "హిందూదేశమునకు గల యనేకసమస్యలలో నొక్కటియైనను తాను ప్రియముగా పరిష్కరించుకొన వలయుండెను. బ్రిటిషువారు కావించు పరిష్కారమునే హిందూదేశ మామోదించుచుండెను" జెన్నాగారు కోరున దేమనగా—యథాధానంతరము పాశ్చాత్యమును స్థాపించుటకు బ్రిటిషువారు హామీ యిచ్చినచో, హిందువులకు సమావసంఖ్యగల స్థానముల నిచ్చి తాత్కాలిక ప్రభుత్వము నందు ప్రవేశించుటకు జెన్నాగారు సంసిద్ధులైయుండురు. "బ్రిటిషుప్రభుత్వ మట్టి హామీ రేపు ఇచ్చెదరేని, అది యహాళు మరి హిందువు లంగీకరింతురని నేను భావించును" అనిమాడ వాతడు చెప్పెను.

జెన్నాగారు ప్రతినిధులై యున్న ముస్లిములగు విజాతీయము కావలయు; లేదా హిందూదేశమునందొక యంగము కావలయు. విజాతీయ మగునేని, తనతోపాటు హిందూదేశమును బలవంతముగా కాపించుటకై యట్టి సంస్థకు నాయకుడైన జెన్నాగారు ఆపత్రికావిలేఖరివ్యాసమున అన్యరాజ్యము నాహ్వానించెను. అట్టివ్యక్తి దేశత్రు వని చెప్పట వ్యాయము. కాని, ముస్లిములగు ఇండియా యం దొక యంగముననేని, అధి

కసంఖ్యాయతమైన బాతిని అణగదొక్కుటకు ఆవ్య రాజ్యము వాన్వోనించి తేరములాడు విందవుని ఏమన వలయు ?

మొసలికంటి నంజీవరావు.

చిత్రకళనుండి నృత్యకళకు !

నృత్యకళలో నేడు అంతర్జాతీయ విఖ్యాతి గడించియున్న ఉదయశంకరు తొలుదొల్ల చిత్రకారు డుగా నుండి తడుపరి యావిద్యకు దిగ నను విషయము ప్రాయశః చాలనుండి యెరుగరు. ఈకళావిశోధి చిత్ర కళనుండి నృత్యకళకు చాటువేసిన నృత్యాంతరివరము లను కొన్నిటిని ఫేబ్రవరి 'జయకర్ణాటక' యిట్లు వెల్లడించినది.

ఉదయశంకరు చరిత్రప్రసిద్ధి గాంచిన ఉదయ పురములో ఒక పురాతనమైన బ్రాహ్మణులనుండు జన్మించెను. ప్రాథమిక మాధ్యమికాది సామాన్య విద్య ముగించుకొని యితడు చిత్రకళ నేర్చుకొను తలపుతో ౧౯౧౭ లో బొంబాయి ఆర్ట్స్కూలులో ప్రవేశించెను. రెండుమూడేండ్లపాటు తదేకదీక్షతో చదువు సంధ్యలు సాగించెను. చిత్రకళయందు ఇతనికి గల ఆసక్తిని కనిపెట్టి ఇతని తండ్రియైన చాక్లరు క్యాసు శంకర చౌధరి (ఆప్టు డిలేటు ఝాల్యారుసంస్థానము నకు మంత్రిగా నుండెను) ఇతని కందులో ఉన్నత శిక్ష నిష్పింపదలచి ౧౯౨౦ లో ఇతనిని లండనునందలి రాయల్ కాలేజ్ ఆఫ్ ఆర్ట్సుకు పంపెను. అక్కడ ఇతడు సాంగోపాంగముగా విద్యనభ్యసించి పరీక్షలలో కడతేరుటయేకాక పెక్కు బంగారుపదకములనుగూడ సంపాదించెను. అంతలో పోలేడు. సందర్భవశాత్తుగా అక్కడ ఇతనికి నృత్యకళావ్యాసంగము అంతురించి నవలువేయసాగెను. లోలోన మాటుమణియుండిన నృత్యకళలను బయటపడసాగెను. ఆదేశమునందు అక్కడక్కడ మిత్రబృందము ఏర్పాటుచేయుచుండిన ఇష్టాగోష్ఠులలోను, ఉత్సవసమావేశములలోను తన కాజస్కరిద్దమైన నృత్యవిద్యను చేతనైనంతముట్టుకు ప్రదర్శించుచువచ్చెను. క్రమశః ఇతడు తదేకముగా నృత్య వ్యాసంగములోనే దిగిపోయెను. అనేక సంగీత కార్య

క్రమములలోగూడ పాల్గొనెను. ఆసందర్భములోనే ఇతనికి రమ్యదేశపు ప్రసిద్ధనర్తకియైన అన్నా వల్లవాతో పరిచయ మేర్పడెను. ఆపరిచయము పరిచయము ఆ పాశ్చాత్యనర్తకి తనకు భారతీయనృత్యకళను నేర్పుమని ఇతనికిఃశిష్యురాలుగా చేరుటగా మరిపోయెను. మరికొన్నిరోజులకే ఇతడు ఆమెచాట్యనుండిచెంబ వెల్లి అమెరికాలో సంచారము సాగించెను. అనేక కష్టముల ననుభవించి, పెక్కు అనుభవములను గడించి, నృత్యకళలో గొప్పపేరు సంపాదించెను. ఈరీతిగా విజయయాత్ర సాగించి ఇతడు ౧౯౨౯ లో భారత దేశమునకు తిరిగివచ్చెను. ఆయెటనే కలకత్తాలోజరిగిన ఒకానొక ప్రదర్శనమునందు ఇతని నృత్యకళాపాండిత్యమును ప్రప్రథమముగా చూచి పెద్ద లందరును ముగ్ధులైపోయిరి. ఆ మరుసటిసంవత్సరమే ఇతడు మిస్ బోనర్ అను పేరుగల ఒక స్విడ్జర్లాండుయవతిసహాయముతో భారతీయనృత్యమండలి నొకదానిని లేవదీసెను. ఆమండలిని చెంబుచెట్టుకొని యితడు మరియొక సారి బయలుదేరి యూరపు, అమెరికాలలో సంచారముచేసి, భారతీయ నృత్యకళయొక్క వెలుగును నలుమూలలకును విరజిమ్మి తిరిగివచ్చెను. అంతమాత్రముతోనే ఇతనికి తృప్తికాలేదు. ఒక రిద్దరు వ్యక్తులతోనే ఈవిద్య అంతరించిపోకుండ విరస్థాయిగా నుండునట్లు విద్యార్థులను పోషించేసి సక్రమశిక్షణ నిచ్చి, యావిద్య యొక్క గొప్పదనమును చాటవలె నను కోరిక ఇతనిలో గాఢమాయెను. ఫలపురు ప్రాచ్య, పాశ్చాత్యకళానేత్రుల సామధూతిసహాయములతో ఒక నృత్యకళా కేంద్రమును స్థాపించెను. హిమాలయపర్వతముల నీడలో అతిలోక రమణీయమైన అల్మోరా త్రైత్రమున వెలసిన ఆకళాకేంద్రమునకు దేశము నాలుగంతులనుండియు శిష్యులు మాగుచ్చున్నారు. అంగప్రత్యంగములతో నృత్యకళాసర్వస్వమును సలక్షణముగా నేర్పగలిగిన విద్యాంగులు ఉదయశంకరుకు చేదోడు వాదోడుగా ఉన్నారు. తలవని తలంపుగా చిత్రకళనుండి నృత్యకళకు చాటువేసిన ఉదయశంకరు చిరతపఃఫలమైన ఈ కళాకేంద్రము భారతకాళివాగరికతను, సంస్కృతిని దేశదేశాలను చాటుచున్నది. ఆరిపోనుండిన కళాజ్యోతిని ఎగసనదోసినది.

రహస్యము!

మీ వ్యాపారము అభివృద్ధి జేందుటకు ఒక్కటే రహస్యము. విడువకుండ మీ సరకుల గురించి వత్తికలో ప్రకటించుటయే.

ఆంధ్రదేశమున యెన్నోవట్టణము లున్నవి. వత్తి లున్నవి. కోస్తా లున్నవి. వీ రందరికి మీ వ్యాపారసందేశమును అందజేయుగలది ఒక “ఆంధ్ర వత్తిక” మాత్రమే. వత్తికలో ప్రకటించి కొత్త కారా చారులను సంపాదించుకొనండి.

(ప్రకటన లేట్ల వివరములకు :

ప్రంథ్రవత్తిక

పో. పా. 212,

::

మద్రాసు.

అద్వైతమతము

చిన్నది యగు కరపత్రము. ౧౩ పుటలు. వ్యాస రచయితలు : శ్రీ కామకోటి పీఠాధిపతులు. అనువాదకుడు : సాహిత్యవిద్యాప్రవీణ ఆచార్య వాసుదేవ కాస్త్రిగారు. దొరకుచోటు, చెల పేర్కొనబడలేదు.

ఇందు సర్వజనములభీమగు తేటతెలుగులో అద్వైతమతగ్రంథములు, సామాన్య సిద్ధాంతములు వివరింపబడినవి. అసామాన్య ప్రతిభావిరాజకులగు శ్రీ కామకోటి శంకరాచార్యులవారినుండి లోకమిట్టి స్వల్పవిషయముల నపేక్షింపదేయ! దుఃఖింపవలసిన విషయము : ఇట్టి ప్రపంచమే ఏకత్వల్యులగు ఏకైకైస్తవపీఠాధిపతిమండియో వెలువడిన, ఇతోధికమగు ముద్రణాసౌకర్యమునకు నోచుకొనెడిది. అట్టి భాగ్యము మనకు నాస్తి. శ్రీ శంకరముని వినిర్గతమున ఈ వ్యాసరత్నమును ధర్మకాములు సహర్షముగ పఠింతురనుటలో సందేహము లేదు.

పూర్ణానంద.

శ్రీభక్తవిజయము

గ్రంథకర్త : మహాకవి అయ్యిగారి వీరభద్రరావుగారు, తెలుగుపండితుడు, బోర్డుహైస్కూలు, వుండి, పశ్చిమగోదావరిజిల్లా. ౨౬ పుటల లఘుగ్రంథము. విషయము శివభాగవతుడైన తిన్నని కథ. యక్షగాన ప్రబంధరూపమున సంకలితమైనది. రచనాశైలి సామాన్యమైనది.

విమర్శ నము

వేదాకోశం

రచయిత: విద్యాక, శతావధాని అనుముల వెంకటేశ్వరవిగారు. ప్రకాశకులు : సరస్వతీపేటకు మార్పు, చోస్పిటల్ రోడ్డు, కర్నూలు. చెల రూ. ౦-౪-౦.

ఒక చిన్న ప్రహసనము. ఆధునిక ఆంగ్లవాదక రంగముపైన కొన్ని విమర్శనాత్మకతలతో ఆరంభించి ప్రసంగవకాత్తుగా యువలోకమును ప్రవేశపెట్టి ఒక వింతరీతికథావస్తువును సమకూర్చుకొనిన ఈ ప్రహసనము ప్రధానముగా వేదాకోశము చెక్కిరింపులతో నడచినది. రూపకశిల్పము తక్కువైనను రచనలో హాస్యభోరణిని నిండుగా పదిలపరచుకొన్నది. ముగింపు చక్కగా పొందుపడలేదు. ప్రథమప్రయత్న ఫలితము కానోపును. ఈరచయితనుండి ముందుముందు మంచిరచనలను ఆకాంక్షింపవచ్చును.

డి థ య కు శ లో ప రి

రచయిత : గోపిచంద్ గారు, మ.తా.శ్రమము, తెనాలి.

ఆయాసమయములలో లేడియోద్యారా ఆంగ్లములకు వెల్లడించిన ప్రసంగాల సప్తకము. ప్రసంగాలన్నీ పల్లెటూళ్లలోని ఆధునిక జీవితవిషయాలకే సంబంధించివున్నవి. అందులోనూ రైతుల విషయములకు చెందినవి. వీనికితోడుగా 'చిత్రగింపవలెను' అనే ఉపోద్ఘాతమును, 'పి. యస్.' వామక ఉపసంహార వాక్యములును చేర్చబడియున్నవి. 'చిత్రగింపవలెను' అను పేర్ని క్రింద వ్రాసిన సంగతులన్నీ వర్తమాన పరిస్థితులనే మనస్సులో పెట్టుకొని ఆవ్యాపకతేకంగా ఇట్లు

చిత్రించారా అనిపిస్తుంది. ఈ ప్రసంగసప్తకములోని సంగతులు సాక్షి ఉపన్యాసాలలాగు చదువుటకు చాలా ఇంపుగా వున్నాయి. ఆఖరు 'పి. యస్.' లోని సంగతులు రచయితయొక్క ఆభిప్రాయాలు. ఆధునిక నవయువకుల కిది ముఖ్యంగా చదవవలసిన పుస్తకము.

ఉద్యోగము

గ్రంథకర్త: చిట్టా తిమ్మరెడ్డిగారు, బి. ఏ. ప్రాప్తిస్థానము: మాడర్క్ సరస్వతీ పేపరుమాట్టు, హాస్పిటల్ రోడ్డు, కర్నూలు. వెల రూ. ౦-౬-౦.

నిరుద్యోగియైన ఒక పట్టభద్రుడు మాటికి, నుడ్డుకు లేక అల్లాడుచు, ఉద్యోగసంపాదనకై పడిన పాట్లు ఈ చిన్న నవలలోని కథావస్తువు. ఆశ్రయరహితములో ఒక అభాగిని ప్రావకమును సంపాదించి కథానాయకుడు సంఘ నేతకు గడనుటతో నవల ముగిసినది. రచన సామాన్యమైనది. నవలారచనలో ఈ గ్రంథకర్త ఇంకను ఎక్కువగా కృషి చేయవలసియున్నది. ఈ మొదటి మెట్టు క్రమక: పై మెట్టుకు దారిరీతయగుదని నమ్ముచున్నాము. ఈ గ్రంథమువందు అక్కడక్కడ రచనలో చక్కని ముద్రాపితములు మూర్తీప్రాయముగా కూర్చబడి రచన కొక సోయగమును సాదించుచున్నది.

విద్యావిలాసము

గ్రంథకర్త: నుడిమెల్ల రామానుజాచార్యులు గారు, ముక్తిపల్లి అగ్రహారం, శేపల్లెతాలూకా. వెల రూ. ౧-౦-౦.

స్వకపోలకల్పితమైన యొక కథ ప్రబంధకవితా శైలిలో ఈ పద్యకావ్యస్వరూపమును దాల్చినది.

కథాకల్పననుబట్టి చూడగా ఈ కావ్యము శ్రీ విశ్వ నాథ సత్యనారాయణగా రన్నట్లు నిజముగా వీల్చి కళాపూర్ణోదయమే. కవితాధారమాడ శుద్ధమై, సుమధురమైయున్నది. విహితవీర్యములోని సంసారపు లంపటల యధార్థ స్వరూపమును వేదాంతపరముగా చర్చించి తన తత్త్వఫక్తిని గ్రంథకర్త యందులో చక్కగా విశదీకరించివాడు. కావ్యమంతయు ఆమూలాగ్రముగా ఏకదీక్షతో పరిపం ననువై యున్నది. భాషలో మంచి పుటుక్కుమున్నది. కాని సమాసములలో నైకము పెక్కు చోట్ల సంయుక్తాక్షరములకు ముందున్న యక్షరములను శేల్చిపలుకవలసినరీతిగా వదలియుండుటమాత్రము - నవకదృష్ట్యా అయినను యుక్తముగా కనిపించుటలేదు. ఇతరభా ఈ కావ్యము చాల బాగుగా నున్నది.

గ్రంథ స్వీకారము:

రంగనాథ రామాయణము

గ్రంథకర్త: శ్రీ గోన బుద్ధారెడ్డి. పరిష్కర్త: వేటూరి ప్రభాకరశాస్త్రిగారు. ప్రకాశకులు: ఆంధ్ర విశ్వకళాపరిషత్తు. రాయల్ నైజా. పుటలు ౨౧ + VIII + ౨౪౩. వెల రూ. ౩-౮-౦.

The Early Muslim Expansion in South India

గ్రంథకర్త: డా. వేటూరి వెంకటరమణయ్య గారు, యం. ఏ., పిహెచ్. డి. మద్రాసు విశ్వకళా పరిషత్తువారి చారిత్రక గ్రంథావళిలో ౧౭-వ ప్రతు రణము. రాయల్ నైజాలో ౨౦౬ పుటలు. వెల రూ. ౬-౮-౦.